Publicație lunară editată de DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY

DACIA magazin

Director fondator: Dr. Napoleon Săvescu

Nr. 53, iunie 2008

EVENIMENT de EXCEPȚIE

Revista conține rezumatele materialelor prezentate la congres

Stimați participanți la congresele internaționale de dacologie,

Vă rugăm să ne permiteți ca să exprimăm deosebita onoare pe care o simțim prin prezența și susținerea pe care dumneavoastră o demonstrați ideilor și acțiunilor inițiate de DACIA REVIVAL INTERNATIONAL. Interesul dumneavoastră constant și dorința comună de a afla și de a spune adevărul ne determină să amplificăm efortul de afirmare și propagare a trecutului măreț al înaintașilor noștri, dacii întemeietori de țară.

În acest an aniversăm un deceniu de muncă intensă pe drumul anevoios, dar fascinant, al redescoperirii istoriei adevărate a neamului nostru.

Eforturile noastre conjugate, aportul deosebit de valoros al unui număr mare de cercetători, acțiunile și realizările societății au făcut ca astăzi punctul de vedere exprimat prin congresele noastre, prin revista societății „Dacia Magazin“ prin publicațiile-surori, prin emisiunile radio „Noapte Albastră“, prin Dacia TV, prin intervenții și interviuri la alte posturi de televiziune, prin cărți și articole publicate, să determine un curent pozitiv, sprijinit din ce în ce mai mult de opinia publică din România și din alte țări ale lumii.

Cu o nestinsă dragoste de adevăr și de afirmare a lui, am ridicat trei monumente pe teritoriul Vechii Dacii: statuia regelui Burebista – la Orăștie, în județul Hunedoara –, monumentul lui Niculae Densușianu – la Densuș, în Țara Hațegului din județul Hunedoara – și monumentul „Primul mesaj scris din istoria omenirii“ – la Tărtăria, în județul Alba.

Efortul nostru continuu este canalizat spre a convinge oficialitățile române de resort asupra necesității unei noi perspective în **cercetarea istorică a nivelelor preantice, antice și medievale ale teritoriilor de origine traco-geto-dacică.**

Știm cu toții că este foarte greu să schimbi o părere falsă, fiindcă e înrădăcinată de secole prin manualele școlare, prin tomuri de istorie, cărți, articole, studii de așa-zisă „romanistică“, intervenții la radio și, apoi, la televiziune.

În raport cu concentrarea pe *informația de specialitate*, congresele de dacologie organizate anual de către DACIA REVIVAL INTERNATIONAL atrag din ce în ce mai mulți cercetători profesioniști și amatori dornici să expună rezultatele eforturilor lor științifice. Acest fapt ne obligă la structurarea fermă, pe principii **cu o riguroasă ținută științifică, a comunicărilor din cadrul congreselor**. Ca atare, respectarea tematicii pe care și-o fixează congresul, devine obligatorie. Apreciem rolul mobilizator al entuziasmului și al intuiției în cercetarea istorică, dar **ipoteza de lucru** nu trebuie sa se abată de la *realitatea documentar-științifică.* Podiumul congreselor noastre de dacologie este gazda primitoare pentru relevarea *adevăratei cunoașteri,* cu consecințe din ce în ce mai importante în dăltuirea orizontului științific al generațiilor de acum și de mâine din România. „Minciuna de ieri“ nu poate fi înlocuită cu „minciuna de azi“. Neadevărul trebuie eradicat și înlocuit cu *adevăruri demonstrabile*.

În acest an, lucrările congresului nostru se desfășoară într-o singură zi – 20 iunie 2008 – pe două secțiuni.

Profilul specific al Congresului al IX-lea obligă la o concentrare exclusivă a comunicărilor pe subiectul tematic **„REGALIANUS, 258 – 261“** și pe subiectele cu posibilă tangență tematică: **„DACIA în secolele II–III, AD“.** Comitetul de organizare a selecționat – potrivit criteriului enunțat – un număr de **comunicări tematice, un film expozitiv al tematicii** și un spațiu de circa două ore pentru **discuții** și **concluzii**.

DACIA REVIVAL INTERNATIONAL urează tuturor „Bun venit!“ și succes deplin lucrărilor congresului!

Vă mulțumim!

Dr. Napoleon SĂVESCU,
președintele Societății

Regalian – primul restaurator al Daciei

Conf.univ. G.D.ISCRU

„Care era Dacia când Traian s-a hotărât, în anul 106, s-o prefacă în provincie romană?

Mai întâi *Dacia era un mare regat cu bază etnică perfect omogenă, cu tradiții istorice seculare, cu structură socială şi economică bine definită, cu o cultură înaintată ...* Aici nu e vorba ...., pur şi simplu, de un oarecare număr de triburi barbare mai mult ori mai puțin populate, locuind un teritoriu destul de întins, totuşi lipsite de solidaritate politică şi națională între ele, ci de *o națiune_conştientă de ea însăşi.* Şi în adevăr *dacii, ca națiune politică, n-au acceptat niciodată stăpânirea romană; cei care n-au căzut în cele două mari războaie s-au retras în Dacia septentrională şi de acolo – ca «daci liberi» – au invadat necontenit provincia ..., până ce la urmă romanii, sub Aurelian, s-au retras din nou pe malul drept al Dunării ...*“[1]

Am redat *ultimul cuvânt*, vorbit şi scris, al lui Vasile Pârvan, marele arheolog şi specialist al istoriei noastre vechi, după ce dăduse ştiinței istorice monumentala sa operă, *Getica*. În puține fraze el rezumă *esențialul* despre *Dacia ca mare regat al Antichității,* despre *daci* (noi spunem: traco-geto-daci, n.n.) *ca națiune politică*, adică *alcătuitoare de Stat național*, națiune căreia îi rezumă componentele şi atributele, nelimitându-se doar s-o integreze în concept, ca pe o axiomă, națiune care *n-a acceptat niciodată stăpânirea romană* ci a luptat continuu pentru a o înlătura. Am redat acest cuvânt al unui mare specialist care vorbea în cunoştință de cauză, ca atenționare pentru „ştiințificii“ care au scris şi scriu despre aşa zisa „romanizare“ sau, mai grav, „autoromanizarea“ celor rămaşi în provincie după 106 şi încă mai grav „romanizarea“ „la distanță“ pe întregul cuprins al Daciei neocupate de Imperiu. Am redat „cuvântul“ de mai sus ca aviz chiar pentru V. Pârvan însuşi, care, paradoxal, a fost şi el atins de „aripa“ respectivei teze false, fapt ce se cuvine a fi descifrat.

În acest cadru conturat succint de V. Pârvan s-a derulat, cum am spus, lupta continuă a traco-geto-dacilor ocupați de Roma Imperială până la 106, dar şi a celor liberi împotriva stăpânirii romane, pe care n-au acceptat-o niciodată. În acest cadru intră şi *REGALIAN*, *primul restaurator al Daciei*, pe care cel de-al IX-lea Congres Internațional de Dacologie îl omagiază azi, la 1750 de ani de la începutul actului său temerar.

Înainte de a intra în subiect este foarte necesar să atenționăm asupra unei mari erori care a bântuit şi încă bântuie istoriografia în domeniu – şi cea românească şi cea universală – anume, aceea de a considera pe *goți* ca prim popor migrator şi strămoşi ai germanilor de azi: în consecință, atacurile puternice din secolul al III-lea asupra imperiului ar fi fost inițiate şi desfăşurate de aceşti „migratori“, singuri sau împreună cu dacii liberi, cu carpii de pildă, şi cu alte populații din „zonă“. Or, cercetări relativ recente ale dacologilor noştri – Gabriel Gheorghe[2], Maria Crişan[3] – au demonstrat, în cărți publicate, că *goții n-au existat* ca atare şi că de fapt *goții au fost geți*; deci, faptele atribuite *goților* în sec.III-IV trebuie atribuite, corect, *geților*; în fond – este concluzia corectă – got = get, get = got, iar Jordanes n-a făcut nicio confuzie, cum s-a susținut şi se susține scriind când *get*, când *got*; de altfel, opera lui priveşte, clar, „*originea şi faptele geților*“, care se mai numeau şi goți, aşa cum *dacii* se mai numeau şi *dani*. Şi continuăm lămurirea. Din poporul primordial al „vechii Europe“ – arieni/pelasgi – cu centrul în Spațiul carpatic şi pericarpatic, un mare grup etnic, pe un foarte întins teritoriu, a rămas pe loc şi va constitui *prima națiune a continentului*, națiunea traco-geto-dacă, națiune matcă, strămoşii noştri autentici. Pe măsură ce condițiile de viețuire au permis, alte două grupuri etnice mari au pornit spre Centrul, Nordul şi Vestul continentului, constituind *alte două națiuni matcă*: *celții (galii)* şi aşa numiții, istoriografic, *germani*. „German“ nu este un etnonim. „German“ = frate. Cuvintele frate, frăție, vin din limba poporului primordial şi sunt comune celor 3 națiuni matcă amintite. Nemții, ei înşişi, nu şi-au spus şi nu-şi spun că sunt *germani*, ci *daci* (ich bin deutsch), iar țara lor, deşi intrată în nomenclatorul mondial ca *Germania*, ei o numesc Deutschland = Țara dacilor. Şi îşi revendică, în mod corect, ascendența ariană. Aşa-zisele „popoare“ sau națiuni „germanice“, în mod corect, cu limbile lor „germanice“, îşi revendică aceeaşi ascendență comună: danezii (dani=daci), olandezii, suedezii, în nomenclatorul propriu rămânând ca ascendență imediată, cuvintele: *daci* sau *geți* (cazul suedezilor). Problema se impune a fi reabordată la nivelul istoriografiei şi româneşti şi mondiale.

La noi, dl.Gabriel Gheorghe este un deschizător de drum în acest sens .Recent ne-a relatat că un savant englez din sec. al XVII-lea, într-o lucrare rămasă în manuscris, îi revendică pe britanici din geți.

Am dat, succint, aceste lămuriri pentru a elimina confuziile istoriografice de până acum, care umbresc aportul strămoşilor noştri autentici, traco-geto-dacii, la propria lor eliberare de sub stăpânirea Imperiului roman.

Dintotdeauna, limba DACĂ

prof. Mariana TERRA

Parafrazându-l pe Ion Creangă, afirm cu mândrie:

"Eu, când mă gândesc la locul naşterii mele, la originea dacică a poporului meu, la lupta eroică pentru neatârnare a strămoşilor daci conduşi de Burebista, Decebal, Regalian, la efortul nobil al multor contemporani de-ai mei de a spune răspicat adevărul..., parcă-mi saltă şi-acum inima de bucurie!"

Şi cum să nu te bucuri când vezi că lumina adevărului începe să pătrundă în sufletele şi în mintea compatrioților tăi?

Cum să nu te bucuri când, după atâția ani tulburi, după atâtea secole de contorsionare voită a adevărului, după atâta vreme amară de exagerări latiniste, după o lungă amorțeală a minții şi o condamnabilă „spălare" a creierului, există de zece ani o societate, „Dacia Revival International", care luptă pentru adevăr şi dreptate?

Prinşi cu treburi urgente sau de perspectivă, încercând în fel şi chip să supraviețuim unui timp tot mai dificil, noi – locuitorii măreței Dacii de odinioară sau imigranții în cele patru colțuri ale lumii – nu am avut şi poate nu avem nici acum răgazul necesar de a ne întreba cu onestitate: „Oare chiar aşa s-a întâmplat în istoria noastră milenară ca popor cum auzim şi citim peste tot?"

Istoria onestă - deci corectă - a oricărui popor care se respectă începe cu... începutul: cine au fost primii locuitori, ce limbă vorbeau, cu ce se ocupau, cum le era portul, cine îi conducea, ce au realizat, cum au evoluat, etc. Istoria noastră este, probabil, singura care se poticneşte lamentabil pentru că ignoră – voit sau nu – să-i prezinte la adevărata lor valoare pe dacii care au locuit dintotdeauna pământul strămoşesc. Potrivit versiunii oficiale, noi am devenit noi abia după ce am fost cotropiți de romani, adică după anul 106. Dar cine erau şi ce făceau locuitorii Daciei <u>înainte</u> de anul 106? Adevărul fusese ascuns după uşa istoriei... Este ca şi când istoria tumultoasă, bogată în fapte şi realizări a dacilor n-ar fi existat, ceea ce este în flagrantă contradicție cu descoperirile din arheologie şi cu documentele istorice.

Iar când vine vorba de limbă şi de etnie, versiunea oficialilor români ar fi de-a dreptul comică, dacă n-ar fi tristă. Generații întregi au fost îndopate până la refuz cu ideea că limba noastră este de sorginte latină şi că noi, ca popor, deci etnic vorbind, suntem urmaşi ai romanilor. Aceste aberații trebuie eliminate din gândirea oamenilor iar una dintre modalitățile oneste de a conduce la acest deziderat este Congresul nostru de Dacologie.

.....

În anul 1992 m-am stabilit cu familia în New York. Unul dintre oraşele lumii cu cea mai diversificată populație etnică din lume, New Yorkul respiră un amalgam de limbi adunate din toate țările şi din toate continentele.

Este fascinant să mergi pe stradă sau să intri în magazine şi să-i auzi pe oameni vorbind nu numai engleza-americană, dar şi spaniola, poloneza, româna, araba, chineza, indiana, etc. Acest evantai policromatic de limbaje conferă marii metropole americane o semnătură lingvistică specifică.

Nu mi-a trebuit mult timp să realizez că „spaniolii " (The Spanish) – cei mai mulți mexicani sau veniți din alte țări ale Americii de Sud – nu sunt, de fapt, spanioli. Este adevărat că limba pe care o vorbesc este foarte asemănătoare cu spaniola, dar asta nu înseamnă că ei sunt spanioli. O dovadă elocventă este faptul că despre spaniolii din Spania se spune că sunt "Spaniards ", nu "Spanish", tocmai pentru a se putea face diferența de etnie şi de zonă geografică între popoarele care vorbesc esențialmente limba spaniolă.

Mândri de originea lor, negrii din America îşi spun - şi li se spune – "African-Americans " (africani-americani sau afro-americani), nu "Americans", pentru a se evidenția şi în numele generic originea lor etnic-africană. Este demn de remarcat faptul că, deşi nu ştiu limba poporului din care au venit strămoşii lor, ei nu se consideră doar americani, ci afro-americani, păstrându-şi etnia cu lăudabilă mândrie.

Imigranții din America vorbesc sau nu limba engleză, dar copiii lor merg la şcoli americane, ceea ce este firesc şi necesar. Generația a doua vorbeşte foarte bine engleza-americană. Mă întreb: copiii imigranților au devenit americani - etnic vorbind - pentru că vorbesc limba țării în care locuiesc? Evident că nu! Un asiatic, un polonez, un român, un arab, etc., toți vor rămâne pentru toată viața ceea ce au fost înaintații lor. Etnia este un dat pentru toată viața.

Un copil de român aflat în America - sau în orice altă țară de pe acest pământ - va rămâne român, fiindcă etnia este semnul uman esențial cu care s-a născut şi pe care o va păstra pentru tot restul vie?ii.

Am făcut această scurtă incursiune despre etnie şi limbă pentru a sublinia ideea că noi, ca popor, am fost şi suntem daci, aşa cum au fost strămoşii noştri. Limba este un proces viu, în continuă schimbare. Cuvinte noi intră în limba oricărui popor, ca urmare a interacțiunii cu alte limbi. Să amintim doar câteva cuvinte de dată nu prea îndepărtată: computer, site, web-site, e-mail, internet, etc. Apoi să ne gândim că multe cuvinte de origine latină au pătruns în diverse limbi *nu* de la romani, ci prin alte filiere. Deci, nu oastea eterogenă de mercenari a lui Traian ne-a modelat limba, ci timpul şi interacțiunea cu limba altor popoare. Este evidentă tendința de unificare a limbajului, pentru o mai uşoară comunicare între oameni aflați în zone geografice diferite. Dar, indiferent cât de asemănătoare este - sau va fi – limba popoarelor de pe mapamond, etnia acelor popoare va rămâne neschimbată. Un chinez care vorbeşte engleza nu este mai puțin chinez. Un român care vorbeşte engleza, franceza sau orice altă limbă de pe acest glob pământesc nu este mai puțin român, etc., etc.

Americanii înşişi sunt conştienți de schimbările de limbaj față de engleza europeană şi ei ştiu că nu vorbesc engleza de acum două-trei secole. De aceea, multe dicționare şi lucrări de specialitate se referă la "engleza-americană" sau la "limba americană" pentru a o diferența de engleza de pe continentul european.

Am punctat acest aspect în scopul de a reitera ideea că *nu* limba pe care o vorbeşti te face cine eşti.

Limba strămoşilor daci era asemănătoare cu limba latină. Este o idée majoră pe care "Dacia Revival International" o susține încă de la început şi la care subscriu cu toată ființa.

Omagiindu-l astăzi pe regele dac Regalian, ne omagiem trecutul şi deschidem o nouă fereastră în interpretarea corectă a istoriei îndepărtate a neamului nostru.

În această sală, acum, la Congresul al IX-lea de Dacologie, suntem şi câțiva americani. Mai bine spus: cetățeni americani, cu paşaport american. Dar noi, cetățenii americani participanți la acest forum internațional, noi suntem daci şi aşa vom rămâne pentru totdeauna.

Ceahlăul, munte sfânt al dacilor, posibil arhetip pentru renumite construcții antice

Prof. Nicolae ȚICLEANU

Desigur, ipoteza enunțată în titlu pare a fi fantezistă şi protocronistă, motiv ce mă determină să solicit răbdarea cititorilor şi analiza atentă a argumentelor bazate pe date concrete, chiar dacă în acest rezumat prezentarea lor este succintă. Dacă în lucrările anterioare (N.& E. Țicleanu, 1998) aduceam o serie de argumente în sprijinul ipotezei conform căreia piramida vârfului Toaca din Ceahlău a fost un posibil arhetip al piramidelor din Egipt, în lucrarea rezumată în cele ce urmează aducem argumente privind arhetipul ziguratelor sumeriene.

În anul 1961, la Tărtăria, localitate situată la est de Orăştie, pe Valea Mureşului, arheologul clujean N. Vlassa a descoperit, pe lângă alte artefacte aparținând culturii Vinca-Turdaş şi trei tăblițe ceramice cu incizii având aspect de scriere.

Înainte ca metoda de datare cu C14 să fie pusă în practică, referindu-se la artefactele descoperite de N. Vlassa la Tărtăria, istoricii R. Florescu et al. (1980:330) afirmau *„dintre toate, cele mai importante sunt tocmai plăcuțele de lut, de tip mesopotamian... interpretate ca elemente de scriere rudimentară, analoge cu cele descoperite în Asia Anterioară, din perioada predinastică. Aceste tăblițe ar constitui deci mărturii peremtorii cu privire la legăturile directe, economice şi culturale dintre cultura Vinca-Turdaş şi culturile predinastice – Djemjet Nasr, probabil din Mesopotamia“.*

Aşadar, autorii citați recunosc posibilitatea unor legături directe între culturile Vinca-Turdaş şi Djemjet Nasr (protosumeriană), numai că determinările cu C14 (e.g. M. Merlini) indică o heterocronie frapantă între cele două culturi, Tărtăria fiind mai veche cu cel puțin 1500 de ani decât cultura Djemjet Nasr considerată protosumeriană. Scrierea de la Tărtăria este, după H. Hadrtman (1996) prima scriere sacră din istoria lumii. Cercetările arheologilor au arătat (M. Gimbutas) că în cultura Vincea-Turdaş s-au mai găsit scrieri similare pe o arie extinsă (ex. la Vincea, lângă Belgrad, la Gradeşnița în Bulgaria şi în alte situri), de unde rezultă autohtonia carpato-balcanică a acesteia. Mai mult, M. Merlini (2003) stabileşte existența a 40 de semne comune între scrierea culturi Vincea-Turdaş şi scrierea sumeriană şi trage concluzia că „*scrierea a migrat de la vest spe est*” adică din aria carpato–balcanică spre cea sumeriană şi nu invers.

În sprijinul prezenței în aria carpatică, la 5000 î. H a unei populații cu scriere asemănătoare celei sumeriene, care a apărut în Mesopotamia abia peste aproape două mii de ani, stau mărturie şi o serie de toponime identificate în Ardeal de P.L. Tonciulescu, precum şi existența, după L. Cueşdean, în limba română a unor vechi rădăcini şi elemente de tip sumerian.

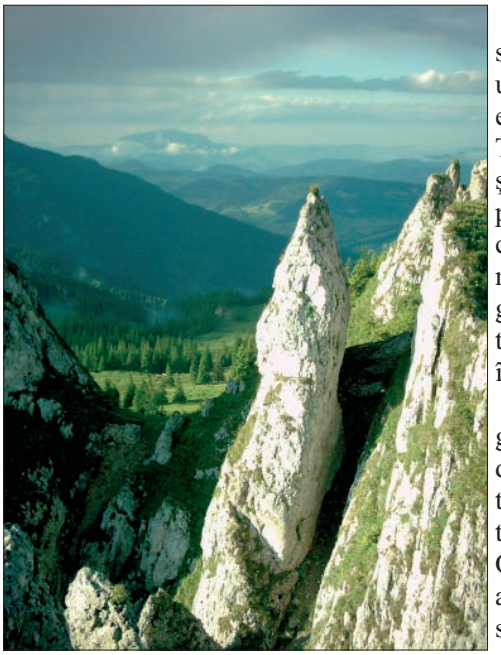

Roirea din spațiul carpato-balcanic a purtătorilor culturii Vincea–Turdaş s-a făcut pe una din căile cele mai fireşti la vremea aceea: când luncile şi uneori talvegurile râurilor mari constituiau adevărate „şosele”, iar Mureşul era una dintre aceste căi. La confluența Mureşului cu actualul curs al Topliței se trecea în depresiunea Borsecului şi apoi prin pasurile Prisăcani şi Tulgheş (1105 m şi 1025 m) se ajungea pe valea Bistricioarei. De aici putea fi admirat Ceahlăul, cu versanții abrupți sculptați direct în stâncă şi cu construcția sa în trepte peste care trona vârful piramidal Toaca. Pentru migratori, ai căror zei sălăşluiau pe vârful munților, această imagine grandioasă producea o puternică impresie şi adâncă venerație. În întregul traseu parcurs nimic nu avea asemănare cu acest munte şi nici de aici încolo nu vor fi întâlnite culmi similare.

Arhitectura singulară a Ceahlăului îşi are originea în: structura sa geologică (sinclinal cu flancuri uşor înclinate) şi alcătuirea litologică (stivă de peste 500 m de conglomerate cu rare intercalații de gresii). Ulterior tectogenezei, eroziunea l-a transformat în sinclinal suspendat cu relief în trepte majore (platouri), cum sunt cele de la Lespezi – Ocolaşul Mare, Ocolaşul Mic etc. şi un microrelief în trepte mai mici, numite „polițe”. În acest fel Ceahlăul, prin saltul brusc al versanților pe verticală şi structura sa a constituit un imens reper pe drumul migrației populațiilor neolitice,

cum au fost purtătorii culturii Vinca-Turdaş, viitorii sumerieni şi al altor „inodo-europeni", inclusiv al vedicilor (vezi Miulescu, 1976). După ultimul autor citat, la poalele estice ale Ceahlăului, la Audia a fost capitala vedicilor condusă de regele Dacearada şi tot de aici pleca spre est Calea Sfântă pe care aceştia au migrat spre India. Mai târziu, Herodot menţiona această cale sub numele de *Ex Ampeos*, care era marcată cu menhire formând aşa numitele „Chei ale Bâcului". Aliniamentul menhirelor pe direcţia W-E ducea în Crimeea şi pe vremea lui D. Cantemir încă se mai păstrau rămăşiţe ale acestora.

Migrarea unei părţi dintre purtătorii culturii Vinca-Turdaş, din aria carpato-balcanică a antecesorilor sumerienilor a început probabil in 5500 î. H şi a fost afirmată şi de P.L. Lăzărescu (1994), J. Deruelle (1997) şi de alţii. Recent N. Săvescu (2003) menţionează că un grup de migratori s-au stabilit iniţial în Munţii Caucaz, apoi au format grupul Ubaid din epoca predinastică sumeriană. Un alt grup sud-vestic a ajuns în Egipt, în epoca predinastică egipteană. Practic cele două grupe de migratori aveau origine comună, fapt constatat de Sir Arthur Keith (fide N. Săvescu) şi au ajuns în Mesopotamia şi, respectiv în Egipt aproximativ în aceleaşi timp.

După V. Zamarovsky sunt de reţinut două ipoteze privind motivul pentru care sumerienii au construit ziguratele. După prima ipoteză ziguratele erau trepte spre cer, spre divinitate, iar după cea de a doua, emisă pentru prima dată de Domabart (1927), ziguratele reprezentau munţi artificiali în amintirea ţării muntoase de origine, unde zeii lor sălăşluiau pe vârful munţilor.

Pornind de la definiţia ziguratului ca edificiu în formă de piramidă în trepte, constatăm că acesta corespunde foarte bine Ceahlăului, masiv muntos în care treptele sunt vizibile de la mari depărtări, iar ultimul platou suportă piramida vârfului Toaca (similară sălaşului zeului din vârful ziguratelor). Dacă avem în vedere că primul zigurat, cel din Nippur a fost construit in sec. XXVIII î. H. şi că prima piramidă egipteană, Dojser de la Sakkarah a fost construită cam în acelaşi timp, este posibil ca arhetipul celor două construcţii să fi fost comun, numai că egiptenii au dat altă destinaţie piramidei, dar în evoluţia ulterioară se pare că rolul iniţial a fost schimbat. Surpriza o constituie piramida de la Dachur (2625 î. H.), sau piramida strâmbă, care pare să reprezinte o copie la scară mai mică a vârfului Toaca (N.et E. Ţicleanu, 1988). În fine, piramida lui Keops corespunde vârfului Toaca in proiecţie virtuală (raportul L/l =1,57 şi respectiv 1,61). Menţionăm că la Truşeşti-Neamţ, 35 km est de Ceahlău, în ceramica cucuteniană a fost descoperită proiecţia în plan a unei piramide pătrate cu diagonale şi apoteme, totul perfect realizat.

Un amănunt interesant şi revelator: la Turdaş a fost găsit un sigiliu cilindric similar cu cele folosite mult mai târziu de sumerieni şi apoi de egipteni. Mai mult, cunoscătorii tăbliţelor de la Tărtăria ştiu că una dintre plăcuţe avea pictograme (hieroglife), iar celelalte o scriere prin semne. Probabil existau două tipuri de scriere: primul tip va fi perfecţionat mai târziu de egipteni, iar cel de al doilea de sumerieni care l-au făcut cuneiform. În fine, etnologul N. Ghinoiu a găsit o serie de aspecte culturale comune între neoliticul carpatic şi civilizaţia veche egipteană.

În contextul celor de mai sus, considerăm că ipoteza exprimată în titlu poate fi considerată ca o bază de plecare pentru studii pluridisciplinare, care probabil vor detalia şi argumenta relaţia între purtătorii culturii Vinca-Turdaş, sumerienii şi egiptenii predinastici. În acest fel s-ar putea explica hiatusul dintre neoliticul celor două zone şi epocile lor predinastice, mai cu seamă că în aria carpato-balcanică, care, după M. Gimbutas corespundea Vechii Civilizaţii Europene, existau culturi bine definite (V. Boroneanţ) cu cel puţin 3 – 4.000 de ani înainte de apariţia scrisului de la Tărtăria, deci cu aprox.6.000 de ani înaintea predinasticilor eumerieni şi egipteni.

Cornelius Publius Gaius Regalianus în istoriografia românească și universală

Prof. dr. Mihai POPESCU
Biblioteca Militară Națională

Cunoşteam cercetările profesorului Iosif Constantin Drăgan privind istoria noastră veche şi străveche şi paginile închinate împăratului roman Regalianus, nepot al regelui Decebal, publicate în *Mileniul imperial al Daciei* (Bucureşti, 1986; tradusă şi în limba engleză), în *Istoria Românilor* (Bucureşti, 1994) şi în *Adevărata istorie a Românilor* (Milano, 1996). De asemenea, cunoşteam studiile despre Regalianus elaborate de Ion Pachia-Tatomirescu, de Dan Ion Predoiu şi de alţi istorici participanţi la Congresele Internaţionale de Dacologie. Însă voiam să fac o trecere în revistă a felului în care istoriografia românească şi cea universală reflectă lumina nouă pe care cercetările recente o aduc asupra unuia dintre cei mai controversaţi împăraţi romani de origine traco-iliro-dacă.

Ediţiile succesive ale *Istoriei României în date* şi ale *Istoriei lumii în date* nu pomenesc numele acestui împărat nici măcar în tabelul cronologic al împăraţilor romani. În recenta lucrare *Istoria Românilor*, elaborată şi publicată

sub egida Academiei Române, în volumul al doilea, intitulat *Daco-romani, romani, alogeni*, Regalianus este amintit de două ori, la pagina 95, în capitolul *Istoria politică a Daciei Romane,* printre „numeroşii uzurpatori ce răsar de pretutindeni, susţinuţi de diferite grupuri de armate", „în Pannonia – Ingenuus şi Regalianus, acesta din urmă *afirmând că ar fi fost din neamul lui Decebal*", şi la pagina 262, în capitolul *Sfârşitul stăpânirii romane în Dacia*, în total vreo trei rânduri. Autorii antici ai *Istoriei auguste* au fost mult mai generoşi, alocându-i mai mult de două pagini lui Regalianus, căruia îi fac şi o analiză etimologică a numelui (transmis greşit, probabil de către copişti).

Dacă istoriografia românească oficială este atât de parcimonioasă cu nepotul lui Decebal, Enciclopedia Italiană, publicată în vremea lui Mussolini, în anii 1929-1936, deşi nu îi acordă un articol separat, aminteşte contextul politic şi militar în care Regalianus a fost proclamat împărat de către legiunile din Valea Dunării, după capturarea de către regele Persiei Shapur I a împăratului Valerianus, în 260 d. Hr.

Enciclopedia Britannica, Enciclopedia Americana, enciclopediile franceze, spaniole şi germane, aflate în marile biblioteci din România, nu amintesc numele „uzurpatorului" Regalianus.

Făcând apel la informaţiile oferite de Internet, am consultat o mare parte din cele 10.800 de referinţe, multe din ele redundante sau irelevante. Coroborând informaţiile tipărite cu cele care circulă doar pe suport electronic, am descoperit o singură carte închinată celor doi „uzurpatori". Este vorba de lucrarea lui Jeno Fitz *Ingénuus et Régalien*, publicată în 1966, în Franţa (Collection Latine, no. 81), neintrată însă în bibliotecile publice româneşti. Cercetătorul de origine maghiară Jeno Fitz este motivat de un anumit patriotism local, el ocupându-se de Regalianus şi în lucrarea *La Pannonie sous Gallien* (1976, Collection Latine, no. 148). De fapt, alţi doi numismaţi şi istorici maghiari, Andreas Alföldi şi Gyorgy Alföldi (tată şi fiu), au publicat în perioada 1929–1991, mai multe studii în care Regalianus este amintit cu mândrie.

De asemenea, istoriografia britanică şi istoriografia franceză, consacrate lumii romane, readuc în dezbatere contextul politic, militar şi juridic în care Regalianus a fost proclamat împărat. Este vorba de studiul *Regalianus (A.D. 260)*, publicat în 1998, de William Leadbetter, de la Universitatea Edith Cowan, şi de lucrarea lui Yves Roman *Împăraţi şi senatori. Istoria politică a Imperiului Roman. Sec. I–IV* (Paris, Fayard, 2001, tradusă în limba română la Editura Saeculum I.O., Bucureşti, 2007).

Se spune că idealul colecţionarilor de monede imperiale romane este să deţină cel puţin o monedă cu efigia fiecărui împărat cunoscut. În lume, nu există mai mult de douăsprezece astfel de colecţii complete, iar cele circa douăzeci şi cinci de monede cu efigia lui Regalianus şi a soţiei sale *Augusta Sulpicia Dryantilla*, bătute la atelierul monetar din Carnuntun (astăzi Petronell, în Austria), ar fi una din cauzele recunoscute de numismaţi ale rarităţii colecţiilor şi ale interesului crescând pentru epoca şi personalitatea împăratului a cărui efigie o poartă.

Cuvinte vechi

Mioara CĂLUŞIŢĂ-ALECU

Asemănarea limbii române cu latina a făcut pe mulţi lingvişti să se bazeze în studiul ei pe ipoteza că ea provine din limba adusă, la începutul erei noastre, de cuceritorii romani conduşi de Traian. Rezonanţa unor cuvinte româneşti cu cele slave a dus la ipoteza că ele ar fi fost adoptate din limbile slave.

Un studiu atent dovedeşte însă, că cea mai mare parte din cuvintele româneşti sunt într-o formă mai veche decât cuvintele latine sau slave, deci nu provin din aceste limbi. Comparaţia cu limba sanscrită dovedeşte, în multe cazuri aceasta, deoarece sanscrita este o limbă ariană veche care nu mai era vorbită curent, înainte de întemeierea Romei, iar locuitorii Daciei n-au mai fost în contact cu ea dinainte de era noastră. Limba sanscrită a fost studiată şi disciplinată de savanţii arieni după reguli gramaticale. Aşa cum arăta Amita Bhose, ei au numit această limbă sama skrita, adică cea mai fixată, cuvânt devenit sanscrita. Şi în *Dictionnaire sanscrit-français*, de Leupol L., Burnouf E., Libr. Maisonneuve, Paris, 1866, (DS), p.705 limba sanscrită era definită ca o limbă regularizată. Ea a fost ulterior considerată sfântă fiindcă în ea s-au scris cărţile sfinte.

Cartea Cronică getă apocrifă pe plăci de plumb?, publicată de Dan Romalo în 2005, la ed. Alcor, vădeşte originea arhaică a multor cuvinte româneşti.

În continuare studiez o seamă de cuvinte româneşti străduindu-mă să le argumentez vechimea.

Abur este un cuvânt recunoscut ca autohton, deoarece are corespondent numai în albaneză pe *avul*. Încerc să-l analizez ca în limba sanscrită. Este format din rădăcina *bur,* care este înrudit cu a bura, boare, poate şi cu burniţă,

brumă sau buria din rusă. Prefixul *a lung* există în mai multe limbi şi este foarte frecvent în limbile română şi sanscrită. El indică o precizare, o apropiere de subtect, ca în cazurile: a duce şi a aduce, a părea şi a apărea a sorta şi a asorta, facere şi afacere, nume şi anume... În unele cazuri, cuvântul de bază a ieşit din uz ca în cuvintele amintire, aruncare... În cazul în care cuvântul arată o caracteristică a spațiului sau o culoare, prefixul *a lung* sugerează o extindere. Este cazul cuvântului **amurg** şi a culorii *murg,* care acum se mai utilizează numai relativ la cai.

Ba este o negație care *indică cealaltă alternativă*. Nu are corespondent ca atare în latină sau slavă, deşi unele dicționare fac trimitere la limba bulgară. Ba este un adverb autohton foarte vechi. El a intrat în alcătuirea unor cuvinte formate într-o epocă arhaică, cuvinte care au evoluat mult, încât acum nu li se mai descifrează alcătuirea ca: *balaie* (neneagră), *babord...Bătrân* a însemnat ne trân-tânăr?

Balaur, numele unui animal fantastic este autohton. Silaba *ur* sugerează forță, persistență ca în: bour, turmă, a ura, ură, uriaş, urmă, urs, ursită... În limba sanscrită, subst. *Bala* înseamnă forță, vigoare, talie mare, iar ca adj. puternic (DS, p. 461). În română, *bal* sau *bala* intră, ca şi în limba sanscrită, în denumirea unor obiecte, nume de zei sau de conducători, sugerând puterea, măreția acestora. *Baltag*ul era o armă periculoasă, *Decebal* era un conducător dac puternic. Pe multe din plăcile de plumb de la Sinaia, ca cele cu nr. 25, 94, 121, 126, 130... apare cuvântul *nobalo*, cu înțelesul de: *balo*-puternicul, *no*-nostru. Acest cuvânt a devenit **nobil** şi avea o largă utilizare în Occident.

Ban era o demnitate administrativă; odinioară a denumit şi pe guvernatorul Olteniei. Cuvântul nu are corespondent înrudit în latină, franceză sau slavă. În sârbă sau croată poate fi o moştenire autohtonă. În multe cuvinte din limba română, rădăcina *ban* indică legătură, ca în: *bandă, bantă, bancă* pe care stau mai mulți oameni,... Poate a indicat şi legături comerciale, ca în limba sanscrită în care există *banij* (pronunțat banigi, negustor) şi *banija* (negoț), (conform DS, p. 459). Aceasta ar putea justifica existența cuvântului românesc **ban,** – monedă – căruia în latină îi corespunde pecuniar. Denumirea de bancă de credit a intrat în limba română prin filieră franceză. În această limbă, ca şi în italiană, există cuvinte cu morfemul ban care nu se întâlnesc în latina clasică, dar nu şi cuvântul bani.

Este probabil ca cuvântul ban să fie înrudit cu *pan*, stăpân, domn în limba polonă şi cu *jupân* şi *stăpân*, cuvinte considerate de dicționare că provin din *zuponu* şi *stopanu* din vechia slavă.

Bucurie are, în limba română, cuvinte înrudite, mai ales toponime ca: *Bucura* (jud. Mehedinți), *Bucuroaia* (jud. Bihor).... În albaneză îi corespunde *bukuri,* care înseamnă frumusețe. Este probabil un cuvânt vechi autohton care aminteşte şi pe ciobanul *Bucur* întemeietorul legendar al oraşului *Bucureşti.* N. Miulescu punea cuvântul bucurie în legătură cu sărbătoarea recoltei şi a producției păstoreşti care era patronată de zeul Bacchus. Aşa cum presupunea N. Miulescu, este posibil ca aceasta să fi avut loc în târguri, care ar fi luat nume înrudite cu al zeului. În latină, *bacchor* însemna a serba misterele lui Bacchus.

Gard nu are cuvinte înrudite în latină sau slavă. În albaneză îi este înrudit *garu, gardh*. În sanscrită ar fi *gada* care indică tot ce acoperă, protejează, constituie un obstacol (DS, p. 208). Cuvântul românesc cu r, s-ar putea să fie într-o formă mai veche decât cel sanscrit. Unele cuvintele înrudite din limba română sunt greu de identificat, deoarece au suferit modificări, ceea ce le argumentează vechimea. *Garde* şi *gare* din limba franceză şi cuvintele înrudite cu acestea dovedesc că gard este un cuvânt cu rădăcini în arhaica limbă comună ariană, adică este autohton.

Gata are cuvinte înrudite în albaneză (*gat*) şi în slavă (*gotovo*, în rusă). În română este vechi, deoarece a creat şi cuvinte înrudite: *a găta, a găti, a se găti*... În limba sanscrită (DS, p. 209) se explică şi logica după care a fost creat: *ta*- acela, *ga*-care se mişcă, a ieşit. Pe plăcile de plumb nr. 21, 25, 42 de la Sinaia, *gato* înseamnă poartă, ca şi *gate* în engleză. Este probabil că gata este un cuvânt autohton, din vechia limbă comună.

Iubire este cuvânt înrudit cu *liubovi* din rusă, dar nu descinde din acesta, deoarece pe placa de plumb nr. 107 găsită la Sinaia era inscripționat *iubio* – cu iubire – cu sute de ani înainte ca strămoşii românilor să fi avut contact cu slavii.

Luptă corespunde în latină la *luctatus*, în franceză la *lutte*... În baza ipotezei că limbile evoluează spre a micşora efortul de pronunțare şi de recepție, trebuie să recunoaştem că luptă este un cuvânt într-un stadiu mai vechi decât corespondentul lui latin, deci nu descinde din acesta.

Lingviştilor consacrați le este greu să admită că *pt* nu provine din *ct*, deoarece sunt prea multe cuvinte româneşti care conțin pt ca: *copt, drept, făptură, înfipt, înțelept, lapte, rupt*... care nu au un corespondent latin care să conțină *pt*, deşi *pt* se întâlneşte în cuvinte latine ca optimus, optivus...

Pe placa de plumb nr. 121 de la Sinaia, este scris *fapto,* însemnând să făptuiesc, de la verbul a **făptui.**

Vechimea cuvântului luptă este argumentată de rădăcina sanscrită *lup*, care sugerează dezrobire, ucidere (DS, p. 556), şi de existența cuvântului *lupus* şi în latină.

Evoluția limbii continuă. *Pt* a devenit ct în cuvântul fruct, dar a rămas în a se *înfrupta*.

În cartea Contribuții la cunoaşterea limbii dacilor, de Aurel Berinde şi Simion Lugojan, se citează cuvântul sanscrit *glapta*, înrudit cu **lapte** din română, *lac*, *lactis* din latină, *lait* din franceză...

Sare este un cuvânt vechi autohton. Cuvintele înrudite, din latină *salio* a săra şi a sări şi rusă *sol* sare, au rădăcini cu *l* nu cu *r*, deci sunt mai noi. Sunetul l se pronunţă mai uşor ca r, deci evoluţia normală este de la r la l. Cuvântul corespunzător sanscrit a păstrat pe *r*. În denumirea de salină, apărută probabil sub influenţă latină, s-a păstrat *l*.

A **sări** are corespondent în latină *salio,-ire* , a sări, iar în limba sanscrită îi corespunde *sara*, mers, mişcare, săgeată, sărătură , cădere de apă,...(DS, p.697).

Tare este un adjectiv care n-are cuvinte înrudite în limbile slave sau albaneză. În latină se presupune că ar corespunde la *talem*, cuvânt care nu există în dicţionarul de I. Nădejde. I. I. Russu considera că tare este cuvânt autohton. Aceasta se poate dovedi şi prin exemple din limba sanscrită, în care adj. *tara* înseamnă pătrunzător, agreabil, clar, iar subst. *tara*, stea, pupila ochiului...(DS, p. 290). Oare tare este înrudit cu *tres* din limba franceză?

A **trăi** conţine rădăcina *tra* care a generat multe cuvinte înrudite cu *trai, tradiţie, a trage...* Această rădăcină există în limbile latine şi slave. În limba sanscrită, îi corespunde rădăcina transcenderii *tr* (pronunţă tri), care a generat multe cuvinte. A trăi este foarte probabil autohton, deoarece deşi unele dicţionare îl pun în legătură cu un *trajati* din vechia slavă, acest cuvânt nu a fost moştenit de actualele limbi slave, în care, ca şi în latină, a trăi este legat de cuvântul viaţă: vivere în latină, jiti în rusă.

Limba română, deşi a fost influenţată şi de limbile altor popoare cu care a fost în contact, ea îşi vădeşte vechimea – descendenţa din arhaica limbă ariană comună. Studiul ei ilustrează gândirea şi viaţa strămoşilor. Comparaţia ei cu alte limbi ariene ar putea argumenta istoria poporului român.

Un moment crucial în istoria românilor

De la „Dacia restituta“ la „Dacia aureliana“

Prof. dr. Zenovie CÂRLUGEA
Târgu-Jiu

„Provincia Dacia“, declarată de împăratul Traian, după înfrângerea geto-dacilor şi sinuciderea ritualică a marelui rege Decebal, a constituit cea mai greu de administrat provincie a Imperiului, cu fruntarii greu dacă nu imposibil de controlat, la nord şi sud-vest, dacii recurgând la retrageri în codri, nesupuneri şi răscoale frecvente. Geto-dacii care se ridicaseră instigaţi, nu cu multe decenii în urmă, chiar împotriva marelui unificator Burebista, într-o regretabilă nechibzuinţă, nu ar fi putut suporta nicicând jugul robiei romane, mai ales după ce legiunile luaseră cu asalt lanţul cetăţilor montane din sistemul de apărare al teritoriului geto-dac, trecând prin foc şi sabie altarele, pe vitejii daci şi mare parte din populaţia rămasă fără apărare.

La un secol şi jumătate de la sinuciderea ritualică a marelui rege Decebal, un strănepot de-al acestuia, PUBLIUS CORNELIUS REGALIANUS, „de neam dacic fiind, pe cât se spune, rudă cu însuşi Decebal“ („gentius Daciae, Decebali ipsius, ut fertur, affinis“ – *Scriptores Historiae Augustae, Tyranni triginta*, 10, 8), avu curajul să se ridice împotriva oligarhiei romane, în calitate de comandant al armatelor de pe Dunăre având misiunea de a apăra această parte a imperiului de năvălirile barbare, ba chiar împotriva sarmaţilor care ameninţau frecvent zona carpato-dunăreană.

Bucurându-se de sprijinul Legiunilor din Panonia Superioară (mai exact, legiunile a X-a, a XIII-a cu sediul la Apullum şi a XIV-a Gemina), dar şi de al celor din Moesia şi Noricum, REGALIANUS, strănepotul regelui martir, fu declarat împărat de trupele sale, fapt ce scandaliză oligarhia senatorială de la Roma şi pe însuşi împăratul Gallienus. Mâna lungă a Romei, prin interpuşi plătiţi, îl ajunge pe viteazul Regalian care, deşi cade pradă unui complot intern cu implicarea sarmaţilor roxolani, el rămâne nu numai un simbol al luptei de eliberare, ci şi o figură memorabilă, <u>într-un moment crucial din istoria frământatei noastre Dacii.</u>

Odată cu actul de nesupunere şi proclamarea ca „imperator“ a lui Regalian (care îşi consolidase poziţia organizând teritoriul şi bătând propria-i monedă de argint – *regalianul*), Gallienus a înţeles că Dacia a devenit o provincie de nesupus, greu guvernabilă, pe care <u>neamul nestins şi spiritul dacic şi-au adjudecat-o.</u>

Dacia „*supt Gallien pierdută*“, cum scrie istoricul Şcolii Ardelene **Petru Maior** în „***Istoria pentru începutul romanilor în Dachia***“,[1] aşa rămâne şi sub Quintilius, fratele lui Claudius (doar 17 zile împărat), până la Aurelian „prestrălucit împărat“: „*Dachia aceea s-au zis a lui Aurelian, iar cea dincoace de Dunăre, Dacia lui Traian*“.[2] Hotărârea lui Aurelian „*de a desbina Dachia de la împărăţia romanilor*“ se datora „*înadins numai pentru pisma ce avea asupra laudelor lui Traian*“[3] , care i-ar fi eclipsat meritele şi gloria de împărat…(Pizma purtată gloriei

predecesorului e un fapt dovedit în întreaga Antichitate, de la faraonii Egiptului la împărații romani).

„**DACIA RESTITUTA**“, adică Dacia revenită populațiilor autohtone sedentare, de care amintesc izvoarele vremii, era, aşadar, pierdută din orbita romană, încă din acest timp (mai târziu, în sec. IV, împărații bizantini, precum Constantin cel Mare sau Justinian, grație şi organizării religioase a teritoriilor nord-dunărene, unde apar primele episcopii, vor considera Dacia nord-dunăreană „supusă din nou stăpânirii noastre“). Retragerea administrației şi a trupelor romane din Dacia ordonată de Aurelian, la 275, era, de fapt, o hotărâre care venea să confirme o realitate de fapt.

Noua „DACIA AURELIANA”, cu componentele „*Dacia Ripensis*“ (ținuturile Moesiei din dreapta Dunării) şi „*Dacia Mediteraneea*“ (până la hotarele Dardaniei, vecină cu lumea helenistică), creată în sudul Dunării şi păstrând aparența unei Dacii romane, nu mai avea nici extinderea, dar nici bogățiile celei vechi.

„Restituită“ foederaților goți/geți – cum scria preotul cercetător Dumitru Bălaşa, – Dacia nord-dunăreană (DACIA VECHE) este, aşadar, pierdută de Roma, cu mult timp în urmă față de retragerea oficială. Cuceritorii au fost siliți să se retragă, tocmai pentru că dacii liberi şi neamurile sarmatice (iazigi, marcomani, cvazi, heruli, vandali, gepizi) se dovediseră foarte active, făcând incursiuni de pradă în Tracia şi ținuturile Ilyriei.[4]

Să menționăm că, pe când Regalian era proclamat „imperator“ al ținuturilor carpato-danubiene, în Gallia, acelaşi gest de nesupunere față de Roma îl făcea Marcus Acilius Aureolus (D. Cantemir îl numeşte pe acesta „*hatmanul călărimii Aureulus Dacul*“), originar dintr-o familie de păstori daci, care fusese trimis să lupte împotriva lui Postumus, un uzurpator din Gallia. Unindu-se cu uzurpatorul împotriva Romei, Aureolus va fi şi el proclamat suveran de către armatele sale în anul 268, la Mediolanum. Pornit împotiva acestuia, împăratul Galienus îşi găseşte sfârşitul în asediul de la Mediolanum (Milano de azi). Însă, asemenea lui Regalianus, şi uciderea lui Aureolus va veni din partea propriilor săi soldați, planurile complotiste ale Romei fiindu-le amândurora fatale, după cum scrie istoricul bizantin Zonares.[5]

„Abandonarea“ Daciei de către Roma în perioada 271–275 este o recunoaştere oficială târzie a Daciei postdecebaliene nesupuse, contribuția decisivă revenind lui Regalian, sânge din sângele marelui său înaintaş, care înțelege astfel să răzbune asuprirea şi umilințele îndelungate la care fusese supusă Dacia din partea autoritarilor legionari.

„**Dacia** – scria Petru Maior în urmă cu peste 200 de ani[6] – **o scăpase de a mână romanii încă în zilele lui Gallienus, de tot**.” Adică, precizăm noi, în timpul domniei lui Regalian.

Moment istoric crucial în istoria Daciei, scurta domnie a lui **Publius Cornelius Regalianus**, imperatorul legiunilor de la Dunăre (ucis de complotişti în august 263), urmată de vrednica domnie a soției sale Sulpicia Driantilla (care bate şi ea monedă, întărind statul dac), constituie argumentul de bază că „Dacia restituta“, de care vorbesc istoricii timpului, rămăsese dintotdeauna o Dacie a geto-dacilor, cu orânduielile şi obiceiurile sale în marea masă a poporului, ce nu a putut fi în realitate nici îngenuncheată, nici supusă, nici tranzacționată de împărații vremelnici ai Romei şi de oligarhia Romei expansioniste pe trei continente: Europa, Asia, Africa.

Vitejia şi renumele de dac, pe care şi l-au luat mai apoi atâția suverani ai Romei, chiar Aurelianus împodobindu-se, după înfrângerea goților, sarmaților, carpilor şi dacilor, cu titlurile *Gothicus, Sarmaticus, Carpicus, Dacius*, fiecare însoțit de superlativul *Maximus* (unii împărați din sec. III-IV, chiar daci la origine, ca Galerius Maximus, 292–311, ori ca auguştii tetrarhi Galerius, Licinius, Daia şi Constantin devenit „cel Mare“), au impus în conştiința antichității ***un tip exemplar de comportament uman***. Aşa ne explicăm prezența statuilor de daci, precum cele de pe *Arcul de Triumf al lui Constantin cel Mare* de la Salonic (unde vedem şi steagul dacic în formă de şarpe cu cap de lup), sau de pe *Arcul de Triumf* de la Roma (8 statui de daci înalte de 3 metri, care împodobiseră marea friză din *Forul lui Traian*, de peste 30 m).Chiar pe sarcofagul din porfir egiptean al Sfintei Împărătese Elena de la Vatican, din Sala „Crucea grecească“, se pot vedea figuri de nobili şi conducători geto-daci, uşor de recunoscut după imagologia consacrată acestora atât pe monedele dacice cât şi pe toate cele ramase de la Apolodor încoace.

Ce pot fi aceste statui reprezentând conducători şi nobili daci (înaintăm ipoteza că unele erau dedicate chiar memorabilului Regalian, „eliberatorul“), decât cinstirea vitejiei şi un elogiu mobilizator al spiritului dacic, dimpreună cu sentimentul mândriei etnice, pe care Constantin cel Mare neîndoios îl trăia, cinstindu-l mai apoi în Noua Romă în care se aprindeau şi pentru geto-dacii din ținuturile carpato-danubiene luminile Bizanțului creştin.

---

[1] *Scrieri*, I, E.P.T., 1976, Ed. Minerva, Bucureşti, 112.

[2] *Ibidem*, p. 135.

[3] *Ibidem*, p. 117.

[4] A se vedea Vopiscus, Eutropius, Rufus, Orosius, Zonares etc.

[5] A se vedea şi unele referiri din lucrările unor autori din sec. V-XIII: Iordanes, Procopius din Caesarea, Agathias, Menander Protector, Theophanes Confessor, Nicephoros, Gheorghios Monacos, Constantin Porfirogenetul, Leo Diaconul, Kedrenos, Zonares, Skylitza, Psellos, Attaliates, Ana Comnen, Kinnamos, Nichetas Choneatis şi Georgios Akropolites.

[6] *Op. cit*., p. 118, *Cap. III Pentru trecerea romanilor celor din Dachia înapoi, preste Dunăre, în zilele împăratului Aurelian”, § 3, 38*.

De la Decebal la Ingenuus și Regalian
– de la lupta de apărare la lupta de eliberare –

Marin Mihail GIURESCU

Amenințarea crescândă ce a reprezentat-o pentru geto-dacii de la nordul Dunării extinderea Imperiului Romei în toată Peninsula Balcanică, până la Dunăre, inclusiv Dobrogea, i-a determinat pe conducătorii triburilor geto-dace de la nordul Dunării să strângă rândurile şi să se unească din nou în fața pericolului iminent, pentru a face fața luptei de apărare. (vezi Miron Constantinescu şi colaboratorii – ISTORIA ROMÂNIEI – compendiu, Editura Didactică şi Pedagogică, din Bucureşti, în anul 1979, pagina 53).

Procesul de reunificare a geto-dacilor, a treia mare uniune din istoria lor (prima fiind în timpul lui Dromihete, a doua în timpul lui Buerebista) a început, după părerea unor istorici, în timpul regelui Scorilo, care se presupune că a fost tatăl lui Decebal, a continuat în timpul regelui Duras Diurpaneus şi s-a încheiat în timpul regelui Decebal.

Istoricul Dio Cassius, în scrierile sale, ne informează că în iarna dintre anii 85–86, regele dacilor Duras Diurpaneus a întreprins un atac la sudul Dunării, în Moesia, cu intenția de a alunga legiunile romane din acest teritoriu, în luptă pierzându-şi viața şi guvernatorul Moesiei, Oppius Sabinus. Acest atac îndrăzneț l-a surprins pe Domițian, împăratul Imperiului roman (81–96), care a reacționat prompt, conducând personal contraatacul din Moesia, reuşind să-i respingă pe daci, care s-au retras înapoi peste Dunăre şi amenințând cu represalii de pedepsire. Cu această ocazie, poate pentru o mai bună administrare şi apărare, a împărțit Moesia în două: Moesia superior (cum am zice noi azi Moesia de sus) şi Moesia inferior (de jos), situate de o parte şi de alta a râului Ciabrus (Iskerul de astăzi din Bulgaria).

Dându-şi seama de gravitatea situației, regele Duras Diurpaneus, în anul 87, a abdicat în favoarea nepotului său Decebal, "care era mai curajos şi mai priceput în ale războiului".

Chiar de la început, noul rege al geto-dacilor, Decebal, a trebuit să facă față mai întâi atacurilor legiunilor romane trimise de Domițian ca represalii pentru atacul întreprins de Duras Diurpaneus în Moesia şi apoi celor două războaie întreprinse de împăratul Traian. După cum se ştie, în urma celui de-al doilea război din anii 105–106, care de fapt a constituit continuarea primului război din anii 101–102, dacii au fost învinşi, iar regele Decebal, pentru a nu cădea viu în mâna romanilor, şi-a pus capăt zilelor.

*C. C. Giurescu şi Dinu C. Giurescu, în ISTORIA ROMANILOR..., publicată de Ed. Albatros în anul 1971, pag.52, referindu-se la acest episod, concluzionează: „*Ajungem în felul acesta la al treilea mare moment din Istoria dacilor, la epopeea tragică a ultimului lor rege, care a dus în mormânt odată cu el şi Statul dac*". (în această privință vezi şi Marin Mihail Giurescu – DECEBAL, EROU ÎNTRE EROII NEAMULUI... în DACIA Magazin nr.33 din iunie 2006, pag.19–20 şi LA 1900 DE ANI DE LA COTROPIREA DACIEI...., pag. 79–81).*

Aşadar, lupta de apărare s-a încheiat cu exemplul de sacrificiu al regelui Decebal şi al dacilor săi, care au luptat cu eroism până în ultima clipă pentru apărarea pământului sfânt al patriei lor, intrând în felul acesta în rândul marilor eroi ai neamului nostru.

În cei 11 ani cât a mai trăit Traian după cotropirea Daciei, dacii nu s-au mai putut ridica la luptă, însă moartea sa din anul 117 a făcut să renască la daci speranța eliberării şi chiar din anul următor 118 **au pornit lupta de eliberare**, fiind la un pas de a-i alunga pe romani, încât împăratul Hadrian (117–138), urmaşul lui Traian, a fost nevoit să intervină personal în Dacia pentru a salva situația, ajungând până la Ulpia Traiana, fapt consemnat într-o inscripție descoperită în acest oraş, cu ocazia unor săpături arheologice.

Începând cu Hadrian, până la Aurelian, toți împărații Imperiului roman care s-au succedat s-au confruntat cu luptele dacilor pentru eliberare.

Gabriel Gheorghe, pentru a demonstra cele de mai sus, în Studiul introductiv şi Anexa 1 de la pag. XLII din lucrarea GETICA, publicată în 2001 la Fundația "Gândirea" din Bucureşti, aduce dovezi – citând din lucrarea lui J. F. Neigebaur BESCHREIBUNG DER MOLDAU UND WALACHEI (Descrierea Moldovei şi Valahiei), publicată în 1859 la Breslau, care îl citează la rândul lui pe învățatul cercetător istoric al Italiei din Evul Mediu, Carlo Troya din Neapole, care considera – că înverşunarea şi consecvența cu care geto-dacii, atât cei din Provincia romană Dacia cât şi cei din restul Daciei, au hărțuit Imperiul roman până la prăbuşirea lui şi chiar după, cum a fost cazul lui Teodoric cel Mare, s-ar fi datorat jurământului pe care sacerdoții daci l-ar fi făcut regelui lor Decebal, înainte de a-

şi pune capăt zilelor, care le-a cerut să nu se lase până nu vor distruge Roma, de pe faţă pământului.

De la declanşarea luptelor de eliberare din anul 118 până în 253, când legiunile romane de la Rin l-au proclamat împărat al Imperiului roman pe comandantul lor Publius Licinius Valerianus, care de la început, conform obiceiului, şi-a asociat la domnie pe fiul său Publius Licinius Eganius Gallienus, lupta dacilor împotriva stăpânirii romane a avut ca forme de manifestare răscoalele dacilor de rând din provincia Dacia combinate cu atacurile dacilor din afara provinciei, denumiţi "daci liberi", fie singuri, fie în alianţă cu alte neamuri.

Începând însă din timpul acestor doi împăraţi, tată şi fiu, care împreună au cumulat şapte nume, mai precis din anul 257, la formele de până atunci a luptei de eliberare s-a adăugat o nouă formă şi anume lupta unor geto-daci ajunşi în posturi înalte de conducere ale Imperiului Roman, care prin fraternizarea lor cu răsculaţii, au contribuit la succesul luptei de eliberare, cum a fost cazul generalilor Ingenuus şi Regalian.

*Referitor la această situaţie, G. D. Iscru, în lucrarea "TRACO-GETO-DACII-NAŢIUNEA MATCĂ din spaţiul Carpato-Danubiano-Balcanic", ediţia a treia, tiparită la Casa de Editură şi Librărie "Nicolae Bălcescu" din Bucureşti în 2003, la cap.IX, subcap.2, intitulat "Dacia redivivus. Ideea unui Imperiu Dacic", pag.195, ne relatează: "*în criza politică din Imperiu de la mijlocul secolului al III-lea, a avut loc – după recente şi mai atente cercetări şi interpretări ale izvoarelor *(D. Balaşa şi I. Pachia Tatomirescu)* – o restaurare a dacismului-zalmoxianismului, aproximativ în spaţiul Daciei Mari a lui Burebista. Mesajul unirii Daciei s-a reluat peste timp! Acţiunea a început odată cu proclamarea ca Împărat a geto-dacului Ingenuus, în anul 257. Împăratul Gallienus a reprimat acţiunea, Ingenuus murind în luptă. Dar noul comandant suprem al armatelor din zona carpato-dunăreană, generalul Regalianus, strănepot al marelui rege Decebal, a reluat lupta, proclamând "Statul independent al Daciei".

Deşi, prin acţiunile lor, generalii Ingenuus şi Regalian – împreună cu împărăteasa Sulpicia Druantilla – au reuşit să elibereze provincia Dacia cu 13-14 ani mai înainte ca împăratul Aurelian (probabil determinat de aceste acţiuni) să ordone retragerea legiunilor militare şi a personalului administrativ de ocupaţie din Dacia în anul 271, ele nu se oglindesc în manualele de istorie de până acum, din cauza lipsei de interes a autorilor de concepţie latinistă.

Ca să nu poată fi acuzaţi că nu le cunosc, au menţionat doar că istoricii de atunci, care au relatat despre aceşti doi împăraţi, Valerianus şi Gallienus, ar fi spus că în timpul lor **"Dacia amissa est"**, adică "Dacia a fost pierdută" (Istoria României, pag. 80 şi Istoria Românilor, pag.139).

Un moment istoric crucial în etno-folcloristica daco-românilor

LERUI – LER

Ec. ZOIA ELENA – DEJU
Prof. dr. ZENOVIE CÂRLUGEA
Cercul de Studii Dacice – Târgu-Jiu

Abandonarea *Daciei Vechi / Dacia lui Traian*, la 275, de împăratul Aurelian şi crearea alteia, Dacia Nova, în ţinuturile ripensiene şi mediteraneene sud-dunărene, a constituit un moment de importanţă istorică. Marea masă a geto-dacilor din ţinuturile carpato-danubiene a reţinut, în diferite credinţe, eresuri, creaţii şi chiar obiceiuri populare acest moment de răscruce. După 170 de ani, deci vreme de cam trei generaţii (de la bunici la nepoţi), geto-dacii se eliberau de opresiunea romană, regăsindu-şi identitatea şi hotărând asupra propriului lor destin istoric.

Retragerea legiunilor şi a administraţiei din *Dacia Nord-dunăreană* a fost interpretată de istoricii vremii şi ca un reflex al noii puteri imperiale de a hotărî asupra întinderii şi limitelor imperiului. Ar fi vorba, după spusa istoricilor, şi de un ***complex de inferioritate*** generat de gloria predecesorului, pe care imperatorul Aurelian, învingătorul goţilor, asirienilor şi galilor, nu l-a putut eluda. Planurile de dezvoltare a Daciei, construcţia de drumuri, clădirile, amfiteatrele, apeductele şi castrele, celelalte amenajări, în general toată suprastructura Provinciei erau fapte ce răsfrângeau peste trei generaţii gloria nestinsă a zeificatului Traian. Greu de suportat această glorie şi foarte greu de a te mai impune ca imperator absolut, mai ales într-o parte a imperiului unde era nevoie mai mult decât oriunde de instituţia autorităţii imperiale! De aici hotărârea de „revizuire" a politicii expansioniste şi retragerea legiunilor de ocupaţie chiar din ţinuturile Asiei. (Să menţionăm că acest *complex de pismă* faţă de gloria înaintaşilor îl întâlnim, materializat în distrugeri de clădiri, statui şi răzuiri de inscripţii, în istoria popoarelor antice, de la vechii egipteni la popoarele asiatice, iar de aici la greci şi romani).

Lăsând Dacia *„în gura varvarilor (...), înadins numai pentru pisma ce avea asupra laudelor lui Traian"*[1], *lui*

Aurelian i-a urmat la tron Adrian, care, şi el „pizmuind mărirei lui Traian, precum au lăsat Asiria, Mesopotamia şi Armenia, de sub împărăţia romanilor, scoţând de acolo ostaşii romani, aşa voia să scoată şi din Dacia ostaşii romani, şi Dachia să o lase dezbinată de împărăţia romanilor".[2]

Abandonarea teritoriilor nord-dunărene locuite, în general, de o populaţie paşnică, majoritară, nu a transformat, desigur, **Dacia decebaliană** într-o bucurie deplină, căci ameninţările venite din partea sarmaţilor şi altor triburi barbare erau realităţi deja resimţite de localnici.

Rămaşi, aşadar, fără apărare, „***în gura varvarilor***", populaţia autohtonă a daco-românilor a invocat deseori numele imperatorului drept pavăză la hotarele încălcate şi pacificarea ţării. „*Greu cu împărat, dar şi mai greu fără împărat!*" – aceasta e o zicere care vine de demult, probabil din acele timpuri în care libertatea era plătită scump…

Abandonarea oficială a Daciei, la 275, a generat ea oare, în rândurile daco-romanilor majoritari şi aşezaţi în hotare proprii, o explozie de bucurie sau un sentiment de îngrijorare al celor ce se vedeau lipsiţi de apărare în faţa invaziilor sarmatice şi a altor triburi barbare, care ajunseseră să prade chiar în ţinuturile Illyriei şi Moesiei?!

Cronicarul român **Gheorghe Şincai**, în „**Chronica românilor şi a mai multor neamuri**", consideră că numele împăratului Aurelian, sub forma hipocoristicului **Ler-împăratul,** a rămas întipărit cu regret în unele specii ale etno-folcloristicii noastre, în special în colinde şi descântece:

„Bine a lucrat, sau nu, împăratul Aurelian, când a luat leghioanele şi o parte a coloniei din Dachia-cea-Veche şi le-a aşezat în cea Nouă, precum s-a arătat la anul trecut, nu am de a zice, ci aceasta o însămn, că românii cei de-a stânga Dunărei, mai vârtos cei din Ardeal, până astăzi pomenesc pre împăratul Avrelian cântând cu jale: *hai, Lerom, doamne! Adică: hai, Avreliane, doamne!* când colindă la Crăciun."[3]

Aceeaşi părere o exprimă, citându-i pe Eutropius şi Vopiscus, şi **Petru Maior** în „***Istoria pentru începutul românilor în Dachia***": „În locul lui [al împăratului Quintilius, asasinat în a 17-a zi de domnie, fratele împăratului Claudius] fu ales împărat Aurelian. Acest prestrălucit împărat şi bărbat ostaş, născut în Dachia, şi de Euterpe cu Marele Alexandru şi cu Iulius Chesar asemănat, nici astăzi nu e zăuitat la românii carii, în cântecele sale, ce se zic colinde, îl numesc **Ler**, şi şi Oilérum domn…".[4]

De aceeaşi părere fusese şi mentorul mărturisit al lui Şincai, **Dimitrie Cantemir** în „**Hronicul a vechimei romano-moldo-vlahilor**"[5], care localiza, după o informaţie orală, Curţile lui Ler împărat – „care nume sună **Avrelie Avrelian**", undeva aproape de Dunăre, pe malul Oltului, la Romula (azi Reşca, jud. Romanaţi).

Însă, pe urmele lui Al. T. Dumitrescu („care dezleagă problema"), preotul-cercetător Dumitru Bălaşa consideră că apelativul nu l-ar viza pe împăratul Aurelian, ci pe un urmaş mai independent al acestuia, împăratul Galerius, la început persecutor aspru al creştinilor, apoi autor în 311 al unui edict de toleranţă religioasă, „obligându-i – scrie istoricul – ca în rugăciunile publice să se roage şi pentru împărat şi familia sa": „O explozie de bucurie a fost manifestată în rugăciunile publice şi în colinde."![6]

Să precizăm, însă, că **Edictul de la Milano** dat de Galerius (recunoscut şi de Constantin cel Mare), nu specifica acordarea libertăţii religioase doar pentru creştini (aşa cum a fost interpretat mai târziu de către aceştia), ci libertate religioasă pentru toate religiile practicate în cadrul Imperiului Roman.[7] Însă, Galerius fusese un aspru persecutor al creştinilor, rămânând credincios până la moarte religiei politeiste romane, iar faptul că le „impusese" dacilor creştinaţi… să se roage pentru el şi familia lui, rămâne o ipoteză incertă privind eventuala duplicitate religioasă a unui „Pontifex Maximus" (care, oricum, nu putea fi făcută publică!).[8]

Să fie, într-adevăr, vorba de **Galerius** şi nu de **Aurelian**, în *colindele, descântecele şi basmele* daco-românilor?

În orice caz, **Ler-Împăratul** din etno-folcloristica daco-românilor nu este interjecţie, nici *mitologen* – cum s-a spus chiar în primul **Dicţionar** al Academiei, – ci un personaj istoric aureolat de legendă, *cu conotaţii pozitive în **colinde** şi negative în **descântece*** (dovadă că, de-a lungul vremii, mentalitatea etno-folcloristică a daco-românilor a amestecat unele date, confuzionând semantic şi ducând la conotaţii speciale).

Moştenit din generaţie în generaţie în mentalitatea etno-folcloristică a daco-românilor, **Ler-Împăratul** trimite, mai degrabă, la un moment crucial din istoria noastră veche de acum două mii de ani, când Dacia, în urma acţiunii energice a lui Regalian, a fost „restituită" (*Dacia restituta*, cum scriu istoricii) daco-românilor, retragerea aureliană însemnând doar oficializarea unei mai vechi stări de fapt.

1 Petru Maior,Istoria pentru începutul românilor în Dachia, în Scrieri, I, 1978, Ed. Minerva, B.P.T., p. 117.

2 Ibidem, Cap. III, p. 115. A se vedea Vopiscus, Sextus Rufus şi Eutropius.

3 Op. cit., p. 37.

4 Petru Maior, Istoria pentru începutul romanilor în Dachia, în Scrieri, I, Ed. Minerva, 1976, Cap. II, § 10, Supt Împăratul Aurelianus.

5 Ed. Grigore Tocilescu, Bucureşti, 1901, p. 216.

6 Ler Împărat (Galerius cel Bătrân, 305-311) şi Galerius cel Tânăr (+313), conducătorii Imperioului „Dacia Mare", în **Culegere de colinde – Lerui-Ler**, alcătuită de Marioara Marinescu, Fundaţia Culturală Dokiana Suteşti, Editura Kitcom, Drăgăşani, 2005, pp. 5-18.

7 Vezi nota de la: Gh. Şincai, Cronica românilor, vol. I, anul 312, Ediţie îngrijită de Florea Fugariu. Prefaţă, tabel cronologic şi note de Manole Neagoe, Ed. Minerva, B.P.T., 1978, p. 40.

8 După moartea lui Aurelian (care pornise război împotriva perşilor) urmează un interregn de 6 luni, cel mai lung pe care-l cunoaşte istoria imperială, soldaţii cerând Senatului să numească împărat, iar Senatul, la sfatul lui Tacit, îngăduindu-le soldaţilor să-şi aleagă împărat.

Retragere, părăsire, alungare, eliberare

X. GIJU

Dacii nu şi-au părăsit niciodată vatra lor sacră
Florus

Aş vrea în cele ce urmează să mă refer la ceea ce Decartes spunea în *Discurs asupra metodei* în 1634. „Precizaţi sensul cuvintelor şi atunci veţi scuti omenirea de jumătate din erorile ei“. Având în vedere cele de mai sus pentru început ne vom referi la noţiunea de teritoriu şi spaţiu geografic. De obicei când se vorbeşte despre un popor sau o ţară se foloseşte mai mult termenul de teritoriu cu înţeles de suprafaţă, caracterizată prin mare, medie, mică. Însă corect trebuie să folosim termenul de spaţiu geografic. Acesta presupune şi spaţiul aerian, precum şi subsolul spaţiului respectiv. Adică vorbim de mediul geografic ca spaţiu unde există omul cu celelalte componente ale mediului geografic: relief, climă. ape, plante, animale, soluri. Desigur omul este şi el un element al mediului geografic şi în acelaşi timp un factor modificator al acestuia ca şi celelalte componente. Adică mediul geografic este un sistem în care omul a avut şi va avea un rol tot mai important.

După toate documentele scrise şi nescrise rămase de-a lungul vremurilor, spaţiul geografic dacic se întindea de la Viena, Marea Adriatică şi Patrulaterul Boemiei în vest şi până în stepele nord-pontice în est şi din Carpaţii Păduroşi în nord până la Munţii Pindului, în sud. Deci este vorba de un spaţiu deosebit de mare. Acest spaţiu a fost locuit de strămoşii noştri traci şi daco-geţi ca grup etnic definit prin elemente de cultură materială şi spirituală.

Probele arheologice, antropologice, etnografice, toponimice la care li se adaugă şi unele menţiuni documentare demonstrează ca acest spaţiu a fost locul de naştere şi existenţă a strămoşilor noştri daco-geţi.

De obicei anticii când se refereau la daci şi spaţiul lor geografic vorbeau despre un spaţiu vag, nedeterminat, neprecizat. De pildă Marţial când se referea la victoria lui Traian asupra dacilor vorbea despre Hyperboreus Triumphus, iar Vergiliu vorbea despre “Gheturile hyperboreene “. Pentru noi astăzi lucrurile sunt simple. Este vorba de două zone climatice diferite –climat mediteranean pentru romani –blând şi un climat temperat –continental cu patru anotimpuri tipice în spaţiul dacic.

Cele mai multe date despre strămoşii noştri, referindu-ne la spaţiul geografic dacic le avem de la Herodot. Acest spaţiu a devenit regatul lui Burebista cel mai mare rege al dacilor.

Ce înseamnă de fapt spaţiul dacic? Acest spaţiu deosebit de întins înseamnă un relief foarte variat reprezentat prin Munţii Carpaţi pe toată lungimea acestui lanţ muntos. Munţi de înălţime medie cu multe depresiuni şi tăiaţi de multe ape, acoperiţi de păduri şi păşuni ofereau condiţii de locuit favorabile. La fel şi câmpiile şi podişurile. Un asemenea pământ care îţi dă hrană îmbelşugată şi variată, care în măruntaiele sale poartă aur, argint, sare, vânat, pescuit este lesne de înţeles că era dorit de mulţi, lucru dovedit din plin de istorie.

Împăratul Ler

Tudora PATRICHI

Prin decantări succesive, credem că ne-am apropiat de o parte din adevăr. Încercăm să dăm un răspuns la întrebarea domnului doctor Napoleon Săvescu, lansată la primul Congres de Dacologie: “Cine este împăratul Ler?”

Am eliminat ipoteza că numele ar fi legat de o personalitate istorică: împăratul Aurelian. Rămas în refrenul multor colinde, de conţinutul cărora nu mai era legat, Ler ne-a susţinut fiinţa, prin perpetuarea ritualului în fiecare an de sărbători. El este «omnul-mire» care „s-a-nrourat“, este «flăcăul» sau «oierul» / «ciobanul» care şi-a pierdut «oile», este cel care «moare» şi care apoi este trezit la viaţă cu «apă-nvietoare», cu «buruieni tămăduitoare». Epitetul depreciativ „mioritic“, echivalent cu “fatalist, aruncat frecvent poporului român, este o dovadă a lipsei de înţelegere la un moment dat, moment perpetuat sute de ani…

Suportul de lucru pentru comunicare îl vor constitui anumite colinde şi un basm versificat pe care le vom interpreta din punct de vedere ezoteric, atât cât ne putem permite acum.

Epitaful poetului Ovidius. Perspective istorico-lingvistice

dr. Afrodita Carmen CIONCHIN

Bătrân, răpus de boală, Publius Ovidius Naso (43 a. Chr. – 17 sau 18 p.Chr.) îşi aştepta sfârşitul la Pontul Euxin: «Epistola aceasta te va mira, socot…/ A scris-o altă mână, fiindcă eu nu pot. / Sunt istovit de boală pe-acest pământ străin, / Şi-s osândit pierii, la Pontul Euxin» (Ovidiu, *Tristele,* Cartea a treia, Elegia III, traducere de Eusebiu Camilar). Aşa cum enigmatică a fost ultima parte a vieții, aşa a fost şi sfârşitul, mai multe localități revendicându-şi onoarea de a fi fost locul morții lui Ovidiu:

• Potrivit Cronicii lui Eusebiu, transmisă de Heronymus, poetul s-a stins din viață în anul 17 p. Chr. la Tomis, mormântul aflându-se în apropierea cetății („iuxta opidum Tomos"). Locul de veci era în fața porții cetății, într-o zonă frecventată („ante oppidi portam in loco maxime celebri"), iar tomitanii cu mărinimia lor i-au înălțat un 'magnific' monument funerar, prin contribuția publică, deşi Ovidiu a fost un străin şi proscris de împăratul roman: „Tomitanos cives… e publico pecunia collata propter ingenii nobilitatem, Tymbon magnifice struxisse, quamvis et peregrinus e tab imperatore Romano proscritus" – menționa umanistul Pontanus, în lucrarea *De magnificentia* (1498). Şi umanistul Celius Rhodoginus a plasat monumentul funerar înaintea porții aşezării tomitane („tymbon… structum ante ianuam"). Într-o scrisoare adresată soției, poetul a rugat-o ca pe piatra de mormânt să se inscripționeze versurile:

«HIC EGO QUI IACEO TENERORUM LUSOR AMORUM
INGENIO PERII, NASO POETA MEO.
AT TBI QUI TRANSIS, NE SIT GRAVE QUISQUIS AMASTI,
DICERE: NASONIS MOLLITER OSSA CUBENT».

(Tristele, *III, 73-76)*

'SUB ASTĂ PIATRĂ ZACE OVIDIU, CÂNTĂREȚUL
IUBIRILOR GINGAŞE, RĂPUS DE-AL SĂU TALENT,
O, TU, CE TRECI PE-AICE, DACA-I IUBIT VREODATĂ,
TE ROAGĂ PENTRU DÂNSUL: SĂ-I FIE SOMNUL LIN'.

(În traducerea lui Theodor Naum)

Din versurile 223-226 ale poemului Fasti*, I, se susține că în primăvara anului 18 p.Chr. Ovidiu era încă în viață.*

Potrivit tradiției, pe insula aflată în Lacul Siutghiol de lângă oraşul Ovidiu[1] , România, se presupune că s-ar afla mormântul poetului Ovidiu.

• Cercetând mai multe lucrări, Maria Crişan a emis ipoteza că Ovidiu s-a sfârşit lângă localitatea Isak din Pokuția. Bolnav, suferind de gută, Ovidiu s-a dus să se trateze în această localitate. În anul 1581, savantul german Laurentius Müller, într-o călătorie de studii, însoțit de o echipă de arheologi în frunte cu polonezul Woinovskij, săpând sub piedestal, lângă localitatea Isak din Pokuția, nu au găsit nimic (v. Laurentius Müller, *Septentrionalische Historien*, Amberg, apud Michael Forstern, 1595, pp. 78-81). Învățatul Woinovskij i-a dezvăluit lui Müller piedestalul, conținând epitaful cel adevărat, în primăvara anului 1581 (localnicii îl ştiau de mult); dacă savantul german ne informează doar «la şase zile de mers călare de la gurile lui Boristene – Nipru», Sarnicius ne indică: «lângă localitatea Isak în Pokuția» (lămurindu-ne şi etimologia acestui toponim = pământ al penitenței). Iată epitaful cel autentic de pe postamentul lui Ovidiu din Pokuția, de lângă localitatea Isak:

«HIC SITUS EST VATES, QUEM DIVI CAESARIS IRA
AUGUSTI LATIO CEDERE IUSSIT HUMO.
SAEPE MISER VOLUIT PATRIIS OCCUMBERE TERRIS,
SED FRUSTRA: HUNC ILLI FATA DEDERE LOCUM».

'AICI ZACE POETUL CĂRUIA MÂNIA LUI CAESAR AUGUST
PORUNCĂ I-A DAT SĂ PLECE DE-NDAT DIN LAȚIUL NATAL;
BIETUL DE EL, CE MULT ŞI-A DORIT SĂ MOARĂ ACASĂ LA EL;
ZADARNICĂ RUGĂ: URSITA AICI A VOIT SĂ SE STINGĂ'.

„Epitaful de pe piedestalul din Pokuția, este cel autentic, gândit de sulmonez (chiar dacă nu scris cu mâna sa proprie, căci suferea de gută) şi este absolut stilul său”, concluziona Maria Crişan. Papa Iulius II (1502-1513) a transferat urna la Roma, îngropând-o pe Via Appia, aşa cum poetul şi-a dorit mereu.

? O altă ipoteză susține că Ovidiu a trăit şi şi-a găsit sfârşitul în Banat. În 1941 apărea la Timişoara, în limba maghiară, lucrarea *Timpuri de demult, oameni de demult* semnată de Béla Schiff, în care ziaristul timişorean făcea cunoscut existența «Turnului lui Ovid de lângă Caransebeş, prezent şi pe cărțile poştale ce se vindeau în oraş», făcând investigații asupra acestuia. În jurul Turnului de lângă Caransebeş a fost țesută o mitologie greu de dezlegat. Autorul susținea că «mai sunt şi aceia care vor să deducă numele oraşului bănățean din începutul versurilor unei ode a lui Ovidiu: „Cara mihi sedes” ‘şedere sau loc de şedere – scaun plăcut’». În lexiconul *Geografia Regatului Ungar*, din 1780, editat de Karl Gottlieb von Windisch, se menționează că oraşul Caransebeş a fost colonie romană şi se pare că vestitul poet Ovidius a trăit aici în exil. Într-o altă lucrare, *Trăsături de caracter, memorii şi anecdote istorice despre împăratul Iosif al II-lea* (Leipzig, 1847), se afirma: «Aici în Caransebeş, unde împăratul a fost în tabără, vestitul poet Ovidius şi-a încheiat viața». Piaristul Andrei Dugonics, referindu-se la poetul sulmonez, nota: „Şederea lui Ovidiu nu era aşa strict legată de Tomis ca el să nu fi putut vizita toată Dacia de-a lungul Dunării… Unii scriu că a trecut prin Caransebeş, căci acolo s-a găsit o columnă comemorativă. Se spune că a fost şi la Nădlac, căci pe un sicriu s-a găsit inscripția «OVIDIUS NASO»”. Lângă Caransebeş se află Turnu–Ruieni, numit aşa datorită unei inscripții romane: : – – – OVI – – –, denumit ‘Turnul lui Ovidiu’[2].

• Un alt turn, situat la sute de kilometri de Caransebeş, poartă numele poetului: «La o oră distanță de Marea Neagră se află Valea Damusderec – nota Béla Schiff – iar la capătul răsăritean al acesteia se găseşte ruina unui turn care, în mod obişnuit, e numit Tour d’Ovid, unde se crede că a murit poetul».

• În 1508, Gáspár Brusius a susținut că a găsit mormântul lui Ovidiu la Szombathely, în Ungaria, având o inscripție funerară. Deşi este greu de crezut că poetul latin ar fi vizitat câteodată garnizoanele romane staționate în Pannonia, aşa cum ne asigură istoricul Zamoscius, este cert că în acest oraş se găsea – în perioada împăratului Frederic III – o placă purtând numele lui Publius Ovidius Naso.

Neasemuit cântăreț al gingăşiilor şi tristeților, făcând faimă Romei prin stihurile sale, Ovidiu s-a sfârşit la Pontul Euxin, între geții care l-au stimat şi a căror limbă a învățat-o scriind versuri, care, din păcate, s-au pierdut în negura timpului.

1 Oraşul Ovidiu, care şi-a luat numele de la poetul sulmonez, este situat în partea de est a județului Constanța, România, la 10 km nord de cel mai mare port al Mării Negre, pe malul vestic al Lacului Siutghiol care îl desparte de stațiunea Mamaia, perla litoralului românesc. Până la jumătatea secolului al XVII-lea aşezarea a purtat numele de Silişte, otomanii schimbându-i denumirea în turceşte, Kanara ‘loc de unde se scoate piatra’. Din 1930, localitatea Canara a primit numele de Ovidiu după mica insulă Ovidiu din Lacul Siutghiol care se află în dreptul localității la o depărtare de 100 m.

Lacul Siutghiol are 7,5 km lungime şi 2,5 km lățime, 1900 ha suprafață, 17 m adâncimea maximă. Insula Ovidiu este amplasată pe Lacul Siutghiol la 5 km de oraşul Ovidiu şi 5 km de stațiunea Mamaia. Insula Ovidiu are o suprafață de 26.000 m^2. Potrivit tradiției, cei doi stejari multiseculari aflați pe insulă ar fi fost plantați de poetul sulmonez. Tot pe această insulă se presupune că s-ar afla mormântul poetului Ovidiu. Atât numele insulei cât şi al oraşului din apropiere a fost legat de poetul roman şi get Publius Ovidius Naso.

2 Care este Turnul lui Ovidiu de lângă Caransebeş? În timpul războaielor dacice ale lui Traian ar fi fost posibil să se fi construit un «Turn de supraveghere» în zonă, dar izvoarele istorice n-au confirmat-o. Sigur, fără nici o legătură cu poetul sulmonez. În schimb, în epoca medievală, «majoritatea istoricilor bănățeni – susținea ziaristul timişorean Béla Schiff – ştiu că Petru Petrovici, comite de Timiş şi ban de Caransebeş, l-a ridicat la poalele Muntelui Mic, pe o colină alungită de pe care se poate vedea departe, lasă să aibă şi Caransebeşul un mic avanpost. Petrovici a construit mai multe turnuri de formă pătrată, înaltă de zece-cincisprezece stânjeni, cu trei etaje, ridicate împotriva turcilor».

În apropiere de Caransebeş este Turnu Ruieni, o fortificație de apărare şi un punct de supraveghere în acelaşi timp. Privitor la inscripția funerară, ziaristul timişorean specifica: «Piatra de mormânt face parte din acele monumente funerare care, din respect pentru morți, au fost ridicate de romani, indiferent de locul unde au murit aceştia… Petrovici, ca şi alții, au folosit asemenea plăci la întărirea construcțiilor. Şi această placă inscripționată se afla inițial într-un alt loc; ea a fost placa comemorativă şi totodată placa de mormânt a unui roman pe numele Publius Aurelius Ulpius, probabil originar din Tibiscus (pe amplasamentul actualei comune cărăşene Jupa). În 1874, baronul Scudier a dispus ca mai multe fragmente dintr-o placă de marmură din turn, având inscripții romane, să fie duse la muzeul din Timişoara».

Cu privire la Turnu Ruieni cercetările actuale sunt concludente: «Probabilă aşezare din epoca romană (?), unde s-a găsit numai un fragment de inscripție îndoielnică, neverificată, între blocurile donjonului din fortificația numită „Turnu – Ruieni”, pe dealul Stârminița la 1 km spre nord-est de comuna omonimă: „pe unul din aceste blocuri se mai pot distinge câteva litere din inscripție: – – – OVI – – –. Probabil această coincidență i-a făcut pe unii istorici mai vechi să creadă că turnul aparține epocii romane, denumindu-l „Turnul lui Ovidiu” (aşa îl numesc şi localnicii), țesând şi răspândind legenda că aici a poposit ilustrul poet roman, în drumul său spre locul exilului, ipoteză considerată aberantă de Fryges Pesty (Fryges Pesty, *A szörényi bánság és Szörény vármegye története*, II, Budapest, 1878, p. 556). La construirea pereților exteriori, la al doilea etaj, s-au încastrat blocuri ceva mai mari de marmoră fățuită, provenite dintr-o inscripție romană spartă, adusă probabil de la vreo stațiune romană din apropiere (Nicolae Săcară, Donjonul din Turnu Ruieni, în «Banatica», III, 1975, pp. 306-307). Dacă literele au factură romană, piesa epigrafică fragmentară ar putea să fi fost adusă din ruinele Tibiscului» (D.M. Pippidi şi I.I. Russu, Inscripțiile Daciei Romane, vol. III: Dacia Superior, 1, Editura Academiei, Bucureşti, 1977, p. 141.).

În notele de călătorie prin Banat ale lui Friedrich Uhl, un alt german ce vizita cu două veacuri în urmă Timişoara, atrăgea atenția că există o presupunere spirituală a toponimului Turnul lui Ovid, folosindu-se de pronunția utilizată în epocă. Ziaristul timişorean Béla Schiff a susținut că «turnul şi-ar fi primit denumirea de la locuitorii din împrejurimi care i-au spus „turnul o ved" 'turnul de văzut, de observație'». Este posibil ca denumirea donjonului «Turn de veghe», palatalizat în graiul bănățean «Turn de vege», literar 'vede', la care se adaugă inscripția donjonului, să fi contribuit la plăsmuirea legăturii cu poetul sulmonez.

La această eroare poate că a contribuit şi confuzia dintre denumirile pentru Tomis / Constanța şi Timişoara:

· Într-o etnografie a Academiei Maghiare, locul de exil al lui Ovidiu a fost menționat sub forma Tomisvár – cetatea Tomis, numită de turci Küsztendze / Constanța.

· Cetatea Timişoara a fost menționată, în anul 1551, sub forma Tomoschwar, pe lângă care curgea râul Tomisch 'Timişul'.

Cele două aşezări au fost adesea confundate. În ediția vieneză de la sfârşitul secolului al XVIII-lea a lui Pfeffel – *Akurate Landkarte 'Harta precisă'* apare Golfo di Tomiswar şi oraşul Tomiswar, confundat cu Temeswar / Timişoara, în Banatul Timişean. În a II-a ediție a lui Brockhaus s-a consemnat despre Ovidiu că a fost exilat la Tomis, în «Moesia de Jos, actualul Banat Timişean».

E puțin probabil ca la Ruieni să fi fost dat numele donjonului în onoarea poetului roman Ovidiu. În timpul războiului austro-ruso-otoman (1736-1739), încheiat cu Pacea de la Belgrad (7 septembrie 1739), ziarul de campanie «Geheime Nachrichten» 'Ştiri secrete', din 1737, făcea referire la «Scaunul lui Ovidius» de la Caransebeş, admirat de comandanții armatei imperiale. Sigur un fals istoric al acelor timpuri.

Națiune, statalitate, civilizație la strămoșii noștri autentici, traco-geto-dacii

de conf. univ.dr.G.D. ISCRU
şi prof Maria IONESCU

Motto: „*Erare humanum est, perseverare diabolicum*"

Intrând direct în subiect, începem prin a atrage atenția, public, în fața celui de *al IX-lea Congres internațional de Dacologie* (Bucureşti, 20.06.2008) asupra uneia dintre erorile fundamentale deja „instalată" în cel mai important manual de istorie a României din învățământul nostru preuniversitar, manualul pentru clasa ultimă a Liceului, manual din titlul căruia, începând cu anul şcolar 2006-2007, a dispărut însăşi trimiterea la materia de studiu: *Istoria României / Istoria românilor*. Conform Programei, unică şi obligatorie, pe prima copertă a manualelor zise alternative şi pe prima pagină de titlu s-a inscripționat, pur şi simplu: *Istorie* – un titlu „incolor" în plan ştiințific şi național. Este, după părerea noastră, *prima eroare fundamentală* a Programei; iar la cele 7 manuale zise alternative colectivele de autori, în frunte cu coordonatorii lor, s-au conformat.

Dar nu este singura. Urmează, imediat, cea de *a doua eroare fundamentală*, asupra căreia dorim să atragem atenția Congresului internațional de Dacologie, care, ca manifestare ştiințifică de profil, nu poate să rămână indiferent la aceasta, cum nici la celelalte. Anume, în Programă, în consecință şi în manuale, *este eliminată aproape în totalitate istoria străveche şi antică a Spațiului românesc*, în care se cuprinde *istoria strămoşilor noştri autentici, traco-geto-dacii şi a înaintaşilor lor până la poporul primordial al „Vechii Europe"*. Această *inadmisibilă eliminare* echivalează, pur şi simplu, cu *tăierea rădăcinilor istorice ale națiunii noastre*.

Traco-geto-dacii, prima națiune constituită în Europa, precum se ştie n-au apărut pe lume când au „binevoit" să-i nominalizeze autorii greci şi romani. Obârşia lor o aflăm în adâncurile istoriei, probată fiind prin *descoperirile paleolitice*, prin *marile civilizații neolitice*, unicat în Europa, atestată în *primele izvoare istorice scrise*, aşa numitele „izvoare vedice" – la început orale, create în *Spațiul arian carpatic şi pericarpatic*, apoi consemnate în sanscrită, în India, unde au ajuns, pornite de aci, în mileniile VI-V î.Hs., „roiurile" umane, fiecare având în frunte pe un *Rama* al său. În acest Spațiu s-a descoperit *prima scriere din lume*, tăbliţele de la Tărtăria – omagiate de mişcarea noastră dacologică –, ca un punct culminant, şocându-i pe toți aceia a căror „ştiință" era că „*dacii nu ştiau să scrie*". Istoria traco-geto-dacilor a atras atenția, în chip deosebit, câtorva sute de autori ai Antichității şi ai epocilor următoare, până azi.

Din „blocul" etnic carpatic şi pericarpatic al poporului primordial – arian/pelasg – s-au desprins, în timp, când condițiile de viețuire pe continent au devenit favorabile, două alte mari grupuri etnice, care au constituit ulterior *alte două mari națiuni europene*, *celții* (*galii*) şi aşa zişii „*germani*"; cei ce vor fi cunoscuți sub numele de traco-geto-daci (o „triadă" prin care sintetizăm mult peste 100 de entități; *nu etnonime!*) au rămas pe loc „trimițându-şi" însă

„roiurile” spre cele 4 puncte cardinale. Acestea 3 au fost *naţiunile matcă ale Europei*. Pe care însă, din păcate, cea mai mare parte a istoriografiei europene mai noi, ca şi cea mai mare parte a celei româneşti, nu le menţionează ca atare, ca *naţiuni matcă*, cu un rol deosebit în evoluţia etno-naţională şi de civilizaţie a continentului. Căci această parte a istoriografiei şi-a creat un „fix” din *teza falsă a aşa zisei „romanizări”* – teză *nedemonstrată ştiinţific de nimeni niciodată, până azi*.

Naţiunii traco-geto-dacilor, „*ştiintificii*” – cum le-ar spune B.P. Hasdeu – i-au refuzat şi calitatea de *naţiune constituită*. E drept, mari istorici români au admis şi până acum vechimea naţiunii noastre, ca pe o axiomă însă, dar nu şi pentru strămoşii traco-geto-daci. Singurul mare istoric român, arheolog, creator de şcoală şi specialist al istoriei noastre antice şi străvechi, Vasile Pârvan, în opera sa, a scris şi a vorbit despre geto-daci ca despre o *naţiune constituită*, chiar o *naţiune politică*, adică *creatoare de Stat naţional*, cu un *simbol vexilologic naţional*, rezumând chiar o *demonstraţie* în acest sens în ultima sa operă. Acum, pe temeiul izvoarelor cunoscute şi eliberaţi fiind din „viziunea” marxistă (mai exact stalinistă) asupra naţiunii, această demonstraţie poate fi susţinută în faţa oricui[1] .

Cele 3 naţiuni-matcă amintite şi-au creat *State naţionale* şi au creat în Europa *primele civilizaţii*, cu un rol deosebit în geneza şi evoluţia civilizaţiei pe continent şi nu numai. Căci *numai naţiunile – principala permanenţă a istoriei – au fost şi rămân creatoare de civilizaţie*.

Traco-geto-dacii – vorbind, deci, despre ei – au marcat puternic istoria Europei, dar neştiinta şi orgoliile multor istorici şi, după ei, nu numai istorici, au „uitat” acele contribuţii şi fapte mari de civilizatie şi istorie. Or, celebra *Iliada* a lui Homer este o *prima istorie scrisă a tracilor* iar nu mai puţin celebra *Eneida* a celui mai mare poet latin, Vergiliu, este, în fond, primul elogiu al unui *comandant militar trac*, Enea, ieşit din dezastruosul război al cetăţii Troia şi erou eponim al Puterii romane de mai târziu, revendicat ca strămoş de multe naţiuni europene. Regina Tomiris a mesaţelor – cea omagiată de Congresul dacologic anterior dar necunoscută „ştiintificilor” noştri – a respins prima mare invazie persană în Europa (529 î. Hs). Pentru ca, după nici două decenii – şi înainte de celebrele „războaie medice” ale grecilor – Darius I al aceloraşi perşi (514 î. Hs.) abia a scăpat cu viaţă din bătaia săgeţilor geţilor; odată ajuns „acasă”, pur şi simplu a omagiat cămila care l-a salvat, poruncind să se construiască o localitate care s-o întreţină până la moarte. Urmează apoi atâtea fapte cunoscute, cel mai important fiind *prima unitate politică* a Spaţiului traco-geto-dac – *Dacia Mare*, sub conducerea marelui Rege Burebista. Marele Rege Decebal a încercat să refacă această unitate, dar l-a copleşit forţa Romei imperiale, despre care contemporani ai sai au conştientizat că este „*rădăcina tuturor relelor*” („**R**adix **O**mnia **M**alorum” – ROM). Ce n-a reuşit Decebal, va reuşi strănepotul său *Regalian*, pe care îl omagiem prin actualul Congres internaţional de Dacologie.

Iată, foarte pe scurt, ce au eliminat din cel mai important manual de Istoria României – în fond un manual nu numai al elevilor! – Programa unică şi obligatorie a Ministerului de resort, care de la o vreme nici nu-şi mai zice „al Învăţământului”, precum şi manualele ei zise alternative; în fond, un *manual unic*, ca odinioară, deosebirile de la unul la altul fiind de nuanţă şi de potenţial ştiinţifico-metodic al autorilor.

Cine şi cu ce scop a „sugerat” oficialilor noştri iar prin ei alcătuitorilor Programei şi colectivelor de autori de manuale destinate învăţării şi educării copiilor şi nepoţilor, precum şi „reeducării” noastre în general, cine şi cu ce scop a „sugerat” această ***„ofensivă” asupra rădăcinilor noastre istorice naţionale***, într-o vreme în care, pe alt plan, ni se „recomandă”, pur şi simplu, *lichidarea naţiunii etnice* – adică aşa cum a apărut ea, prima naţiune a continentului, din adâncurile istoriei şi cum a existat până azi –, transformarea ei, repede-repede, într-o aşa zisă „*naţiune civică*” iar *Statul ei naţional* să fie „topit” într-un *Suprastat* aşa-zis „civic şi multicultural”, adică o „operă” absurdă ca gândire şi imposibilă în fapt, după legile firii şi ale istoriei, un „postulat” care ne readuce în prim plan lumea revolută, de nedreptate, a imperiilor istorice? Cine şi cu ce scop? Cineva trebuie sau va trebui să răspundă la această întrebare.

Până atunci, suntem de părere că Programa şi manualele despre care am vorbit mai sus (am înţeles că şi la clasa a VIII-a sunt la fel), ca neştiinţifice şi antinaţionale, să fie scoase din uzul didactic înainte de a începe anul şcolar 2008-2009, să fie eliminată o asemenea „viziune” şi, în urma unor dezbateri profesionale şi responsabile, cu o întinsă mediatizare, să fie elaborată altă Programă şi alte manuale.

Propunem Congresului să ia atitudine în acest sens, adresându-se în scris forurilor competente.

Adresă – proiect
„Istoria este călăuza vieţii”

Având în vedere *erorile fundamentale* ale Programei şcolare preuniversitare privind Istoria României pentru clasa a XII-a de Liceu, erori reluate în manualele ei zise alternative, erori semnalate într-una din comunicările expuse şi

dezbătute întâi într-o şedinţă de lucru a Societăţii Internaţionale de Dacologie „Reînvierea Daciei” şi Societăţii „Renaşterea Daciei”, comunicare ţinută *in extenso* şi în actualul nostru Congres Internaţional, al VIII-lea, de Dacologie;

Noi insistând îndeosebi asupra erorii ce constă în eliminarea, din amintitele documente didactice majore, aproape integral, a primelor două epoci istorice, Străveche şi Antică, în care este cuprinsă istoria strămoşilor noştri autentici, a naţiunii traco-geto-dace;

Considerând şi noi aceste erori (cu o referire speciala la cea menţionată) ca foarte dăunătoare instruirii şi educării tinerei generaţii;

Solicităm forurilor competente din câmpul învăţământului şi educaţiei scoaterea din uzul didactic a Programei şi a manualelor amintite, înainte de începerea anului şcolar 2008-2009, iniţierea unor ample dezbateri, profesionale şi responsabile, cu o larga mediatizare – la care dezbateri rugăm să fie invitaţi şi specialişti ai noştri –, dezbateri în urma cărora eliminându-se „viziunea” cuprinsă în actualele documente didactice precizate mai sus, să se elaboreze Programe şi manuale, cu adevărat alternative, corespunzătoare din punct de vedere ştiinţific, metodico-didactic şi naţional.

[1] vezi G.D. Iscru, *Traco-geto-dacii, naţiunea matcă din Spaţiul carpato-danubiano-balcanic*, ed. a IV-a, Ed. Nicolae Balcescu, Bucureşti, 2005

Inscripţia românească de pe inelul de aur de la Sucidava / Celei

Dr. Afrodita Carmen CIONCHIN
prof. Ionel CIONCHIN

Printre descoperirile arheologice care au stârnit aprige controverse se numără şi inelul de aur de la Celei[1]. Preţiosul obiect a fost găsit de D. Papazoglu, în 1854, într-un mormânt de femeie. Alături de alte obiecte s-a găsit şi o monedă de bronz (sestertius) de la Marcus Aurelius, emisă în 160 d. Chr.

Diametrul inelului este de 15 mm. Are gravat în interior şi exterior o inscripţie cu caractere eline. Aceasta conţine un număr de 27 de litere, 9 în partea interioară şi 18 în partea exterioară:

în interior – **ΒΡΟΓΥΘΡΙϹ**

în exterior – **ΒΕΙΝΔΡΥΗϹΟΥΑΡΟΥΛΟΝ**

Cu toate că nu există o modalitate de delimitare a cuvintelor, cercetătorii au încercat să o descifreze şi să o interpreteze:

? D. Papazoglu, descoperitorul inelului, descifrase în interior: ***Vroluthris*** (antroponim), în exterior: **‘*Trăind la Atena, am murit în casa lui Drasus*’**.

? Ocupându-se de inscripţie, G. Seure a găsit soluţia: ***Brolutrisbein Druesu Arulon*** – **‘Lui Brolithibis fiul lui Driazis, născut la Arroles’**.

? Tracologul D. Decev a considerat că inscripţia conţine trei nume trace: ***Brolithrisbein Dryesoy Aroylon***.

? Cercetătorul Eugen Agrigoroaiei a interpretat inscripţia: în interior – ***Brolutris***, nume de persoană, probabil femeie, şi în exterior: ***Beind Ruesu Arulon*** – **‘Bendis (de) la râurile (apele, bazinul) Arulon’**.

? Cercetătorul Adrian Bucurescu a despărţit inscripţia inelului în cuvintele: **VRO LY THRIS VE INDRYN SOY A ROYLON** ‘Floarea de colţ va fi culeasă numai de vulturi’. **VRO-LY-THRIS** mai înseamnă şi ‘Floare cu Colţ; Trandafir’. Nu este exclus ca inscripţia să se refere la supranumele Gemenilor Divini; lui Apollon i se mai spunea şi BASAREVS ‘Vultur; Pajură’, iar surorii lui – BLOUREITES ‘Zâna Florilor’».

Descifrarea lui G. Seure a fost calificată ca «total neverosimilă»», cea a lui Decev ca «nimic sigur şi concret» (I.I. Russu), iar pe celelalte le-am prezentat pentru informarea cititorilor.

Pentru «descifrarea» inscripţiei este necesar de reţinut:

1. Moneda găsită în mormântul de femeie marchează perioada de după anul 160 d.Chr.
2. Diametrul de 15 mm exclude posibilitatea utilizării inelului de către un bărbat. Dacă ar fi al unui băiat, ar fi greu de crezut că inscripţia ar marca numele şi locul naşterii sale.
3. Descoperit într-un mormânt de femeie, obiectul nu este în mod necesar funerar, ci un obiect purtat în viaţă.
4. Inscripţia a fost gravată cu caractere eline utilizate şi în alte inscripţii traco-daco-gete.

5. Veriga de aur s-a găsit într-un teritoriu care face parte din spațiul unde s-a plămădit poporul daco-român.

6. Inelul, fiind un obiect purtat în viață, putea fi citit oricând numai în exterior şi aici trebuie găsită soluția.

Conținutul **inscripției** inelului:

· în interior: **B P O Γ Y Θ P I C**

transliterare latină: **B R O G I T H R I S**

· în exterior: **B E I N Δ P Y H C O Y A P O Y Λ O N**

transliterare latină**:** **B E I N D R U E S O U A R O U L O N**

În interior, inscripția a fost greu de descifrat din cauza literei Ă/G (gama), neglijent executată şi considerată a fi Ë/L (lamda). Astfel, în interior, inscripția se citeşte: **BROGITH RIS.**

Dacă al doilea cuvânt – **R I S** – a fost atestat în *Iliada* lui Homer sub forma *Rhesus* (rege trac), primul cuvânt – **BROGITH** – este o formă daco-romană pentru *brodit*. Termenul este vechi, euro-indian, şi se regăseşte în celtică: bretona de jos *broud* 'ac, țepuşă', *brouda* 'a împunge, a înțepa, a broda', ęymric. *brodio*, preluat în engl. *broider* (împrumut vechi din franceză), dar şi în textele foarte vechi din limba latină – *brodat* – şi în latina populară: *brusdus, brustus, brosdus*. La acestea pot fi amintite provensal. *broydar*, catalan. *brodar*, toate cu accepțiunea de 'a brodi'. Cuvântul *brogith* din inscripție are accepțiunea de '(scris) înțepat cu acul – înscris, gravat, brodat'.

Cele 18 litere ale inscripției din partea exterioară a inelului le despărțim în cuvinte: **BEINDPY H COYA POYLON,** citit **BEINDRU E SOUA ROULON**.

Beindru este forma arhaică a prepoziției ***Peintru–Pentru***, exprimând destinația, formată din două elemente: *pe* şi *întru*. Prepoziția *pe*, presupusă din lat. *super, per* (DEX), este de origine daco-getă, comparabilă cu prepoziția suedeză *pa – pe*. Prepoziția *întru* are ca etimon lat. *intro* (DEX). În această prepoziție sunt folosite consonantele sonore «*B*» şi «*D*», în locul celor surde «*P*» şi «*T*»: *Beindru–Peintru–Pentru*[2] . Se întrevede posibilitatea ca ***Beindru*** să aibă accepțiunea de ***Pentru***.

Bazându-ne pe schimbările fonetice de la Dunărea de Jos, studiate de cercetătorul H. Mihăescu, considerăm că prepoziția ***a*** (în limba română, considerată din lat. *ad*, conform DEX, deşi în limbile scandinave există prepoziția ***a***, exact ca în limba daco-română – explicabilă în limbile scandinave prin substratul cimmeric, cimmero-tracic, iar în limba română prin substratul traco-geto-dacic) este utilizată ca **e**, având aceeaşi valoare morfologică.

Cuvântul ***SOUA*** (citit fie sua, fie aşa cum a fost gravat) are accepțiunea pronumelui posesiv *sa*, care în limba română este derivat din lat. *sa* (= *sua*), conform DEX.

Până aici înțelesul inscripției ar fi ***«Pentru a sa»***. Ar rezulta că ultimul cuvânt – ***Roulon*** – ar trebui să fie numele persoanei căreia i-a fost dedicată inscripția şi inelul. Fără a mai apela la autorul citat, vom proceda la înlocuirea consonantei «*R*» cu «*L*», din ***Roulon*** obținând ***Loulon***.

Cuvântul *Loulon* (cu diferitele forme de citire) este echivalentul substantivului românesc *Lele* – femeie (tânără) iubită; mândră – logodnică, soție. Deşi cercetătorii români consideră termenul *Lele* ca provenind din bulgarul *lelja* (DEX), acesta este autohton, vechi euro-indian, cunoscut şi sub forma antroponimului *Lola* care, evident, nu este de origine bulgară. Răspândit la neamurile euro-indiene, termenul se regăseşte în sanscritul *lalana* – femeie, soție, nevastă, doamnă[3] .

Lele este autohton, vechi euro-indian, transmis, prin traco-geto-dacă, limbii daco-române. Din euro-indiană, termenul a pătruns şi în alte limbi (în sanscrită, probabil în slavonă şi apoi în bulgară, dacă nu cumva Bulgarii l-au preluat de la Români sau din substratul tracic din sudul Dunării).

Presupunem că inelul a fost dăruit de un flăcău tinerei sale logodnice sau mirese, iar inscripția ar putea avea dezlegarea: **BROGIT**/'(scris) înțepat cu acul' (= confecționat, dedicat) de **RIS PENTRU A SA LELIȚĂ** (sau poate antroponimul LOULON)[4] .

Limba în care a fost gravată inscripția este clară!

Dacă descifrarea inscripției exterioare a inelului de la Sucidava (Celei) s-ar dovedi reală, am avea posibilitatea să aducem noi argumente privind limba noastră, la mijlocul secolului al II-lea, prin cuvinte geto-dace şi daco-române.

---

[1] Devenit în 1968 cartier al oraşului Corabia, Celeiu a fost o importantă aşezare pe malul nordic al Dunării. Descoperirile arheologice din neolitic (2500-1800 a.Chr.), din epoca bronzului şi cea a fierului, atestă o continuitate permanentă a geților pe acest teritoriu. Denumirea traco-getă a fost Sucidava, toponim atestat şi la sudul fluviului ale cărui coordonate au fost calculate de Ptolemeu: 45°40' latitudine şi 54° longitudine (Ptolemeu, *Îndreptar geographic*, Harta a IX-a a Europei, III, 10, 5). Cercetătorii susțin că ar fi fost centrul politic al tribului sucilor (Sucidava 'dava sucilor'?). În epoca romană a fost construit un castru de pământ în care a staționat Cohors I Lingonum. În jurul castrului a fost înființat un vicus. Aşezarea civilă s-a dezvoltat, s-a extins teritorial, constituindu-se TERITORIVM SVCIDAVENSE. La mijlocul secolului al III-lea, în jurul aşezării au fost construite ziduri de piatră şi turnuri de apărare pentru a controla vadul de la Dunăre. După retragerea aureliană (271), Sucidava a continuat să facă parte din imperiu. Sub domnia împăratului Constantin cel Mare (306-337), parte din ținuturile de la nordul fluviului au fost recucerite de Imperiul Roman, iar la Sucidava, devenită bază militară

cu cazărmi şi grajduri, a fost construit un pod de piatră (Sucidava – Oescus) inaugurat în 328. Pe la Sucidava au trecut împărații Constantin cel Mare şi ulterior Valens pentru a repurta victorii împotriva goților, dar şi pentru crucea lui Christos, cetate în care exista o bazilică creştină din secolul IV, restaurată de Justinian. În 1946, în ruinele bazilicii a fost dezgropată o amforă cu inscripție greacă antinestoriană: «Maria naşte pe Christosul Divin, a preotului Luconohos din Licatios» (Biserica Ortodoxă Română, 1948, p. 173).

Refăcută de mai multe ori în secolele V-VI, Sucidava a fost distrusă complet la sfârşitul secolului al VI-lea. După distrugerea cetății, ținutul a continuat să fie locuit de pescarii de pe malul fluviului. Dacă numele cetății Sucidava s-a pierdut, noua aşezare ivită în acele locuri s-a numit Celeiu. În Diploma Ioaniților acordată de regele maghiar Bela al IV-lea, în 1247, a fost menționat Celeiul: «…şi pescăriile care sunt acum în ființă sau care se vor face de către ei, care toate vrem să se oprească în întregime în folosul fraților acestora, afară de pescăriile de la Dunăre şi iazurile de la Celei (Cheley) pe care le păstrăm împreună pe seama noastră şi a lor» (*Documenta Romaniae Historica*, B, *Țara Românească*, vol. I, (1247-1500), Editura Academiei Române, Bucureşti, 1966, p. 8). În apropierea Celeiului se aflau aşezările care au format oraşul Corabia: Siliştioara (1545), Vârtopu (1565), Corabia (1598), Dasova (1598). Aşezarea Corabia a fost atestată la 6 septembrie 1598, în documentul emis de Mihai Viteazul se întărea proprietatea asupra a 23 de sate cumpărate la Vadul Corabiei: «Şi iar a cumpărat domnia mea Seliştioara toată, însă hotarul se ştie, din sus de Măgura lui Burduh la apa Dunării care se numeşte vadul Corabiei». Denumirea localității, potrivit legendei, s-ar datora unei corăbii sfărâmată de unul din pilonii podului lui Constantin cel Mare. Din materialul corăbiei îşi făcuseră sălaş ciobanii care veniseră la iernat pe malul fluviului (G. Seure, în «Revue des études anciennes», Bordeaux-Paris, 22, 1920, 1). În 1871, Principele Carol a promulgat Legea fondării oraşului Corabia, la care s-a alipit localitatea Dasova, apoi, în 1880, Corabia Veche, aşezări care aparținuseră comunei Celei. La 6 aprilie 1881, prin decret legal, Corabia a fost declarată comună urbană. În secolul XX, la oraşul Corabia au fost alipite satele Vârtop (care aparținuse de comuna Celeliu), Siliştioara (comuna Gârcov), Tudor Vladimirescu, iar după reforma administrativă din 1968 – satul Celeiu.

[2] Posibila metamorfoză consonantică din acest cuvânt poate fi argumentată de concluziile cercetătorului H. Mihăescu: «Tendința de a preface pe *P* în *B* nu se vede în provinciile dunărene în măsura în care apare în provinciile apusene (Dalmația: bosuit = posuit 2635, Urpumis = Urbumis; Pannonia: bosuit = posuit). Redarea lui *T* prin *D* este mai frecventă decât cea a lui *P* prin *B*: Dalmația: adque; comparabil; ed – et; ud – ut; Moesia Inferioară: ad q(ue), Oescus; quodannis – quotannis 7434, Nicopolis; velud, Jordanes» (*Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului Roman*, Bucureşti, 1960, p. 92).

[3] Klaus Mylius, *Wörterbuch Sanskrit-Deutsch*, Verlag Enzyklopädie, Leipzig, 1980, p. 414.

[4] Ionel Cionchin, *Date lingvistice privind procesul romanizării în Dacia*, în «NOI TRACII», an XIX, nr. 185, martie 1990, p. 21.

«Caput Bubali» pe Tabula Peutingeriană

prof. Ionel CIONCHIN

Cercetările arheologice din România au dus la descoperirea a numeroase aşezări daco-gete. Izvoarele literare greceşti şi latine au menționat suficient de multe aşezări, dar localizarea acestora pe teren a fost dificilă, înregistrându-se mari erori. O problemă controversată a toponimiei se referă la localizarea cetății antice Caput Bubali.

Aşezarea a fost menționată sub diverse forme: Caput Bubali (Tabula Peutingeriană), Caput Bovis (Procopiu), Gubali (Geograful din Ravenna). Cercetătorii români şi străini au emis şi unele etimologii pentru toponim:

1. CAPUT BUBALI 'Izvorul Pogănişului': lat. *caput* 'izvor' şi *bugalus* > *bubalus* 'râul Pogăniş', sau de la lat. *caput* 'vârf, extremitate' – 'capătul extrem, locul de confluență' al Pogănişului. Potrivit primei etimologii, Caput Bubali a fost localizată la Brebu, iar după cea de a doua se bănuieşte că ar fi existat o localitate la confluența pârâului Pogăniş cu râul Timiş. Deşi localizarea la Brebu este îmbrățişată cu ferocitate de mulți cercetători, e puțin probabilă, iar existența unei cetăți la confluența Pogănişului cu Timişul este forțată.

2. CAPUT BUBALI 'cap de bou, cap de bour, cap de taur' pare verosimilă. TAURUL simboliza PUTEREA şi reprezenta 'tăria, cetatea, fortificația'. Ipoteza se verifică prin denumirea transmisă de Procopiu: Caput Bovis 'cap de bou'. Sinonimul TĂRIE dat cetăților s-a păstrat la români până în secolul al XIX-lea: «De la această moară în jos, nainte, cred că am aflat TĂRII (s.n.), fortificații» (Nicolae Stoica de Hațeg, *Cronica Banatului*), confirmat şi de cuvântul TĂRIE (rar), 5. (Înv.) Fortificație. Deşi DEX-ul derivă românescul TAUR din lat. *taurus*, acesta este un cuvânt vechi euro-indian, existent şi în daco-getă, având semnificația de 'tare, puternic'. Filologii au greşit considerând adjectivul *tare* din lat. *talem* 'aşa, astfel, asemenea'. Accepțiunea de TARE pentru 'tărie, fortificație, cetate' reprezentată prin TAUR este veche în spațiul daco-get[1].

Potrivit Tablei lui Peutinger în sud-vestul Daciei (actualul Banat) existau două drumuri romane:

• Drumul de la Lederata la Tivisco, oraş mare prevăzut cu două turnuri: Lederata (XII [mile]), Apo fl. (XII [mile]), Arcidava (XII [mile]), Centum Putea (XII [mile]), Bersovia (XII [mile]), Azizis (III [mile]), Caput Bubali (X [mile]), Tivisco[2].

• Drumul de la Dierna la Polorisum: Dierna, Ad Mediam, Praetorium, Ad Pannonius, Gaganis, Masclianis, Tivisco, Agnavi(ae), Pons Augusti, Sarmategte/ Sarmizegetusa etc.

Geograful din Ravenna a menționat tot două aşezări cu denumiri apropiate:

• Tibis, fostă aşezare pe drumul de la Drobeta la Agmonia: Drubetis, Medilas, Pretorich, Pannonin, Gazanam, Masclunis, Tibis, Agmonia.

• Tiviscum, aşezare în altă parte: Tema, Tiviscum, Gubali, Zizis, Bersovia, Arcidaba, Canonia, Potula, Bacaucis. Cei doi comentatori ai *Geografiei Anonimului*, M. Pindar şi G. Parthex, au făcut deosebirea între «*Tivisco iuxta Masclianis*» şi «*Tivisco iuxta Caput Bubali*».

Încă din 1768, geograful francez D'Anville fixa castrul *Tivisco* din Tabula Peutingeriană la Timişoara. Geograful Friederich August Ukert, la rândul său, a susținut existența a două oraşe cu numele de *Tibiscum*: unul pe primul drum pe care îl amplasa pe vatra actualului oraş Timişoara şi altul aşezat pe al doilea drum, situat, după Ukert, lângă comuna de azi Cavaran. Konrad Miller, în monumentala lucrare *Itineraria Romana*, admite existența unui castru Tibiscum în apropierea Tisei.

În anul 1848, bazându-se pe o profundă cercetare, August Treboniu Laurean a localizat Tiviscum la Timişoara, pe drumul ce lega fluviul cu municipiul, iar a doua localitate Tiviscum pe un alt drum, de la Dierna la Sarmizegethusa.

Existența unui drum roman prin centrul Banatului, pornind de la Dunăre până la Tivisco/Timişoara, a fost susținută şi de alți cercetători, iar C. Răileanu, într-un studiu bine argumentat, a demonstrat exactitatea distanței dintre Lederata şi Tivico de 61 mile (108,2 km) potrivit Tabulei Peutingeriene şi distanța reală dintre Rama şi Timişoara, care este de 108,2 km. Se identifică anticul Tivisco cu Timişoara.

Încă din 1986, atrăgeam atenția şi localizam aşezarea CAPUT BUBALI la Parța[3] (germ. *Paratz*, magh. *Paracz*), cu coordonatele de 45°37'33'' latitudine N şi 21°08'17'' longitudine E, apropiate de coordonatele calculate de Ptolemeu pentru Zurobara, 45°40' latitudine şi 45°40' longitudine[4] .

În 1970, la Parța s-a descoperit singurul sanctuar neolitic complet restaurat, datat la 6.000 a.Chr. Sanctuarul de la Parța este unicat absolut în Europa şi chiar în lume, dovadă a civilizației neolitice. De formă rectangulară, cu o lungime de 11,5 m şi lățimea de 6 m, sanctuarul dispunea de două compartimente: camera altarului şi cea a ofrandelor. În camera altarului se aflau celebrele sculpturi monumentale – două statui lipite, un «cap de taur», reprezentând cultul solar, alături de un cap de femeie, cu fața acoperită de o mască rituală, simbolul vieții şi al forței creatoare. De asemenea, au fost descoperite fragmente de lut ce reproduc capete de taur, unele incizate şi pictate în roşu, constituind nu numai elemente de decorare, ci, în primul rând, simboluri de cult.

Templul era folosit drept calendar solar, în zilele solstițiului de primăvară şi de toamnă, Soarele pătrundea printr-un orificiu, luminând perfect altarul.

Pe Harta austriacă din 1884, la sud de Parța, au fost consemnate toponimele şi hidronimele: BICAS, alături LA ULITIA 'La Ulițe', lângă localitate – PUSTA GEDEON (sintagmă formată din *pustă* 'câmpie cu ierburi, stepă' + *gedeon / ghedeon* 'cetate mare, puternică'), ŞIROKA BARA – un braț al Timişului, iar la sudul localității, toponimul RÂTU BARA. Dacă hidronimul *Şiroca Bara* semnifică 'mare baltă' (sl. *şiroka* 'lat, larg, mare, vast' şi *bara* 'baltă'), toponimul *Râtu Bara* ar avea accepțiunea de 'botul' bara. E posibil ca toponimul *Râtu Bara* (*rât* 'bot, flit, surlă, zurnă' şi *bara*/*bour*) să fie echivalentul daco-getului *Zurobara* (sintagmă formată din *zuro*[5] = *zurnă* 'bot, rât' + *bara* = bour, cu variantele *buăr, buor, boar, bo(ho)r*, toate înv., din lat. *bubalus*), în latină Caput Bubalis.

În documentele medievale, localitatea Parța a fost menționată sub diverse forme: Paraz, Parác, Paréc, Párátz, Paraez. Sintagma *Zuro–bara*, cu alternanța consonantică sonora b (nord istriană) = p (sud istriană), devine *Zuro–para*[6] . În cazul inversării radicalilor se obține *Para–zuro*, prin apocopă: *Paraz*, aşa cum apare în izvoarele istorice!

Şi enigmele continuă! Situată la 36 km de Timişoara, în nordul județului Timiş, la limita dintre județele Timiş şi Arad, localitatea Bărăteaz (română Călugăruş, germană Baratzhausen, Perntjass, maghiară Baraczháza, are coordonatele geografice: 45°58'11'' latitudine N şi 21°05'30'' longitudine E) este componentă a comunei Satchinez. Veche aşezare, cu descoperiri arheologice întâmplătoare din perioada Daciei Romane: ceramică romană, monede imperiale romane, iar în 1875 s-a găsit un denar de la împăratul Hadrian. Atestată scriptic în 1411, localitatea a fost consemnată sub mai multe forme: Barazas, Parazhaz, Baraczházi, Brocháza, Barothháza, Baraczháza. Prima parte, *bara*, a toponimului Bărăteaz, a fost consemnată şi sub forma *para*! Să fie un dublet al toponimului Paraz/Parța? Confuzie pare că a fost şi în anul 1803 când a fost înnobilată familia Capdebó şi dăruită cu satul Baraczháza: Cimierul, un scut reprezentând un nobil cu cornul abundenței în mâna dreaptă, scăldat de razele soarelui. În partea superioară a cimierului un braț ține în mână un mănunchi format din trei spice. Deşi cercetătorii au bănuit că familia ar proveni din Moldova, se pare că este o familie de aromâni din Epir, de lângă portul Parga, eventual din localitatea aromânească Siracu.

Descoperirile arheologice şi izvoarele literare antice pledează pentru localizarea anticei cetăți la Parța, județul Timiş, România.

[1] Pe reversul unei monede de aur, descoperită în anul 1826 la Turda, este reprezentată o cetate puternică, cu ziduri înalte de piatră, iar în dreapta acesteia figura unui taur cu capul ridicat în sus. Pe o altă monedă, emisă de colonia grecească Tyras, este reprezentat un bour

(taur). Vechimea cuvântului «TARE», cu accepțiunea de 'tărie, cetate', se găseşte corupt şi în *Iliada* sub numele măreței cetăți «TROIA». De altfel, târziu, în heraldica medievală europeană reprezentarea «capului de taur» (bour sau zimbru) a fost prezentă în stemele unor țări sau provincii, în armele de familie ale unor nobili ori pe unele steme ale cetăților: Glowa Bawola 'cap de bou' (pol. *glowa* 'cap' şi *bawol* 'bivol, bou', din lat. *bubalus* 'bour, bivol'); Wienawa – lat. *vena* 'vână, putere, vigoare' ce caracterizează TAURUL, în Polonia; armele familiei nobiliare Oxenstierna (sued. *oxen* 'bou', germ. *Stier* 'taur, bou'), în Suedia; Stema cantonului Uri (lat. *urus* 'zimbru') din Elveția; armele de familie ale nobilului maghiar de origine română Balássa (*baláss* [citit bolaş], ar putea fi considerat *boulaş* 'bou mic'); Stema SIGHETULUI care apoi a devenit şi a Mureşului; Stema Moldovei reprezenta un TAUR (bour sau zimbru), parte a statului geto-dac.

[2] Harta lui Peutinger, col. 542-545, VII, 4 şi col. 546-551, VII, 4.

[3] Prof. Ionel Cionchin, *Cetatea daco-getă Caput Bubalis*, în «Orizont», Timişoara, 1986, nr. 41 (1025), p. 6.

[4] Zurobara fiind în zona metropolitană a cetății Tibisco/Tibiscum/Timişoara, cercetătorii adeseori au localizat Zurobara la Timişoara (45°47' latitudine N şi 21°17 longitudine E), cu coordonate geografice apropiate. În acelaşi mod toponimul *Zambâr* aflat la Sân Andrei, în apropierea oraşului, a fost considerat Timişoara, făcându-se egalizarea între Zurobara şi Zambara.

[5] Adjectivul *zurliu* 'cap mic', 'care şi-a pierdut facultatea de a judeca normal, smintit, țicnit', considerat din tc. *zorlu*. Este posibil ca în turcă să fi pătruns dintr-o limbă euro-indiană.

[6] Cu alternanța fonetică b/p radicalul este prezent în tracicul *para* 'cetate' (considerat eronat a însemna 'apă', probabil datorită asemănării cu pârâu), în toponimele Agatapara, Acupara, Bazopara, Bendipara, Bepara, Bessapara, Belaidipara, Beripara, Bospara, Breierophara (?), Brentopara, Briparo, Briparon, Byaipara, Bysipara, Chezdupara, Gelupara, Dardapara, Dryzipara, Dodopara, Impara, Isgipera, Keirpara, Keripara, Krasalopara, Longinopara, Mutzipara, Priscupera, Sautipara, Scaptopara, Skaripara, Skascopara, Spinopara, Stratopara, Subsupara, Tranupara, Zapara, Ymaypara. Toponimele terminate în *-para* sunt caracteristice ținuturilor locuite de traco-bessi şi traco-denthelați (Thracia propria – câmpia intramontană a Hebrului, platourile cursurilor superioare ale râurilor Oescus, Strymon şi Nestos), în regiunea administrativă Aquis (Mutzipara, Skaripara), în Astica – Europe (Drusipara), în Rhodope (Impara), în Macedonia (Tranupara), în Macedonia (Tranupara), în Moesia (Longinipara). Acelaşi radical îl apropiem de lat. *paries*, *parietis* '1. zid, perete' şi '2. gard de nuiele', conservat în aproape toate limbile romanice: român. *perete*, sursilvan. *pareit*, engadinez. *parait*, ladina dolomatică *parei*, friulană *paret*, toate cu înțelesul de 'perete, zid', span. *parede* '1. perete' şi '2. îngrăditură', span. *paraedao* 'zid gros', port. *parede* 'perede, zid', port. *paredso* 'zid gros, etc. Nu toate formele respectă trecerea de la latină în limbile respective şi e posibil ca radicalul să fie preromanic. În persană *pairidaeza* are accepțiunea de 'îngrăditură, fortăreață' (provine din zend. *pairi* 'împrejur' şi *daeza* 'a zidi'). Toate formele sus-menționate au accepțiunea de 'zid, zid gros', 'îngrăditură', echivalentul tracicului *para* 'zid, zid gros, cetate'.

A constituit statul dac o amenințare pentru Roma sau pentru Imperiul Romei?

Marin Mihail GIURESCU

C. C. Giurescu şi Dinu C. Giurescu, în ISTORIA ROMÂNILOR DIN CELE MAI VECHI TIMPURI PÂNĂ ASTĂZI, publicată la Ed. Albatros, în 1971, la pag.53, referindu-se la faza premergătoare cotropirii Daciei, menționează: *"Dintre toate popoarele de la Dunărea de Jos, romanii văzuseră şi mai ales simțiseră că cei mai primejdioşi, prin numărul lor, prin organizare, prin civilizația lor şi îndeosebi prin sufletul lor, netemători de moarte, erau dacii"*.

În locul termenului general "romanii" din citatul menționat ("romanii văzuseră şi mai ales simțiseră"), mai corect şi mai precis ar fi fost "conducerea Imperiului roman", care era reprezentată prin acel for numit Senat, răspunzător de tendințele expansioniste.

Conducerea Romei (Senatul) nu vedea cu ochi buni ridicarea vreunui stat în apropierea Imperiului şi de aceea reacționa de câte ori se crea o astfel de situație.

Sloganul cu amenințarea, pericolul sau primejdia, a fost o tactica a Senatului de la Roma, pe care o folosea atunci când îşi puneau în gând să cotropească o cetate sau o țară cu care deveneau vecini, în expansiunea lor. Astfel îşi justificau acțiunea de cotropire, ca să pară că au fost nevoiți să recurgă la anihilarea adversarului, care chipurile constituia o primejdie pentru Imperiu, ca o măsură de legitimă apărare.

Pe bună dreptate, Roma a fost considerată – **radix omnia malorum** – (rădăcina tuturor relelor), deoarece acest imperiu al răului, chiar de la începutul lui, s-a ridicat pe cadavre.

Legenda spune că la început, pe când încă nu era Roma şi latinii locuiau pe colina Palatinum, iar sabinii pe colinele Capitoliu şi Quirinal, prima agresiune a latinilor a început cu răpirea sabinelor, care a declanşat conflictul dintre latini şi sabini, ce s-a terminat cu supunerea sabinilor. Când şi celelalte patru coline care au alcătuit Roma au fost populate, comunitățile de pe cele şapte coline s-au unit sub denumirea de "septimontium", formând o cetate care în anul 753a a luat denumirea de Roma. De atunci locuitorii ei, formați din latini şi sabini, au devenit "cetățenii Romei", denumire care mai târziu, când Roma a ajuns Imperiu, s-a transformat în "cetățeni romani", adică cetățeni ai Imperiului roman.

Aşadar, dintr-o cetate ce stăpânea în anul 753a doar şapte coline sau "septimontium", cum ii spuneau ei, situate pe partea stânga a râului Tibru, la mica depărtare de Marea Tireniana, Roma a reuşit într-un timp relativ scurt, prin agresiune, luptându-se cu fiecare neam, chiar şi cu neamul lor din afara Romei, cu latinii din Latium, pe care i-au supus în 358a, să-şi întindă dominația peste toate neamurile din peninsula Italia. Dar nu s-a mulțumit numai cu peninsula, deoarece pofta de expansiune de-abia se declanşase, aşa că a trecut la cucerirea insulelor din vecinătatea peninsulei, cea mai apropiata fiind Sicilia.

Căutând să se extindă şi în Sicilia, Roma a intrat în conflict cu Grecia şi cu Cartagina, care întemeiaseră colonii în aceasta insulă. Cu grecii mai avuseseră un conflict în anii 280-275a, când regele Epirului, Pyrrhus, a sărit în ajutorul coloniei greceşti Tarent din sudul Italiei, dar a fost învins, aşa că Roma a putut să se concentreze numai pe lupta împotriva Cartaginei.

Aplicând tactica obişnuită, dintr-odată Cartagina a devenit cea mai mare amenințare pentru Roma. În Senatul de la Roma în această perioadă domnea o adevărată psihoză. Senatorul Cato cel Bătrân, de cate ori se adresa Senatului, cerea distrugerea Cartaginei.

Ca să poată cuceri Sicilia, Roma a trebuit să poarte trei războaie grele cu Cartagina, cunoscute sub denumirea de "războaiele punice", pe care nu numai că a învins-o, dar a şi distrus-o din temelii, intrând în stăpânirea posesiunilor ei, atât cele din Africa de Nord, cât şi cele de pe coasta estică a Peninsulei Iberice, precum şi a Insulelor Baleare, Corsica şi Sardinia, ajungând în felul acesta în anul 200a stăpână în bazinul Mediteranei vestice.

Imediat după Cartagina a urmat cucerirea Peninsulei Balcanice, vrând să îl pedepsească pe regele Macedoniei, Filip al V-lea pentru ajutorul dat lui Hanibal în cel de-al doilea război punic. După mai multe lupte, în anul 148a, Macedonia a devenit provincie romană, urmând şi Grecia în anul 146a, cu denumirea de Ahaia, iar în anul 129a, Pergamul din Asia Mica. În anul 46en a fost anexata şi Tracia.

Prin cuceririle succesive ale țărilor din jurul Mediteranei, aceasta a devenit o "mare interioară" în cadrul Imperiului roman.

După ce au terminat cu țările din jurul Mediteranei, au urmat țările din bazinul Dunării, cucerind pe rând Noricum, Raetia, Panonia şi Moesia, ajungând în felul acesta în anul 29en la hotarul cu Dacia. Ajungând în vecinătatea Daciei, conducerea Romei a reacționat la fel ca şi în cazul Cartaginei, considerând Dacia o mare amenințare.

În realitate nu Statul dac a constituit o amenințare pentru Roma sau pentru Imperiul roman, deoarece nu Statul dac a bătut la porțile Romei, ci Imperiul Romei, întinzându-se până în coasta Daciei, a devenit o amenințare pentru Statul dac şi ştim ce a urmat, aşa că pot încheia cu expresia "quod erat demonstrandum", cunoscută adversarilor noştri romani, nu strămoşilor noştri.

Limba, mitologia și religia daco-geților

Descoperiri senzaționale

Teodor ARDELEAN

În anul 2008, cu ajutorul computerului, am descoperit pe piesele arheologice scrisul dacilor: 11.735 pagini A4. O parte din cuvinte se regăsesc în dialectul oamenilor din comuna Zărand, jud. Arad, urmaşi ai dacilor din cetatea Ziridava-Sarraand. Textul conține limba, mitologia şi religia Daco-Geților, scrise de către savanții acestora, cu mii de ani înaintea erei noastre. Daco-Geții considerau pe Ra Creatorul Universului iar pe Ri-Fiul Acestuia, numit mai târziu Iisus Cristos. Cetatea Sarra cu spațiu plăcut şi încântător se afla sub conducerea lui Ri în timpul în care restul pământului era împărțit intre zei. Spațiul cetății este „nodul" făcut intenționat de Ra, aşezat direct sub Sfera Cerească. Între aceste Corpuri există un ax care se aseamănă cu ceea ce se va spune ulterior de tunelul spațiului şi timpului. Poseidon şi ceilalți zei s-au unit împotriva lui Ri pentru a rămâne singuri stăpâni pe Terra schimbând viața şi speciile de pe pământ. În consecință, Ra cu Ri au scufundat continentul Atlantida şi zeii răsculați au fost întemnițați în adâncul pământului. Mitologia conține profeții între care revenirea lui Ri pe Pământ, întruparea in Palestina, cuvântările ce le va ține, condamnarea la moarte, răstignirea, învierea şi înălțarea la ceruri. Descrie martorii cu declarațiile ce vor da, gândurile ce vor trece prin mintea Marelui Preot. Vaietele ce le vor pronunța fiecare persoană prezentă la răstignire: Riiii Iţuuu! Ri este Ra! Riiii este Lumină! Ri este al nostru! După înviere se arată dialogul dintre Ri şi Apostolul Petru: „Mă iubeşti tu? Zi! Spune!" Se arată fenomenul coborârii Duhului Sfânt peste Apostoli la Rusalii.

Rezultă: daco-geții erau creştini. Aşteptau venirea lui Isus Cristos şi ştiau data şi locul unde se va naşte, în Palestina. Cunoşteau timpul în care fiara 666 va fi eliberată din închisoare.

Dacii – esența problemei balcanice

Mihai BOCIOACĂ

Peninsula Balcanică este teatrul de desfăşurare a unor conflicte interetnice perpetuate de-a lungul multor secole, care preocupă întreaga comunitate europeană şi nord atlantică şi în zilele noastre.

În timpul sumit-ului NATO de la Bucureşti din acest an, aceste aspecte au ieşit la iveala prin faptul că o serie de noi formațiuni statale nu au primit agenda de aderare la aceste structuri de securitate regională şi europeană, datorită opoziției Greciei, legată tocmai de denumirea Republicii Macedonia, denumire care de fapt nu trădează originea grecească a acestei provincii, împărțită azi între Albania, Grecia, Bulgaria şi Turcia.

Aceste considerente şi efectele ignorării lor în decursul ultimilor 1372 de ani, de când a început să se distrugă unitatea etnică a întregii peninsule Balcanice, conduc şi în zilele noastre la probleme de securitate regională şi europeană, aşa cum s-a constatat cel mai pregnant în timpul conflictelor etnice din spațiul fost Yugoslav şi în relațiile acestora cu vecinii, fie ei greci, albanezi, bulgari sau turci.

Având în vedere că numele de râuri, munți, localități, reflecta originea etnică a populației care le-a denumit şi că acestea se păstrează cel mai bine în decursul secolelor pe mari areale, cum este şi cazul Peninsulei Balcanice, vom utiliza această zonă pentru identificarea denumirilor diverselor categorii geografice, care ne arată care a fost populația care le-a denumit.

Pentru a putea denumi aceste categorii geografice de mari dimensiuni, populația trebuia să fie majoritară, să aibă o cultură materială şi spirituală avansată, să cunoască bine caracteristicile esențiale ale arterelor hidrografice, sistemelor orografice, fenomenelor hidrologice şi în primul rând trebuia să fie sedentară, practicantă a agriculturii şi creşterii animalelor.

Folosind documente şi hărți, mai vechi şi actuale, ale peninsulei Balcanice, se constată că în toate țările din peninsula Balcanică, se întâlnesc râuri, munți, localități şi regiuni extinse care prin numele lor ne arată originea etnică traco-geto dacică, cum sunt: râul Marița, care in Grecia se numeşte Evros, Bistrița – azi Aliakmonas, Saruna Valaha – Thessaloniki, Giumaia de Sus – Blagoevgrad în Bulgaria, Agram – Zagreb în Croația, Belgrad – Beograd în Serbia, sau țările Macedonia, Herțegovina etc.

Cuvinte cheie: etnie, râu, munți, localități, securitate.

De la regii de neam zeiesc

Lucreția Eugenia BREZEANU

Conform cronicilor Vechiului Regat egiptean, „**după cel din urmă rege de neam zeiesc, HORUS,** ***fiul lui ISIS***, Egiptul a fost condus doar de **regi ce se trăgeau din neamul omenesc.** Iar **puterea regală în acele vremuri nu trecea asupra copiilor de regi ci asupra oamenilor care înfăptuiseră cel mai mare bine poporului**, pentru că aşa statorniciseră zeii prin cărțile sfinte”! (Diodor din Sicilia, ISTORIA UNIVERSALA)

Preoții, deținători ai acelor cărți sfinte, explicau această cerință ca un îndemn şi o garanție a bunelor înfăptuiri în folosul poporului. Impresionant în scrierile sfinte şi

Poartă maramureşeană (refăcută după una din 1884) decorată cu stilizări ale coroanelor egiptene

Poartă maramureşeană (refăcută după una din 1884) decorată cu stilizări ale coroanelor egiptene

mai puţin prezentat, este faptul că zeii sunt identificaţi prin mamele lor, **reginele erau legătura oamenilor cu divinitate,** iar soţiilor regali aveau statut de administratorii. După moarte reginele deveneau de drept zeiţe pe când "administratorii" erau judecaţi şi după fapte, erau admişi sau nu în rândul zeilor.

Din aceleaşi scrieri aflăm că **ştiinţele şi meşteşugurile, „artele trebuinciose vieţii", construcţiile, agricultura şi medicina**, au fost predate de zei, oamenilor. Şi aşa se explică expresia omniprezentă la diversele civilizaţii, dar şi la români **„aşa s-a pomenit", aşa am pomenit"** numai **„aşa se face", „obiceiul pământului"** !

În civilizaţia veche a geto-dacilor regăsim izbitoare asemănări "artistice", posibil apotropaice, cu elemente consacrate ale civilizaţiei vechiului Egipt dar şi cu alte vechi şi celebre civilizaţii vechi. **Coroanele egiptene de cult**, apanajul zeilor şi al regilor se găsesc reprezentate pe casele tradiţionale româneşti. Acele coroane, erau considerate ca **"fiinţe pline de putere"**! "Temutele coroane, divine sau regale, mari prin puterile lor, erau abilitate numai de iniţiaţi în misterele celor doi şerpi uraeus şi primeau un cult propriu!

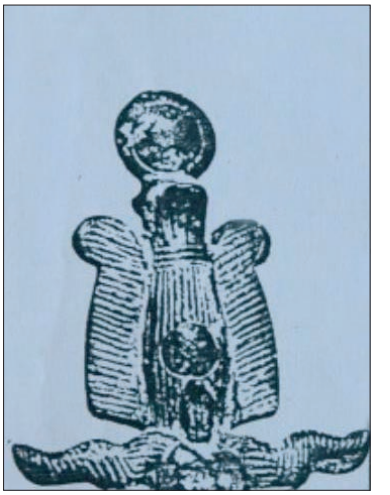

*Coroană (**simplă**) de cult egiptean*

Reconstituite, aceste coroane au capacitatea de a capta energia mediului electromagnetic natural, care ne-a format ca oameni şi ne-a ajutata să ne dezvoltăm şi ne pot ajuta să ne redobândim sănătatea! vezi www.cert natura.fibes.ro

Pornind de la acest fapt am găsit alte numeroase moşteniri, „donaţii zeieşti", prezente la civilizaţiile antice consacrate şi prezente şi în tradiţia românilor, continuatorii civilizaţiei geto-dace. În religie şi în terminologia religioasă a românilor se păstrează numeroase repere ce aparţin unui cult vechi, primordial precreştin, al cărui simbol era "MAICA DOMNULUI". Celebrele mănăstiri din nordul Moldovei dar şi altele seamănă uimitor de mult, conceptual cu vechile temple egiptene, divine şi funerare. Templele erau şi "casele miilor de ani", iar la noi în cultul religios şi laic era adoptat un alt **calendar tradiţional**, cu certe origini geto-dace, mai vechi cu 5507-5508 decât cel creştin ortodox.

Monumente închinate zeităţilor de soldaţii sirieni în Dacia secolelor II-III en.

Elena CĂLUGARU-BACIU

Cucerirea Daciei se termină în 106 e.n., dar Traian rămâne pe noul teritoriul anexat imperiului încă un an deoarece provincia trebuia să fie organizată din punct de vedere militar şi administrativ. Dacia devine unitară sub supravegherea aşa numitului legatus Augusti pro pretore de rang consular care face recensământul populaţiei, cadastrarea pământului şi în mod special repartizarea coloniştilor. Peste populaţia autohtonă majoritară după terminarea războaielor, Traian aduce în Dacia un număr de colonişti ex toto orbe Romano; în primul rând din împrejurimi, de la miazăzi de Dunăre, şi anume din Tracia şi Illyria, apoi din Panonia; au fost aduşi, de asemenea, colonişti din Gallia, din Asia Mică, dar şi din Africa şi Siria. Din Italia au venit puţini deoarece ea acum nu mai avea populaţie deasă ca să poată trimite şi peste hotare. Coloniştii doreau să se aşeze în Dacia deoarece ea era cunoscută pentru bogăţia ei în aur.

Aceasta era atmosfera social-politică din Dacia în perioada de început a unei noi ere istorice cunoscută şi sub

denumirea de „era noastră”. Viața spirituală a Daciei îşi are şi ea treptele ei din care o să ne alegem, acum, doar una în desfăşurarea evenimentelor:

–Atargatis, zeiță de origine siriană, adorată la Romula,unde s-a descoperit o figurină din argilă, inscripționată în siro-palmiriană: „Dar pentru Atargatis, pentru sănătatea(viața) lui Ragysbel. Această zeiță se mai numea Dea Syria şi adorarea ei pe teritoriul Daciei, la Romula, se datorează soldaților commageni şi sirieni.

– Jupiter Zbelsurdos, reprezentat la Drobeta într-un grup statuar sculptat în calcar este un document deosebit pentru sincretismul lui Jupiter roman cu un zeu adorat de tracii din sudul Dunării. Acest relief sculptat poartă o dedicație: I(ovi) O(ptimo) M(aximo)Zb(elsurdo). Pe tron, în stânga, se vede un zeu cu globul în mâna dreaptă şi sceptrul în mâna stângă. După remarca lui V. Pârvan, zeul poartă părul şi barba tăiate din foarfecă, ca la daci. Pe cap zeul poartă o cunună. În partea de sus zeul este flancat de busturile divinităților solare (Sol şi Luna) şi o acvilă. După cum se vede meşterul pietrar din Drobeta recunoaşte în această zeitate un Jupiter roman şi o altă divinitate orientală căreia îi face un cap de dac. La stânga acestei reprezentări este un alt zeu care stă în picioare, purtând în mâna dreaptă ridicată, fulgerul iar în brațul stâng întins, acvila. Având fața distrusă acest zeu se identifică numai prin atitudine şi inscripția de deasupra capului, ca fiind Jupiter Zbelsurdos. Această închinare este făcută de către un oarecare An(tonius) pentru sănătatea casei imperiale. Meşterul acestui monument contopeşte iconografic patru lumi: orientală, tracă, dacă şi romană.

– Jupiter Turmasgad, din şase monumente închinate acestui zeu din tot Imperiul roman, două sunt ridicate la Romula secolului al treilea, era noastră. Epitetul de Turmasgad atribuit de sirieni zeului lor național Baal se traduce în limba aramaică „cel adorat pe munți”. Acest zeu este adus în Dacia de către soldații sirieni şi sincretizează cu Jupiter Optimus Maximus. Acestui zeu i-se ridică în oraşul dac monumente pentru că el era adorat ca zeu al războiului, al vânătoarei şi al câmpului sălbatic.

Mithra ca zeu al soarelui şi luminii este adus în Dacia de soldații orientali din Persia. Această divinitate se răspândeşte foarte mult datorită dualismului său religios, lupta dintre bine şi rău, victorios fiind totdeauna binele, dar şi promisiunea mântuirii. Mitul iranian ademeneşte prin dogma şi misterele sale şi de asemenea, prin soteorologie numărând mulți adepți mai ales din lumea militară. Zeul îşi asociase aproape toate divinitățile greco-romane şi orientale. Era unul şi acelaşi cu Soarele (Sol).Cultul său este public. Misterele secrete şi rezervate se manifestau pentru inițiați, care erau obligați să treacă prin numărul sacru de şapte grade. Desfăşurându-se în sanctuare subterane, ceremonialul cultului se păstra într-un secret absolut. I se ofereau altare de piatră cu sculpturi ce reprezentau aproape totdeauna un taur doborât la pământ sub genunchiul divinității, care-l sacrifică cu un cuțit împlântat în gâtul animalului. Mithra este îmbrăcat în costum persan. El întoarce capul să asculte mesajul divinităților solare, comunicate de către un corb. Câinele şi şarpele, reprezentanți ai binelui, se târăsc sub taur pentru a –i suge sângele, iar scorpionul, elementul răului, încearcă să otrăvească sămânța regeneratoare a omenirii prin înțeparea organelor genitale ale animalului. Cautes şi Cautopates, acoliți ai zeului, primul cu o falcă ridicată şi celălalt cu ea aplecată urmăresc scena sacrificiului, simbolizând prin actul lor, răsăritul şi apusul soarelui. Participanți la sacrificiu, grupați de o parte şi de alta, după cum se vede pe relieful mitraic de la Slăveni, sunt Soarele şi Luna, iar pe margini există alte scene mitice sau de mistere ce aparțin tot religiei mitraice.

S-a descoperit la Drobeta o statuie din bronz închinată lui Mithra, care-l înfățişează pe zeu călcând victorios capul taurului iar cu mâna dreaptă ridicată asupra lui se surprinde momentul culminant al sacrificiului animalului prin al cărui sânge vărsat se spală păcatele omenirii.

Grigore Tocilescu a descoperit la Turnu-Severin un fragment dintr-un mare relief mitraic cu scene în care zeul întovărăşit de Soare trage cu arcul în stâncă de unde țâşneşte apă. Intr-o altă scenă, Mithra călăreşte taurul cu bustul Lunii deasupra arcului grotei, unde urmează să fie înjunghiat animalul. Tot la Drobeta s-a găsit un fragment cu o dedicație ce vine din partea lui Septimius Severus şi fii săi unde se invocă Sol Invictu Mithras (Dumitru Tuddor, Oltenia romană). Tot în acest teritoriu s-au aflat şi alte fragmente, la Botoşeşti-Paia sau la Cătune, unde o figurină din metal îl înfățişează pe Cautes. De asemenea, din castrul Bumbeşti s-a scos la iveală un alt fragment cu o dedicație iar la Aquae un altar închinat lui Sol Invictus Mithra de către Caius Antonius Iulianus care se roagă pentru sănătatea sa şi a familiei. Tot aici s-a descoperit şi un Aion mitraic având corpul încolăcit de şarpe(Dumitru Tudor, Oltenia Romană) O inscripție: Sanctus Sol Invictus Mithra este descoperită la Sucidava în a cărei zidărie s-a mai găsit şi un alt fragment de marmură având ca repertoriu sacrificium Mithriacum şi alte scene din mitul şi misterele divinității. La Muzeul din Turnu-Severin se află un grup sculptural în marmură în care se vede piciorul lui Mithra călcând victorios taurul. Nu se cunoaşte localitatea de proveniență a fragmentului.

Localitatea cea mai bogată în monumente închinate lui Mithra este Romula. Un oriental Phoebus dedică zeului o icoană de marmură care reprezină subiectul sacrificiului. Un alt altar se închină lui Mithra de către Antonius Zoilus, actarius praepositi, din trupa arcaşilor sirieni, împreună cu subordonații săi librarii.

Cosmosul și meteorologia în determinările militare ale dacilor

Student Cătălin CIOBANU
Colonel (r.) Viorel CIOBANU

Astrologia, mai puțin ca ştiință sau mai mult ca latură a determinărilor psiho-sociale, a însoțit populațiile străvechi din Europa chiar şi în evenimentele cele mai crude ale vieții. **Harta cerului** a fost pentru lumea antică, dar şi pentru secolele şi mileniile care au urmat, o adevărată „catapeteasmă", oferită de natură, pe care **au încercat să o descifreze cele mai luminate spirite ale timpului** şi să-i folosească „semnele" descoperite în scopuri benefice vieții şi muncii, dar din păcate şi războiului.

Astfel dinamica şi opozanta diferitelor constelații şi zodii, ca BERBECUL, CAPRICORNUL, LEUL, CLOŞCA CU PUI etc., au reprezentat pentru foarte multe popoare, şi desigur şi pentru daci, surse de inspirație, izvoare ale unor speculații şi interpretări filozofice, simboluri ale unor zeificări, predestinării sau „descoperiri" senzaționale, epocale.

Poate nici fluxul şi refluxul nu puteau fi fenomene de înțeles, magnetismul terestru, apariția eclipselor de soare sau de lună, cutremurele, uraganele, taifunurile, cicloanele, aspectul ploilor roşii sau acide, al furtunilor şi dezastrelor al „cunoscutelor" pete din lună, păzite de „vârcolaci" ş.a., a vârtejurilor, turbioanelor, care uneori par a lega pământul cu cerul, ca semn al manierii naturii pe faptele pământenilor, dar, sacerdoții şi preoții daci intuiau ca la baza acestora se afla procese fizice, chimice, care se desfăşoară pe baza legilor cunoştințelor vremii.

În vreme de război, de conflicte, de cataclisme, astfel de stări se exacerbau în toate dimensiunile lor, iar oamenii, cu diverse niveluri de percepție şi înțelegere, le dădeau o multitudine de interpretări şi descrieri.

De foarte multe ori, în timpul conflictelor armate de proporții, exodul populațiilor civile ori al trupelor învinse se făcea în toiul nopții, urmând traseul „caii robilor" sau al stelei polare ori luând în calcul alte constelații şi structuri cosmice.

Se cunoaşte faptul că perturbațiile gravitaționale se amplifică îndeosebi noaptea şi creează asupra stării de somn sau de veghe anumite impulsuri dizarmonice, care fac ca subiecții să suporte manifestări biologice paradoxale. De pildă, durerile reumatice sau de alta etiologie, se exagerează în momente de ceață, de ninsoare sau ploaie, de viscol şi vânt sau în momentele premergătoare declanşării acestor fenomene.

Desigur că, în **vremea conflictelor războinice din perioada dacilor**, când luptătorii trebuiau să străbată pe jos sau călare zeci şi chiar sute de kilometri, când trebuiau să stea săptămâni şi luni în şir pe câmpul de luptă, în adăposturi, păduri, munți etc. în condiții incomode, cu o dotare vestimentară, adesea precară, **fenomenele naturale, cosmice, terestre, acvatice sau de altă natură îşi spuneau în mod hotărâtor cuvântul asupra randamentului şi eficienței acțiunilor militare.**

De fapt, ritmurile biologice, metabolismele individuale, stările psihologice suferă transformări importante din cauza magnetismului terestru, fenomenelor naturale, perturbării stării de veghe şi de somn, efortului fizic specific individual, impactului asupra stării de sănătate sau morbiditate, dar **trebuie luată în considerație şi de stare de adaptare materială, precum şi strategia pe care comandanții şi luptătorii trebuiau s-o realizeze în funcție de caracteristicile anotimpului.**

Este necesar să menționăm faptul că zăpada, viscolul, ploaia, furtunile, ceața, interferența curenților modifică în cea mai mare parte procedeele de ducere a acțiunilor de luptă.

Războiul în astfel de condiții este diferit conceput şi purtat, iar problematica complexă a pregătirii pentru

declanşarea şi finalizarea unei acţiuni militare trebuia să ţină cont de fenomenele specifice anotimpurilor.

La daco-geţi fenomenele meteo-cosmice au fost în strictă corelaţie interpretativă cu realităţile geografice, terestre, acvatice şi chiar populaţionale, impunând o conotaţie aparte şi o conexare uneori surprinzătoare a spaţialităţii terestre cu cea cosmică. Marii strategi şi comandanţi de oşti daci au avut cu prioritate în vedere astfel de conjuncturi meteo-spaţiale, meteo-cosmice, şi le-au folosit în mod superior şi benefic pentru demersul ideatic şi pragmatic, pentru succesul armatelor lor.

Dar să trecem în revistă numai două episoade reprezentative;

• În anul 85/86 e.n, în plină iarnă o oaste dacă, surprinzându-i complet pe romani, a trecut Dunărea înghețată şi a pătruns adânc până în Moesia. În această curajoasă acţiune s-au reliefat câteva din procedeele „pământene“ ale dacilor: acţiunea rapidă, pe timp de iarnă, în condiţii meteorologice grele, peste fluviul înghețat, realizându-se astfel o totală şi fatală surprindere.

• După bătălia de la Tapae (101–102 e.n.) în prima companie a lui Traian împotriva lui Decebal, romanii au reuşit să ajungă după lupte grele în preajma Sarmisegetuzei, dar când să declanşeze atacul hotărâtor a sosit iarna, împiedicându-i să continue înaintarea. În acelaşi timp însă, profitând de aceeaşi Dunăre înghețată, de viscole şi ninsori abundente, Decebal a deschis un al „doilea front“, reuşind să slăbească, cât de cât, presiunea asupra propriei capitale.

Se poate accepta părerea că în vremea dacilor **elementele cosmice** estompate sau exagerate de fenomene meteorologice **au constituit** pentru viaţa şi munca obişnuită a dacilor, dar mai cu seamă **pentru activitatea de apărare, de luptă, de război, cadrul natural** în **care ei**, implorând forţele divine pentru că **au ştiut să folosească ca nimeni alţii, în scopuri proprii şi în defavoarea duşmanilor manifestările mai sus menţionate**, făcând din iarnă, vară, din noapte şi din ger năprasnic, forţa de a lupta, pentru că aveau în suflete şi în conştiinţe, căldura marii iubiri şi responsabilităţii faţă de efigia, simbolistica înscrisă pe stindardul de luptă.

Renașterea dacică în literatura română

Adrian CREȚU

Motto: „Este obiceiul ochilor să nu uite, / Lumina îşi încordase arcul până la obârşiile mirajului. / C-o hoţească frumuseţe, / Drumul se strecura printre nişte spoieli de păduri. / Bărbaţi şi femei cu părul aprins ca flacăra / Bărbaţi şi femei cu părul aprins ca flacăra / Căutau învierile lui în văzduh. / Zamolxe nu mai era nici el nicăieri. / Tăiate: capul şi mâna regelui dac / Plecaseră." (Ion Caraion, **Kogaionon*)***

În mod nu chiar cu totul întâmplător, există o anumită categorie de scriitori în literatura română, de la B.P. Haşdeu la Mihai Eminescu ori Mircea Eliade, în a căror evoluţie spirituală îşi face simţită prezenţa, în mod frecvent, o izbucnire creativă a dacismului străvechi. În acest sens, extrem de revelator este un fragment din *Jurnalul* lui Eliade: „La răstimpuri mă apucă pasiunea Daciei şi a lui Zamolxis. Mă reîntorc atunci la textul lui Herodot, citit şi recitit de vreo 30-40 de ori până acum, la celelalte mărturii mărunte despre credinţele geţilor... Câteva zile sunt ca şi posedat: nu fac decât să recitesc, să visez pe marginea documentelor, şi scriu pagini nenumărate cu observaţii, planuri de studii şi cercetări ulterioare." [1]

Aceeaşi reacţie o avea şi **Mihai Eminescu**, care, în scrisorile sale către Veronica Micle, îi mărturisea acesteia că nu mai poate citi nimic altceva decât texte istorice sau folclor. Eminescu este primul mare scriitor la noi care intuieşte această profundă nevoie a culturii române de reîntoarcere la rădăcinile sale spirituale şi proiectează o grandioasă epopee dacică în texte poetice precum *Memento Mori*, *Sarmis*, *Gemenii,* sau în drama istorică în cinci părţi, *Decebal*. Critica literară românească, însă, a amendat în mod bizar această parte importantă a creaţiei eminesciene, însuşi G. Călinescu calificând aceste texte, cel puţin în parte, „de-a dreptul puerile“ iar această reîntoarcere la primordialul dacism a fost receptată prin prisma unui simplu clişeu de teorie literară, cel al preocupării mitologice, specifice romantismului secolului al XIX-lea.

În acest studiu vom arăta cum, în acest curent al *dacismului*, ce străbate literatura română ca un val seismic, se manifestă în toate curentele literare şi alăturează nume majore ale României, de la B.P. Haşdeu la Mihai Eminescu, Mihail Sadoveanu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, George Călinescu, Vasile Voiculescu, Mircea Eliade, Ion Caraion,

Marin Sorescu, Nichita Stănescu sau Cezar Ivănescu etc. Desigur, în cazul acestor scriitori, aceste răbufniri ale substratului dacic sunt diferite ca intensitate şi cantitate de texte literare, dar cu nimic mai importante pentru o recuperare autentică şi profund necesară a rădăcinilor dacice demult uitate ale acestui popor.

Această teză intenţionează să mai demonstreze cum aceste periodice reveniri ale spiritului dacismului în literatura noastră nu reprezintă doar simple manifestări ale mişcărilor literare de care aparţin scriitorii români, aşa cum a fost simplist receptată această situaţie de către critica literară la noi, ci sunt reprezentări literare ale unei nevoi profunde a mentalului colectiv a acestui popor, de recuperare a mitologiei şi riturilor pre-creştine a acestor meleaguri, prin re-crearea literară a unui scenariu dacic străvechi, în care oamenii şi zeii trăiau la un loc şi comunicau liber.

Una din primele manifestări ale acestui curent al dacismului in cultura română îl are ca reprezentant marcant pe **B.P. Haşdeu**, ce publica, în a doua parte a secolului al XIX-lea, o serie de studii dacologice de o uimitoare erudiţie şi originalitate, motivate în parte şi de mincinoasa teorie din epocă a lui Roesler, astfel demonstrând teza continuităţii dacilor pe aceste meleaguri în timpul stăpânirii romane.

Vom continua să denumim această continuă reîntoarcere în literatură la originile pre-creştine ale poporului român prin termenul de **dacologie**, deşi el a fost denumit în critica românească de către Şerban Cioculescu drept *tracomanie* [2], în ciuda faptului că miturile străvechi valorificate la noi ţin mai degrabă de realităţile religioase, istorice sau geografice ale vechilor daci decât de cele ale tribului tracilor. După primul război mondial, *dacologia* s-a manifestat în literatură în textele unor scriitori de prim rang, precum Mihail Sadoveanu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, G. Călinescu, Vasile Voiculescu etc.

De pildă, **Mihail Sadoveanu** închina un roman întreg recreării străvechiului ritual al alegerii unui nou preot suprem al dacilor – *decheneul*, rit descris şi în celebrul studiu al lui James George Frazer, cu acelaşi nume ca şi romanul sadovenian. În *Creanga de aur* (1933), Sadoveanu vorbea despre păstrarea vechilor tradiţii dacice, de pe la sfârşitul secolului al VIII-lea, între care şi despre alegerea unui nou decheneu. Astfel, ascunşi în munţii sacri ai vechii Dacii, hrăniţi şi păziţi cu străşnicie de ciobani, păstrători ai vechii religii, se desfăşoară alegerea celui de-al treizeci şi treilea preot suprem a lui Zamolxis. Astfel, un tânăr ucenic, Kesarion Breb, este trimis într-o călătorie iniţiatică în lume, să înveţe misterele egiptenilor antici sau să deprindă mersul împărăţiilor lumii la curtea Bizanţului. Reîntors, după mulţi ani, în munţii Daciei, Kesarion este primit de bătrânul Decheneu, care îi va împărtăşi ultimele taine şi îi va ceda locul său de preot suprem al lui Zamolxe, prin aceasta asigurându-se continuitatea străvechilor „mistere" ale dacilor. Un alt roman sadovenian, volumul II al *Fraţilor Jderi*, *Izvorul Alb* (1936) confirmă pe deplin acest interes extraordinar pe care autorul moldovean îl purta vechilor legende dacice ale decheneilor. Sadoveanu oferă unele indicii literare despre o alianţă secretă între vechii domnitorii români care, deşi creştini convinşi, de-a lungul veacurilor, chemau şi cereau sfatul preoţilor păgâni ai dacilor (numiţi „prooroci ai voievozilor"). Aceştia erau ascunşi în peşterile îndepărtate din munţii Ceahlăului (ce se spune că ar fi muntele sacru al dacilor, unde ar locui şi oficia vechile rituri spiţa decheneilor) şi oficiau „ştiinţa veche", cu „toate tainele şi semnele vieţii şi morţii, şi stelele cerului...". Situată în Moldova sfârşitului de secolul al XVI-lea, acţiunea romanului îl surprinde pe marele voievod Ştefan cel Mare care, sub pretextul unei vânători de bouri în munţi, se află în căutarea ultimului decheneu al neamului dacilor, la Izvorul Alb (referinţă clară la **Muntele Alb**, muntele sfânt al dacilor), dorind a-i cere sfatul pentru marele război cu turcii din 1475.

Lucian Blaga este un alt exemplu ilustru a ceea ce am numit în această teză „renaşterea dacismului în literatura română", printr-o serie de trei materiale apărute, întâmplător sau nu, în acelaşi an. Astfel, în 1921, sub semnătura lui Blaga apăreau articolul *Revolta fondului nostru nelatin* (în ziarul *Gândirea*, continuat mai târziu de un alt articol, *Getica*, apărut în 1943 în revista sibiană *Saeculum*, în care comenta monumentala lucrare a lui V. Pârvan), piesa de teatru *Zamolxe (mister păgân)* şi volumul de poezii *Paşii Profetului*, ce au stârnit vâlvă în epocă, deşi au fost receptate dintr-o direcţie cu totul eronată. Critica literară vedea în această răbufnire a dacismului blagian nimic altceva decât forma unei manifestări originale a vitalismului curentului expresionist, sub semnul căreia se apreciază că s-a constituit personalitatea poetului. Prin panteismul viziunii sale, Blaga re-crea în *Zamolxe (mister păgân)*, de fapt, o situaţie primordială, în care dacii comunicau liber cu zeii lor, iar reapariţia lui Zamolxis în mit (reprezentat literar în opera lui Blaga, precum şi în opera altor scriitori români de prim rang, precum Mihai Eminescu, Mihail Sadoveanu sau Mircea Eliade), corespunde ritualic, dar şi faptic, cu recuperarea religioasă şi restabilirea comunicării directe între Zamolxe si credincioşii săi, reprezentaţi de masa de cititori.

Mai târziu, **Mircea Eliade**, dedica un studiu în 1970 în numele acestei „obsesii" a dacologiei, intitulat: *De Zamolxis a Genghis Khan* (ediţia românească în 1980), în care analiza în detaliu originile poporului român, atât prin prisma textelor istoricilor Antichităţii, cât şi prin analiza legendelor despre Zamolxe, vorbind despre o „dimensiune mitică a istoriei dacilor". De altfel, acelaşi Eliade încerca o explicaţie a manifestării spiritului dacic în literatura şi cultura

românească: „Zamolxis joacă un rol capital în această recuperare a celui mai îndepărtat trecut al poporului român [...]Şi peste tot Zamolxis este valorificat pentru că întrupează geniul religios al daco-geților, pentru că, în ultimă instanță, el reprezintă spiritualitatea *autohtonilor*, a acestor strămoşi aproape mitici...” [3]

În textele literare ale lui Blaga, atât în *Zamolxe (mister păgân)*, cât şi în *Paşii Profetului*, acest ciclu spiritual se sfârşeşte, în mod natural, prin moarte: Zamolxe este sacrificat ca om pentru a deveni zeitate, iar bătrânul Pan moare odată cu apariția creştinismului, într-o ucidere simbolică a vechilor credințe de către o religie care face din bucuria vieții o suferință a omului. Tocmai astfel trebuie înțeleasă şi motivată această periodică răbufnire a **dacismului** în istoria literaturii române de-a lungul timpului, manifestată în mod original în toate vârstele culturale ale ei, ca reflexie în oglindă a unei nevoi sau tentații spirituale a mentalității colective a poporului român de a-şi recupera vechile credințe spirituale, aşa cum pasărea Phoenix, din vechea mitologie greacă, moare şi reînvie periodic din propria-i cenuşă.

1. Mircea Eliade, *Jurnal*, vol. I, Bucureşti, Humanitas, 1997, notiță din 10 noiembrie 1953;
2. vezi Corin Braga, *Lucian Blaga. Geneza lumilor imaginare*, Institutul European, Iaşi, 1998;
3. Mircea Eliade, *De la Zamolxis la Genghis-Han*, Bucureşti, Editura Ştiințifică, 1980, p. 86.

Actualitatea ideilor scriitorului Ioan Al. Brătescu-Voinești

privind “Originea neamului românesc şi a limbii noastre”

Silviu DRAGOMIR

Un concurs fericit de împrejurări legate de al 8-lea congres de dacologie ținut la Bucureşti a făcut să intrăm în posesia unei lucrări originale scrise în 1942 de Ioan Al. Brătescu-Voineşti şi purtând titlul de mai sus. Cartea respectivă s-a obținut prin bunăvoința d-nei Doina Hiott -, verişoară, şi totodată nepoată a marelui scriitor.

Lucrarea, analizată în acest material, a fost păstrată într-un număr redus de exemplare, iar asta datorită nu doar anului editării sale (1942, război, greutăți ş.a.) ci şi a conținutului preponderent naționalist, celor două avatare adăugându-li-se situația survenită imediat după ce țara a fost ocupată de bolşevici -, urmând o îndelungată perioadă de timp în care originea poporului român a fost declarată, fără replici posibile, ca având o sorginte slavă. Deci, cartea a stat mai bine de jumătate de secol la index !

Din fericire, exemplarul pus la dispoziție cu total dezinteres, în afara unor numeroase adnotări cu acribie adăugate ulterior editării, poartă chiar la vedere mențiunea olografă a autorului: “*Cu adăogiri privind altă ediție*”. Nutrim speranța că dorința academicianului Ioan Al. Brătescu-Voineşti va putea fi îndeplinită cât mai curând.

Motivație: Excursul la care îi invităm pe cititorii noştri e datorat nu doar respectivei încercări de a îndepărta praful aşternut pe o carte pusă odinioară pe “lista neagră”, drept care astăzi este în mod practic aproape uitată, precum nici pentru a-i reliefa sublinierile făcute între timp de autor -, ci, mai ales, deosebitelor carențe pe care le constatăm de foarte mult timp în activitatea unor formatori de opinie care se străduiesc să reducă impactul dăunător al “părerilor oficioase” impuse în mod deliberat de majoritatea unor istorici-funcționari. Am constatat că la cercurile de studierea istoriei noastre vechi, din care face parte şi *Dacia Revival*, se simte o imperioasă necesitate de a apela cât mai frecvent la susținerile unor pregnante personalități din trecut, cum ar fi: Bogdan Petriceicu Hasdeu, Alexandru Philippide, Nicolae Densusianu, Ion Simionescu, dr. C-tin Istrati, Ioan Al. Brătescu-Voineşti, dr. Lupu ş.a. Impactul ar fi mai mare şi foarte credibil asupra potențialilor aderenți la teoria justă care susține că noi, românii, suntem urmaşii direcți ai strămoşilor traco-geto-daci, a căror limbă o vorbim şi astăzi -, popoare învinse tocmai de romanii care – culmea ! – fuseseră “roiți” odinioară tot de pe aceleaşi meleaguri carpato-danubiano-pontice.

În continuare, vom reda pasajele majore din cartea editată în 1942 de academicianul Ioan Al. Brătescu-Voineşti, pe care le reliefăm cu litere aldine; în timp ce pasajele ulterior adăugate le redăm drept citări -, deoarece au fost scrise olograf pe “exemplarul de autor” şi explicitează părerile savantului, fiind susținute cu prilejul a două conferințe ținute la Ateneul Român şi care au avut un acelaşi subiect: *Originea neamului românesc şi a limbii noastre*. La care ar mai trebui adăugată precizarea că scriitorul era, în epocă, societar al binecunoscutei instituții *Ateneul Român.*

Cultul Mamei Mari

Drumea BALCANU

Când grecii au descoperit pentru prima dată Marea Neagră, aceasta se găsea pentru ei la limita extremă a lumii cunoscute, dincolo de aceasta locuiau animale legendare, eroi mitici, jumătate oameni-jumătate animale şi populaţiile băştinaşe care erau numite „barbare”. Grecii adorau aceiaşi zei pe care-i adorau şi barbari: Soarele, Luna, Pământul şi Cerul cu stelele. Cea mai arhaica religie, ale cărei urme o întâlnim în toată Europa, se manifesta prin adorarea „Cerului” şi a „Pământului”. Acestora li sau dedicat: vârfurile cele mai înalte ale munţilor, dealurile, pădurile formate din arbori seculari, templele şi altarele unde se aduceau sacrificii, se celebrau festivităţi religioase, adunări pentru înţelegeri comune etc. De unde-şi trăgeau originea aceşti zei, după Herodot egiptenii spun că nu le cunosc, iar grecii că le-au primit de la pelasgi. Pe teritoriul Daciei încă din neolitic o divinitate supremă începe a primi forme umane, iar monarhii acestor lumi îndepărtate au rămas în istorie, transmiţându-se prin legende, datini şi folclor, ca mituri îndepărtate. Admiraţi pentru bunătatea, înţelepciunea şi binefacerile lor dar şi temuţi pentru puterea lor extraordinară, fiind numiţi zei. Unul din monarhii cei mai mari al lumii preistorice, considerat cel dintâi care a guvernat lumea, la greci numit Uranos (Munteanul), egiptenii Ammon, latinii Caelus(Cerus). Pe lângă Cerus, cultul primitiv mai adoră puterea productivă a Pământului cu numele de Terra. Mitologia, arheologia şi tehnologia ştiinţifică ne relevă că pentru mii de ani a existat o eră de armonie şi pace în acord complet cu energiile creative ale naturii. Din toate lucrările rezultă că a existat un cult al unui Dumnezeu feminin sub forma Mamei Mari sau Mama Terra, considerat originea a tot ceea ce este creat. Voi insista asupra acestui cult pentru a demonstra cât de adânci sunt rădăcinile strămunilor noştri şi cât de profundă a fost sacralitatea credinţei lor.

„Din adâncul fiinţei sale, care este cea a neamului“

Gheorghe GAVRILĂ COPIL

De la creştinii, episcopii si mitropoliţii daci din primul mileniu, până la confruntarea deschisă cu Patriarhia Ortodoxa de Constantinopol din mileniul al doilea

„Singură Mitropolia Moldovei şi a Sucevei e ab antiquo suverană, neatârnată de nici o patriarhie; acestei mitropolii a Moldovei şi a Sucevei se datoreşte introducerea limbii române în biserică şi stat, ea este mama neamului românesc” (Mihai Eminescu, Opere, vol. IX, Articolul Se vorbeşte că în Consiliul...p. 258 -v. Pr. prof. univ. dr. Petru Rezus, Mihai Eminescu şi Biserica strămoşească, Ortodoxia, Revista Patriarhiei Române, Anul XLVII, nr. 1–2, Ianuarie–Iunie 1995, pp. 10–15).

Patriarhului grec de Constantinopol, pentru vina domnitorului Petru Muşat (1375–1391) de a fi cerut să fie recunoscut românul Iosif, rudă cu domnitorul (corespundea întru totul din punct de vedere canonic), în fruntea Mitropoliei Moldovei, aruncă anatema (blestemul!) asupra domnitorului şi a întregului său popor. Anatema se păstrează şi asupra următorilor domnitori şi a ţării, aceştia reînnoind aceeaşi solicitare. Aşa, în timpul lui Roman Muşat (1391–1394), Ştefan Muşat (1394–1399) şi Alexandru cel Bun (1400–1432). Cerbicia dacilor a învins afurisenia (blestemul) patriarhului grec. Patriarhie „ecumenică”? Ce se mai păstrase din primele şase-şapte secole de după Hristos, din dreptul divin de a vorbi, în biserică, fiecare neam, în limba sa ? Nimic. Tradiţia ierarhilor daci din sânul poporului dac din primul mileniu a fost anulată. Limba autohtonilor a fost alungată din biserică. „Domnul moldovean s-a izbit însă de împotrivirea patriarhului ecumenic Antonie, care voia să trimită în Moldova un ierarh grec, aşa cum făcuse Patriarhia şi în alte ţări ortodoxe (Rusia, Ţara Românească etc). În acest scop, prin 1391, deci la sfârşitul domniei lui Petru sau începutul celei a fratelui său Roman (c.1391-c.1394), patriarhul a hirotonit un mitropolit grec pentru Moldova, cu numele Ieremia, în 1392. Dar actul patriarhului care voia să impună Moldovei un mitropolit grec, fără măcar să întrebe pe domn şi pe sfetnicii săi, a nemulţumit şi mai mult pe moldoveni, care au silit pe mitropolitul

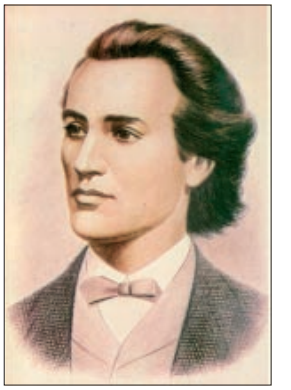

Ieremia să se întoarcă la Constantinopol" (Mircea Păcurariu, Istoria Bisericii Ortodoxe Romane, Editura Episcopiei Dunării de jos, Galați, 1996 p.72). Următorul patriarh, Matei, la 26 iulie 1401, recunoaşte pe pământenul Iosif ca mitropolit al Moldovei. Patru domnitori ținuseră piept amenințărilor, anatemei. După trecerea mitropolitului Iosif în lumea cerească (la începutul anului 1415), Macarie, noul viitor mitropolit al Moldovei, merge la Constantinopol pentru a cere recunoaşterea sa în scaunul mitropolitan. „ Patriarhul ecumenic de atunci, Eftimie (1410–1416), nu numai că n-a vrut să-l recunoască, dar nici măcar nu i-a dat voie să intre în Constantinopol. Abia către sfârşitul anului 1416 a fost recunoscut de noul patriarh Iosif II." (Mircea Păcurariu p.94). Se ajunsese la o situație de confruntare totală cu Moldova, care, iată, nu va ceda în fața imperiului grecesc-bizantin, cum nu va ceda nici în fața imperiului turcesc. Drumul spre limba românească în bisericile din Dacia nu era departe.

În timpul domniei lui Alexandru cel Bun şi al papei Martin V a avut loc sinodul de la Konstanz (Germania), ținut între anii 1414–1418. A fost convocat pentru a combate „erezia" husită şi de a face unirea Bisericii ortodoxe cu cea catolică. A participat şi delegația împăratului din Constantinopol şi a patriarhului ecumenic, formată din preoți şi mireni, în funte cu grecul Grigore Țamblac (sârb?), mitropolit al Kievului. „Este interesant că Țările Române au fost reprezentate numai prin boieri şi nu prin fețe bisericeşti, deci delegații lor n-au putut discuta problema unirii celor două Biserici" (Mircea Păcurariu p.94-95). Conciliul de la Konstanz a început în anul 1414. Atunci în Moldova era mitropolit pământeanul Iosif, recunoscut de patriarhia de la Constantinopol. Îndeplinea deci toate condițiile pentru a participa la acest conciliu, sau să delege episcopi din partea mitropoliei. Dar n-a fost posibil să fie aşa. După moartea mitropolitului Iosif, episcopul Macarie, candidatul la scaunul mitropolitan, nici măcar nu a fost lăsat să intre în Constantinopol. Apăruse un episcop pământean, Iosif, care ajunsese mitropolit. Acum mai apăruse un episcop, fără îndoială sfințit ca episcop de către mitropolitul Iosif. Episcopi români? Pământenii daci ? Aşa ceva era de neacceptat din partea Patriarhiei de la Constantinopol. Mai mult, acum aceşti pământeni încercau să instituie normalitatea, să aibă dreptul să fie episcopi şi mitropoliți in propria lor țară. Mitropolitul Macarie a păstorit în 1415 nerecunoscut de patriarhia de la Constantinopol, dar recunoscut şi apărat şi el, cu străşnicie, în Moldova, Patriarhia de Constantinopol fiind astfel silită să-l recunoască drept mitropolit al Moldovei. Grecii constituiseră un stat imperial religios grecesc. Neamul dac fusese condamnat la dispariție. Dar acest neam nu dispăruse şi vrea să trăiască. Patriarhia reuşeşte să impună la scaunul mitropolitan, după moartea lui Macarie, pe grecul Damian (1437–1447). Acum Mitropolia Moldovei are dreptul să participe la reuniunile religioase internaționale, reprezentată de mitropolitul grec. Mitropolitul Damian participă la Sinodul de Unire cu Biserica catolică de la Ferrara-Florența (1438–1439). Numai ierarhii greci şi slavi îl reprezentau pe Dumnezeu în Dacia, iar în afara Daciei, doar grecii. Complicitate greco-slava.

În 1453 turcii cuceresc Constantinopol. În jurul anului 1453 ca mitropolit al Moldovei urmează Teoctist. Tot fără să fie recunoscut de Patriarhia de Constantinopol. Nu mai avea cine să arunce anatema asupra sa şi a pământenilor. În această situație excepțională agresiunea religioasă, pentru moment, este estompată şi Patriarhul sârb Nicodim, din Ipek îl hirotoneşte.

Mitropolia Moldovei şi a Sucevei, se întreabă afirmativ Mihai Eminescu, n-a fost ea aceea care-n persoana lui Varlaam Mitropolitul au făcut ca Duhul Sfânt să vorbească în limba neamului românesc?

Mitropolitul Varlaam (a trăit între anii 1580–1657) a fost crescut în vrednicie față de neamul său, cartea sa de temelie având titlul edificator, de Carte românească de învățătură la duminecele de peste an.

Biruința spirituală a Neamului Dacienesc spre orizonturile proprii este o coordonată majoră a existenței sale multimilenare.

Mihai Eminescu a văzut, din adâncul ființei sale, care este cea a neamului (*Pr. prof. dr. Constantin Galeriu, Chipul Mântuitorului în gândirea lui Mihai Eminescu, Studii Teologice, an XLIII, 1991, nr. 1), cu limpezime, cum nimeni altul, rolul spiritual al Mitropoliei Moldovei şi a Sucevei, în propăşirea limbii şi a Neamului Românesc. Să fim cu luare aminte la prima parte a citatului de la începutul acestei comunicări, pe care o reproducem abia acum:

„Şi dacă vă întrebă cetitorul ce Biserică este aceea pe care guvernul din Viena o supune administrației sale vom răspunde că este cea mai neatârnată a întregii creştinătăți, căci atât mitropolitul transilvan şi al țărilor tartarice din Proilavium (Brăila), cât şi cel al Ungrovlahiei (din Târgovişte) erau supuşi patriarhului de Constantinopole, iar cel de (al) doilea era exarhul aceluia patriarhat, continua puterea centrului constantinopolitan până-n munții aurarii, sfințea pe mitropolitul de Alba-Iulia, în legătură întinsă a organismului eclesiastic greco-bulgar. Singură Mitropolia Moldovei şi a Sucevei e ab antiquo suverană, neatârnată de nici o patriarhie; acestei mitropolii a Moldovei şi a Sucevei se datoreşte introducerea limbii române în biserică şi stat, ea este mama neamului romanesc".

Sărut mâna, Mihai Eminescu.

Ansamblul brâncușian la 70 de ani – o sinteză a istoriei neamului

Sorana GEORGESCU-GORJAN
Redacția revistelor «Brâncuşi» şi «Portal-Măiastra»

Se oferă o nouă abordare a ansamblului brâncuşian de la Târgu-Jiu, cu ocazia împlinirii în 2008 a şapte decenii de la inaugurare.

Destinat a consfinți recunoştința neamului față de ostaşii căzuți în Marele Război pentru Întregire, ansamblul cuprinde monumente care reprezintă apogeul creației sculptorului legată de respectivele teme.

Masa, Poarta şi Coloana au rădăcini care merg adânc în trecut, atât în preistoria neamului românesc cât şi în istoria străveche a omenirii. Se menționează diversele conexiuni făcute de exegeză cu ansamblurile primordiale, atât din țară – Sarmizegetusa Regia – cât şi din străinătate – Stonehenge, Carnac. Se precizează existența unor stranii coincidențe formale cu elemente din tezaure sau descoperiri arheologice – masa şi coloanele de la Căscioarele, modulii de aur de la Hinova –, cu formațiuni naturale – megaliții din Carpați – sau cu imagini din zone îndepărtate – fresca de la Suceviță .

Evoluția temelor este prezentată în corelație cu dorința artistului de a cinsti memoria înaintaşilor.. Sculptorul a fost reformat, din motive de sănătate, dar a fost preocupat permanent de modalități de a-şi aduce contribuția la marea conflagrație, după cum reiese din corespondența sa.

Vizita sculptorului la Roma în 1922, documentată printr-o ilustrată a Colosseumului, duce cu gândul la studierea arcului lui Constantin din apropiere, cu frumoasele statui ale dacilor de pe coloane, ca şi la contactul cu Columna lui Traian, ornată cu imaginile războaielor cu dacii. Înălțimea Coloanei de la Târgu-Jiu, de 29,35 metri, se apropie de înălțimea Columnei centenaria, de 100 picioare romane (29,75 m, reprezentând totalul soclului, fusului şi capitelului). Contactul artistului cu Via Sacra din Roma sau cu Calea triumfală din Paris l-a pus în legătură cu monumente destinate celebrării victoriei împăraților sau regilor, prin arcuri de triumf sau coloane foarte ornate, având deasupra statui, cvadrigi sau cai.

Soarta respectivelor monumente în decursul istoriei, topirea, demolarea şi reinstalarea statuilor l-au pus probabil pe gânduri. Când a fost solicitat să ridice un memorial al ostaşilor din țara sa, a optat pentru soluții simple, universal valabile, al căror simbolism însă este uriaş. Legătura cu natura, cu tradițiile milenare, cu cosmosul fac din acest ansamblu unic o capodopera strâns legată de țara căreia i-a fost destinată.

După cum a consemnat el însuşi într-un catalog anterior ansamblului, Coloanele sale fără sfârşit erau proiecte de coloane care trebuiau să sprijine bolta cerească, iar Coloana Sărutului era o parte din Templul Iubirii.

Ansamblul brâncuşian cinsteşte moartea eroică dar în acelaşi timp aduce un elogiu vieții nepieritoare. Artistul a scris: “Brad la nuntă/ Brad la moarte/ Toate-s una/ Una-s toate”. Şi ce definiție mai frumoasă pentru Coloană decât cea dată de Brâncuşi însuşi: “Coloana fără sfârşit este un cântec etern care ne duce cu sine în infinit, dincolo de orice tristețe sau bucurie factice.”

Extracția și prelucrarea aurului la daci

Dr. geolog Teofil GRIDAN

Nu se cunoaşte încă numele primei populații care s-a ocupat cu extracția şi prelucrarea aurului în aria carpatică, cu precădere în Transilvania. Descoperirea tezaurului de la Moigrad, care datează din epoca neolitica, a permis identificarea în componența sa a unei piese de forma unei violine ce schițează o figură umanoida realizată din aur prin ciocănire şi cizelare. Pentru epoca respectivă este considerată cea mai mare piesă de aur din Europa. În timpul Calcoliticului (Eneolitic) aurul se folosea cu precădere pentru podoabe (diademe, cercei, brățări, coliere, inele) după cum o dovedesc descoperirile de tezaure de aur aparținând culturilor Gumelnița, Ariuşd-Cucuteni şi Decea Mureşului.

Menţionăm doar că tehnica de lucru ca şi ornamentaţia era încă rudimentară – totul realizându-se prin ciocănire. Cantitatea mare de aur folosită în timpul Neoliticului presupune căutarea sistematică a acestuia, mai întâi în nisipurile aluviale şi apoi în mine. Este lesne de imaginat că la început minele erau doar nişte gropi verticale, uneori mai lărgite în adâncime, care, cu timpul, au fost înlocuite cu galerii orizontale ce urmăreau filoanele aurifere de suprafaţa şi care erau săpate prin procedeul „cu foc" şi prin cioplire cu dălţile. Exploatarea zăcămintelor aurifere aluvionare presupunea cernerea şi spălarea nisipurilor, pe când exploatarea minelor de aur includea extracţia şi sfărâmarea bucăţilor de minereu cu ciocane de piatră, măcinarea minereului sfărâmat în pive şi apoi spălarea cu apă pentru separarea aurului de steril. Dar, indiferent cum este obţinut aurul, tehnicile de prelucrarea ale acestuia, în esenţă, sunt aceleaşi. El poate fi ciocănit, nituit, turnat şi tăiat pentru a obţine diverse obiecte.

Comunităţile gentilice din Epoca Bronzului, în spaţiul geografic românesc, alături de metalurgia bronzului, extrăgeau şi prelucrau aur după cum o dovedesc tezaurele de la Firiteaz şi Grăniceri (jud. Arad), Biia (jud.Alba), Sacoşu Mare (jud. Timiş), Ostrovu Mare şi Hinova (jud. Mehedinţi), Sărăsău (jud. Maramureş) şi Rădeni (jud. Neamţ) în care au fost găsite brăţări de aur suple, executate cu multă fineţe, alături de falere gravate, aplice, pandative şi alte podoabe. În tezaurul de la Perşinari (jud. Dâmboviţa) s-au găsit o sabie (1,4 kg) şi 12 pumnale toate din aur. Către anul 1800 în. Cr., în atelierele de la Moigrad (Transilvania) sunt prelucrate arama şi aurul prin ciocănire şi turnare, dar numai pentru unele cazuri izolate ale culturii Bodrogkeresztur apar elemente de decor în repoussč ca la unele plăcuţe de aur.

În intervalul de trecere de la Epoca Bronzului la Epoca Fierului, în bazinul Mureşului, Herodot îi menţionează pe acei agatârşi cu vestitele lor podoabe.

În primele faze ale perioadei Hallstatt se individualizează geto-dacii care vor fi principalii purtători ai civilizaţiei fierului pe teritoriul românesc, alături de alte populaţii alogene (cimerieni, sciţi, iliri, bastarni, celţi) care vor părăsi acest teritoriu sau vor fi asimilate de geto-daci, dar nu înainte de a-şi lăsa amprentele vieţuirii lor materiale şi spirituale sub forma unor opere de artă cu trăsături specifice. După cum nota V. Pârvan „din est venea arta naturalistă, iar din vest cea geometrică" influenţând arta meşterilor geto-daci, prin perfecţiunea formelor şi fineţea decorului gravat şi canelat. Dintre tezaurele cu obiecte de aur din Hallstatt-ul timpuriu menţionăm în zona intracarpatică Firiteaz (jud.Arad), Sărăsău (jud. Maramureş), Sacoşu (jud. Timiş), iar în zona extracarpatică Hinova jud. Mehedinţi) se distinge în mod deosebit prin cantitatea obiectelor (brăţări, coliere, diademă etc), greutatea acestora de peste 4,5 kg, dar mai ales prin cunoştinţele tehnice ale orfevrierilor geto-daci care le-au produs. Tot aici menţionăm şi tezaurul de la Turnu Măgurele compus din 5 manşoane din tablă groasă de aur, un manşon sferoidal de aur electrum şi 419 inele mici de aur, apoi tezaurele de la Băiceni (jud. Iaşi), Poiana Coţofeni (jud. Prahova), Peretu (jud. Teleorman) şi Poroina (jud. Mehedinţi). Coiful de aur de la Poiana Coţofeni are formă de calotă înaltă cu doi ochi opotropaici pe frunte şi cu un registru de imagini gravate la bază. Orfevreria tracică cu piese de podoabă sau însemne ale puterii reprezintă o sinteză originală de îmbinare a tradiţiilor locale cu influenţe din Balcani şi zona nord-pontică. Pentru Hallstatt-ul mijlociu menţionăm tezaurele de la Dipşa (jud. Bistriţa-Năsăud) şi Balaci (jud. Teleorman), iar pentru Hallstatt-ul târziu menţionăm brăţările cu capetele în formă de protomă de animal (bovideu, taur, berbec, cal) cu o frumoasă decorare gravată şi în relief găsite la Tg. Mureş, Apoldu de Sus şi Vad.

Pentru perioada La Tčne a Vârstei Fierului în orfevreria din spaţiul geografic românesc se disting trei etape: etapa traco-getică (La Tčne I ţi II, sec V-IV î.Cr.); etapa geto-dacă (La Tčne III ţi IV, sec. III ţi I î.Cr.) ţi etapa dacică (sec.I î.Cr.-sec. II d.Cr.). În etapa traco-getică s-a constituit o cultură şi o artă proprie, conform descoperirilor arheologice de la Cernavodă, Frumuşiţa,, Alexandria, Bălăneşti, Bălănoaia etc. În La Tčne I menţionăm sabia emblemă de la Medgidia (sec. V î.Cr.), iar în La Tčne II mormântul „princiar" de la Agighiol ţi tezaurele de la Craiova, Băiceni, Poroina (sec. IV î.Cr.).

Pentru etapa geto-dacă şi mai ales etapa dacică intervin controversele în ce priveşte extracţia şi prelucrarea aurului. Se afirmă de unii istorici în frunte cu prof. Constantin Preda, inexistenţa aurului la daci pentru etapele menţionate deoarece exploatarea minieră, pretind ei, pare să fi fost total ignorată de daci, argumentând cu absenţa urmelor de exploatare dacică de la Roşia Montana, în condiţiile în care bucăţile de lemn dintr-o galerie, datate cu C_{14} ca fiind din vremea dacilor, sunt scoase din discuţie din pricina relativismului acestui tip de analiză. Şi mergând mai departe se afirmă că doar aşa se explică lipsa pieselor de aur din tezaurele acestei perioade şi orientarea meşterilor orfevrieri daci doar spre obiectele de argint, căci aurul atât cât mai rămăsese era monopol regal. În data de 2 aprilie 2007 a avut loc, la Academia Română, conferinţa cu titlul „Aurul dacilor. Între legendă şi realitate", susţinută de prof. Mircea Babeş şi generată de recenta recuperare a unor brăţări de aur, considerate de specialişti, aproape în unanimitate, dacice. Cu acest prilej s-a reafirmat că civilizaţia dacilor este predominant o civilizaţie a argintului, că pentru Vârsta Bronzului avem atestate numeroase obiecte din aur în arealul dacic, apoi în prima epocă a fierului cantitatea acestora scade, pentru ca în cea de-a doua epocă a fierului să nu mai putem vorbi practic de aur la daci. Puţinele piese de aur

datând din această ultimă perioadă (sec. II î.Cr. –sec. I d.Cr.) nu însumează mai mult de 300 de grame şi provin în mare măsură din spaţiul extracarpatic, iar recent descoperitele brăţări dacice ar fi o excepţie. La discuţiile purtate prof. Preda a contestat autenticitatea acestor brăţări considerându-le nişte falsuri.

Într-un interviu, acordat revistei „Dacia Magazin", referitor la opinia acestor istorici, experta germană, dr. Barbara Deppert-Lippitz, afirmă: „Aceasta este încă o idee stupidă, vehiculată în istoria voastră. Acest teritoriu a fost în toate epocile foarte bogat în aur. Au fost găsite artefacte de aur, răspândite de-a lungul istoriei voastre, mai numeroase decât în alte ţări. Aur se găsea, iar mâna de lucru era asigurată de meşteri pricepuţi şi cu tradiţie".

Cu multă convingere remarcăm că nu se susţine în nici un fel subita amnezie pentru mineritul aurifer în această perioadă, căci altfel cum ar fi putut romanii să ia 165 tone aur din tezaurul lui Decebal, în condiţiile în care şi astăzi, cu metode moderne de exploatare, rareori se depăşeşte o producţie anuală de 2 tone (aici se include şi regiunea Baia Mare ale cărei zăcăminte auro-argentifere nu erau cunoscute în acea epocă). De asemenea, nu se susţine nici renunţarea la prelucrarea aurului, care este de 10 ori mai maleabil şi mai uşor de prelucrat decât argintul, pentru simplu fapt că aurul era autohton, deci la îndemână, pe când argintul trebuia cumpărat de la sud de Dunăre, la troc, prin schimb cu produse alimentare. După părerea mea, acele mult invocate obiecte de aur nu s-au găsit pentru că, fie au fost disimilate în tezaurele altor culturi şi se regăsesc în marile muzee europene, fie au fost retopite de cuceritorii romani în varia scopuri sau nu au avut încă şansa să fie descoperite de arheologi.

Jaume Clavé Cinca: limbile și dialectele vorbite pe teritoriul Peninsulei Iberice nu provin din latină

Prof.drd. Cătălina LUPU
Universitatea Barcelona

În anul 2005 apărea în Lleida, Catalonia, cartea lui **Jaume Clavé Cinca** ***"Les arrels més antigues"*** ("Rădăcinile cele mai arhaice"). Pe lângă analize surprinzătoare în legătură cu toponimia Cataloniei şi a Peninsulei Iberice în general, autorul coincide cu teoria deja cunoscută publicului român prezent la Congresele de Dacologie (şi nu numai), conform căreia formarea limbilor numite romanice nu este rezultatul cuceririi teritoriilor respective de către romani şi nici colonizarea şi romanizarea acestora.

În studiul său, scriitorul catalan susţine că limba care se vorbea pe teritoriul anticei Catalonie, mult mai întins decât cel actual, este anterioară limbii latine, impusă doar la nivel oficial de către Imperiul Roman, scrie Clavé, şi care niciodată nu a ajuns să fie limba vorbită de către oamenii de rând. Limba sau dialectele indigenilor, care nu au fost în extincţie şi nu au murit niciodată în vastele zone rurale, au supraviţuit Imperiului Roman şi deci limbii latine, care era o limbă folosită pentru redactarea documentelor şi întocmirea actelor notariale la curţile regale şi nobiliare. Acelaşi fenomen îl întâlnim în cazul latinei folosită în cadrul Bisericii.

Jaume Clavé se întreabă ce limbă s-a născut din convieţuirea atât de importantă şi îndelungată cu arabii în Peninsula Iberică, iar răspunsul este că nici una, nici măcar un dialect, decât cuvinte izolate. Acelaşi lucru îl atribuie latinei, susţinând că nici măcar nu sunt multe cuvinte pur latineşti în lexicul uzual catalan, pentru că existau similitudini cu cele autohtone. Această afirmaţie ne aducem aminte de ipoteza anterioară a lui **GAMILSCHEK,** cu privire la fermentul protoroman existent în limbile numite neolatine (vezi cazul Daciei sau teritoriul Cataloniei antice).

Studiind toponimia spaniolă, Clavé ajunge la concluzia că foarte multe dintre aceste denumiri nu sunt latine şi că semnificaţia acestora se pierde în negura vremurilor, cu atât mai mult cu cât în nicio carte nu se găseşte o explicaţie etimologică clară cu privire la aceste denumiri, majoritatea fiind necunoscută. De reţinut este fragmentul referitor la omonimia celor două Iberii existente în lumea antică: **Iberia Orientală** (sau **Iveria Pontică**) şi cea **Occidentală** (**Iberia Hispanică**).

Referitor la acest subiect, există un studiu important făcut de către **ADOLFO J. DOMÍNGUEZ MONEDERO**, profesor la Universitatea Autonomă din Madrid. Cele două obiective fundamentale ale studiului sunt stabilirea relaţiei care ar putea exista între Iberia Pontică şi Iberia Hispanică, pe baza informaţiilor conţinute în naraţiunile mitice greceşti; cel de-al doilea obiectiv fiind stabilirea ariei geografice a Iberiei Hispanice, recurgând la scrierile autorilor greci şi latini. Profesorul spaniol apelează la autorii antici pentru a face lumină asupra acestei probleme, ţinând mai puţin cont de părerile autorilor moderni sau contemporani care consideră acest fapt o simplă coincidenţă de nume, sau "*ipoteze curioase, în afara oricăror raţionamente*", dată fiind deosebirea de cultură şi limbă. STRABON este

sursa antică principală în identificarea iverilor de la Caucaz. În legătură cu iberii occidentali, Monedero îl citează în lucrarea sa şi pe profesorul M.TARADELL, care se îndoieşte de faptul că băştinaşii ar fi purtat dintotdeauna şi în totalitatea lor acest nume. Acesta susține că mai degrabă termenul ar fi fost atribuit de către greci, la sosirea acestora la Marea Mediterană, triburilor aflate în această zonă, datorită existenței minelor de metale prețioase în ambele teritorii. Abia ulterior acest termen a fost extins asupra întregii peninsule.

Monedero susține că migrația s-a făcut din răsărit spre apus şi nu invers şi recurge la două mituri concrete ce relaționează din nou zona pontică şi cea mediteraneană occidentală. Este vorba despre mitul şi figura lui HERACLES/HERCULES şi una dintre cele douăsprezece munci, aflarea merelor de aur din Grădina Hesperidelor. Această legendă este paralelă cu cea a călătoriei Argonauților în căutarea Lânei de Aur sau a boilor lui Gerion. După toate cercetările românului **N. Densusianu** aceste evenimente s-au petrecut pe vechiul teritoriu al tării noastre, dovedite prin mărturii credem noi exhaustive, ale izvoarelor antice istorice, geografice, arheologice, sau literare (vezi "*Dacia Preistorică"*). În acest mod, simpla coincidență de nume susținută de unii autori s-ar spulbera şi în locul deosebirii de cultură şi limbă ar apărea asemănarea uimitoare între iberii pontici şi cei occidentali (atragem atenția că aceasta nu este o concluzie, ci doar o ipoteză de lucru).

Revenind la lucrarea *"Rădăcinile cele mai arhaice"*, Jaume Clavé semnalează omonimia râului **Iberus** din Iveria Pontică (descriind teritoriul iverilor, PLINIU scria despre râul Iberus care se varsă în Cyrus/Kura) şi **Ebru/Iberus** din Iberia Hispanică; sau râul **Araxes/Araks** pe care autorul îl consideră o replică a râului **Aragó**.

Scriitorul catalan mai dă exemplul lexicului folosit în viața şi limbajul curent care nu are nimic a face cu latina academică, sau cel al proverbelor populare catalane, construite în rime, care după părerea scriitorului, nu ar putea fi o traducere latină sau o provenienţă castelană, aceasta din urmă fiind o limbă mai tânără. Se ştie că proverbele provin din înțelepciunea populară şi necesită multe secole de experiențe şi observații pentru a se forma şi a se propaga, deci atât acestea cât şi limba în care s-au propagat ar fi trebuit să fie anterioare cuceririi romane.

Anul 2008 a fost declarat *Anul internațional al idiomurilor*, iar oraşul Barcelona a fost *capitala europeană a multilingvismului*. Cu această ocazie a fost organizată o expoziție în Piața Universității, intitulată *"La mar de llengües. Parlar a la Mediterrŕnia"*. Printre informațiile cu privire la limbile vorbite în arena mediteraneană, există şi următoarea informație: *"Segons el resultat d'investigacions recents (H.Harrmann 2001), l'escriptura no va néixer a Mesopotŕmia, tal com s'ha cregut durant molt anys, sino a la Mediterrŕnia concretament als Balcanes, a la vora del Riu Danubi fa aproximadament 7000 anys."*

Afişele publicitare din exteriorul expoziției menționează aportul la cultura universală al fiecărui idiom vorbit în arena mediteraneană, omițând însă vreunul din partea limbii române, deşi aceasta se află pe lista limbilor "romanice". Din aceleaşi motive de necunoaştere sau ignoranță, nu există nici un fel de informație cu privire la tăblițele descoperite la Tărtăria cu inscripții ideografice ce preced scrisul sumerian. Sperăm ca intelectualii români din țară şi din diaspora să poată remedia în viitor aceste lipsuri care sărăcesc şi distorsionează istoria şi cultura universală.

Un mormânt cu lespede de piatră de 5000 de ani la Chersăcosu (comuna Duda - Epureni, județul Vaslui)

Vicu MERLAN

Pe partea dreaptă a drumului Iaşi - Albița - Huşi (DN 28) venind dinspre Albița, în dreptul stației de autobuz din apropierea satului Chersăcosu (comuna Duda Epureni, județul Vaslui) se află resturile unui tumul distrus în proporție de 80 %. Movila făcea parte dintr-un aliniament tumular întins pe direcția NV-SE, amplasat pe culmea Dealului Galben, în zona satelor Chersăcosu şi Pogănesti, aliniament care continuă spre N şi NV, pe terasa superioară a Prutului.

În anii '60, cu ocazia lucrărilor de amenajare a şoselei Iaşi – Huşi, partea centrală şi sud-estică a tumulului din dreptul stației de autobuz Chersăcosu a fost complet înlăturată, restul movilei rămânând expusa factorilor de eroziune. Primele urme ale prezenței unor complexe funerare în partea nedistrusă a tumulului au apărut în 1993, pentru că, în 1994, un sondaj de salvare efectuat aici să ducă la descoperirea unui mormânt de înhumație (M1), păstrat parțial, înzestrat cu inventar ceramic datat din epoca fierului. Sondajul a fost efectuat de Vicu Merlan. Materialul osteologic a fost recuperat şi predat pentru analiză Alexandrei Comşa de la Institutul Român de Tracologie, Bucureşti. În august

acelaşi an, partea de tumul rămasă a fost supusă unei noi intervenţii distructive, prin excavare, ocazie cu care, întâmplător, a fost găsit şi mormântul cu lespede de piatră (notat M2) (PI 1/2).

Înainte de a doua decapare, tumulul se mai păstra pe o lungime de 21,5 m şi lăţime de 8 m (măsurată NE-SV), având înălţimea de 3,5 m de la nivelul lutului galben. Mantaua era alcătuită din sol cernoziomic de culoare neagră.

Mormântul M2 a apărut la 3,30 m NV de centrul presupus al movilei şi la 0,80 m SV de M l, la adâncimea de 3 m de la suprafaţa movilei. Fundul gropii mormântului era uşor adâncit în lutul viu. Camera funerară (Pl. I/3) avea formă dreptunghiulară cu colţurile rotunjite (dimensiuni reconstituite: 1,10 x 0,65 m) şi spre fund se îngusta uşor (dimensiuni reconstituite: l x 0,55 m). Adâncimea gropii era de 0,60 m. Deasupra camerei funerare, pe axul lung al gropii, a fost aşezată o lespede masivă de calcar cu urme vizibile de prelucrare, distrusă parţial de excavator în timpul celei de a doua decapări din vara lui 1994. Partea din lespede care lipseşte - cea aflată deasupra jumătăţii inferioare a scheletului - nu a mai putut fi recuperată (Merlan, Burtănescu, Comşa Alexandra 1999, pp. 209–214).

Lespedea (Pl. 1/4), care a avut iniţial probabil o formă dreptunghiulară, are suprafeţele atent prelucrate, iar colţurile părţii superioare minuţios rotunjite. Dimensiunile piesei păstrate: lungime 0,48-0,84 m; lăţime 0,86 m; grosime 0,16-0,20 m.

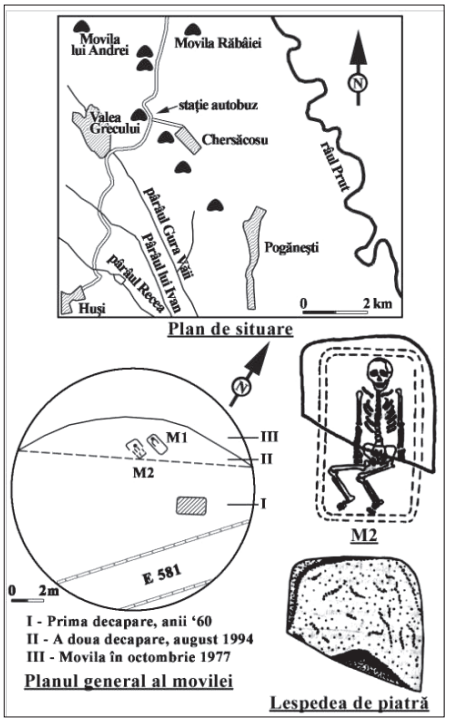

Chersăcosu - vedere generală, tumulul şi inventarul acestuia

Pe fundul camerei funerare se află un schelet de copil (3-4 ani), în poziţie chircită pe spate, capul cu privirea în sus, braţele pe lângă corp, picioarele, iniţial cu genunchii în sus, căzute spre dreapta. Capul era orientat pe direcţia V, N-V. Oasele scheletului erau friabile. Nu s-au semnalat urme de aşternut şi nici ocru sub formă de pulbere sau bulgări. Pe oasele craniului s-au observat totuşi urme de culoare roşie. Cu excepţia unui os provenind probabil de la un cubitus de pasăre, mormântul nu a avut inventar.

În mantaua tumulului, în apropierea lui M 2, dar la 0,50 m deasupra lui, s-au aflat resturile unei vetre (sau rug), destul de bine păstrate, care în profil au apărut sub forma unor lentile constituite din cenuşă, pământ ars şi cărbuni, având o grosime de 0,20 m. Nu se exclude ca acest complex să fi avut legătură cu M 2.

Dată fiind starea actuală a movilei, o reconstituire a modului de ridicare a ei nu mai este posibilă. Pentru M 2 ni se pare totuşi mai verosimilă atribuirea sa categoriei mormintelor tumulare secundare (pentru care nu s-a construit o manta proprie). Nici alte variante nu sunt excluse, având în vedere că nivelul de săpare al gropii pare a fi fost nivelul vechi de călcare, în ceea ce priveşte raportul cronologic dintre M l şi M 2, o serie de indicii (adâncimile de descoperire a mormintelor, eventual, relaţia lor stratigrafică – indirect afirmată de faptul că M l aparţine foarte probabil categoriei mormintelor săpate în manta - inventarul) pledează pentru o vechime mai mare a celui de al doilea.

Prin elementele de rit şi ritual, precum şi prin modul de construire şi acoperire a camerei funerare, M 2 se atribuie fie celui mai timpuriu orizont Jamnaja din partea de vest a arealului ei de răspândire, fie perioadei sale clasice din aceeaşi zonă. Dacă apariţia unui mormânt Jamnaja la vest de Prut nu este o surpriză, în schimb, prezenţa aici a unei înmormântări atribuită acestor comunităţi, la acoperirea căreia s-a utilizat piatra sub forma unei lespezi prelucrate reprezintă o noutate. (Merlan, Burtănescu, Comşa Alexandra 1999, pp. 209–214).

Menhirul de la Chersăcosu - analogii europene

Pentru desemnarea pieselor de tipul celei de la Chersăcosu se utilizează denumiri diferite. Intr-o recentă sinteză asupra artei comunităţilor timpurii de agricultori şi păstori din nord-vestul Mării Negre, în categoria sculpturilor din piatră au fost incluse lespezile prelucrate de forme geometrice (tip căruia i-ar aparţine în această clasificare şi piesa noastră): stelele, sculpturile antropo şi zoomorfe, reliefurile. E. V. Jarovoj, ca şi alţi cercetători, preferă însă pentru categoria de descoperiri din care face parte şi lespedea de la Chersăcosu termenul de *stele antropomorfe primitive*. (JAROVOJ 1989, 53-54).

Deşi din lespedea de la Chersăcosu lipseşte o bună parte (foarte probabil cea inferioară), tipologic ea nu poate aparţine, conform clasificării lui E. Ju. Novickij, decât tipului I (lespezi de formă dreptunghiulară), fiind de atribuit uneia din grupele IA sau IB. În categoria celor mai timpurii sculpturi din piatră, de sorginte eneolitică, usatoviană sau Jamnaja, au fost incluse, alături de altele, şi grupele IA - IB, iar în urma analizei complexelor Jamnaja în care apar, s-a afirmat că mormintele principale cu lespezi de tip IB sunt de atribuit „primei grupe de înmormântări Jamnaja din

nord-vestul Mării Negre“. (Novicj 1990, 8, 20-21).

În nord- vestul Mării Negre (provenind cu deosebire din stepa Bugeacului şi din regiunea Nistrului Inferior) se cunosc azi mai mult de 120 de sculpturi din piatră, din care peste 80 descoperite în complexe Jamnaja. Din Dobrogea cunoaştem o descoperire, „statuia -menhir“ de la Hamangia iar din nord-estul Bulgariei, circa 10 stele antropomorfe. Cu excepția exemplarelor de la Ezerovo şi a celor din Transilvania, toate celelalte stele din România şi Bulgaria au fost descoperite în mantalele tumulilor, însă, deocamdată, numai piesa de la Chersăcosu a fost găsită nemijlocit într-un context funerar clar, ea servind drept acoperiş unui mormânt Jamnaja. Descoperirile recente (Grigoriopol, Olăneşti) par a confirma ipoteza mai veche a lui D. Ja. Telegin şi Al. Häusler, după care cele mai vechi sculpturi antropomorfe s-au putut afla în sanctuare eneolitice amplasate în apropierea sau în vârful tumulilor timpurii. (JAROVOJ 1989). Deci originea ante - Jamnaja a stelelor din piatră nu mai poate fi pusă la îndoială. Prezența lor în mormintele Jamnaja (îndeosebi a celor timpurii) a fost explicată prin *folosirea secundară a stelelor* în calitate de material de construcție pentru acoperirea gropilor funerare, *după distrugerea vechilor sanctuare*.

Există argumente care pledează şi în favoarea unui oarecare interes cultic manifestat de triburile din această zonă față de acest gen de reprezentări în piatră, de exemplu apariția acoperişurilor din lespezi de aspect antropomorf. Acestea reflectă, aşa cum s-a arătat, „un scop clar în legătură cu ritualul funerar“.

Revenind la lespedea-stelă de la Chersăcosu, din cele discutate mai sus, reiese limpede că importanța ei rezidă nu numai în faptul că este prima descoperire de acest tip din Moldova, dar, spre deosebire de toate sculpturile din piatră descoperite până acum la vest de Bugeac, ea este prima găsită într-un context arheologic clar. În fine, dacă încadrarea tipologică propusă pentru această piesă este corectă, atunci ea aparține celor mai timpurii grupe de sculpturi din piatră identificate pentru nord-vestul Mării Negre, ceea ce înseamnă că este mai veche decât celelalte stele descoperite în România şi Bulgaria. (MERLAN, BURTĂNESCU, COMŞA ALEXANDRA 1999, p. 209-214).

Cinci pietre-menhir au fost descoperite la Bazga - Răducăneni. Sunt situate în apropierea siturilor arheologice aparținând Paleoliticului superior (Bazga - „Dealul Gorgului“) sau enoliticului (Bazga „Cetățuie“) şi în apropiere de cetatea de la Moşna cu locuire paleolitică, epoca bronzului şi geto-dacică. Pietrele funerare de tip menhir marcau zonele geomagnetice importante ale teritoriului, limitau zonele sacre de tip „tabu“ („Platoul de Aramă“, „Lacul de Aramă“), sau erau vestigii sculpturale ritualice. (MERLAN 2006).

Date antropologice referitoare la scheletul din mormântul jamnaja.

Scheletul a fost prevalat pentru studiu într-o stare excesiv de fragmentară. Aspectul său general era gracil. Din craniu existau fragmente mici, de până la 3 cm. lungime, provenind din regiunea frontală, temporală, parietală, occipitală, toate fără suturi.

Masivul facial era reprezentat doar de molarul stâng. Dinții recuperați erau următorii: 2 molari l inferiori definitivi, în stadiu de mugure, 2 incisivi centrali superiori definitivi, aflați în acelaşi stadiu ca şi precedenții, 2 canini superiori de lapte cu apexul deschis, 2 molari l de lapte superiori, parțial sparți.

Din oasele lungi s-au păstrat porțiuni diafizare provenind din humerus, cubitus, radius, femur.

Unul din metatarsienele I era întreg, având urme ale cartilajelor de creştere. S-au găsit, de asemenea, resturi de corpuri vertebrale şi coaste.

Prezența parțială a danturii a permis stabilirea cu mai multă precizie a vârstei individului. După aspectul oaselor, s-a putut constata chiar de la începutul analizei că ele au aparținut unui *infans I*. Diferitele stadii în care se aflau dinții definitivi, pe baza schemei lui Ubelaker, au dus la concluzia că vârsta scheletului era de 3-4 ani.

Nu au existat suficiente elemente pentru determinarea sexului.

Un aspect interesant referitor la ritualul funerar practicat este prezența ocrului care acoperea calota craniană. Nu s-a observat prezența lui pe molar sau pe celelalte oase ale scheletului.

Împreună cu oasele copilului decedat, s-a găsit un element de paleofaună, respectiv un fragment dintr-un os din aripă de pasăre, provenind probabil de la un cubitus (Merlan, Burtănescu, Comşa Alexandra 1999, p. 213).

Bibliografie:

Merlan Vicu, Burtănescu Florentin, Comşa Alexandra ,*Un mormânt Iamnaia cu lespede de piatră la Chersăcosu (com. Duda-Epureni, jud. Vaslui),* în *Arheologia Moldovei*, XXV, 1999, 209-214;

Jarovoj E. V., *Drevnejsie monumental'nye izobrazenija Dnestrovsko-Prutskogo mezdurec'ja*, Kisinev, 1989, p. 53-54;

Merlan Vicu, *Misterul Zeițelor de la Isaiia*, 2006.

Merlan Vicu, *Contribuții monografice asupra Văii Bohotinului şi Văii Moşnei*, 2006.

Novickij E. Ju. *Monumental'naja skulptura drevncejsich zamledel'cev I skotovodov Severo-Zapardnogo Pricernomor'ja*, Odessa, 1990, p. 8, 20-21.

Noi marturii privind locația cetății getice Genucla

Nicolae NICOLAE

Informația antica ce ne provine de la Dio Cassius situează cetatea Genucla în nordul Schitiei Minor. Deci nu în nord-est unde este Peuce (Delta Dunării) şi nu în nord-vest unde se afla Dinogeția şi Noviodunum. Toate aceste locații erau cunoscute de autorul antic şi nu avem dreptul de a-l contesta în aceasta privință.

Studiind cu atenție harta Dobrogei de astăzi, vom observa fără prea multă trudă că zona Somova-Parches-Saon ce se întinde pe aprox. 12 km. pe vechea albie a Dunării (Dunărea Veche) reprezintă nordul Dobrogei, iar pe distanța sus menționată există o fortificație în zig-zag cu aceeaşi dimensiune, de-a lungul malului drept al Dunării. Modelul acestei fortificații este de secol VII I.H., numit în literatura de specialitate ca zid de stil elenistic.

Aceasta fortificație începe la ieşirea din comuna Somova (Fig. 1 a,b,c), spre satul Parcheş-Saon, odată cu apariția primului promontoriu. Această primă zonă fortificată este cunoscută de localnici sub denumirea de dealul comorilor (La comori). Nu există familie băştinaşă în acest sat care să nu posede câteva monede de aur, argint, bronz etc.

În privința ceramicii, folosind metoda tipologică şi comparativă, avem ceramica tracică foarte fină de culoare neagră, getică, din abundență, şi aşa-zisa ceramică fină de sorginte grecească şi romană. Din punctul nostru de vedere, contestam încadrarea ceramicii din aceasta zonă în romană şi grecească deoarece subiectivismul acestor metode de cercetare permite arheologilor o plajă prea mare în care sunt introduse aluziv aşa-zisele culturi clasice grecească şi romană. Adevărul este că zona cuprinde din belşug ceramică autohtonă, deci geto-dacică.

În satul Parches, pe drumul ce duce la baltă, în anul 2004, în urma surpării malului, au ieşit la iveală 8 cuptoare în secțiune verticală, ceea ce demonstrează o capacitate mare de producție a ceramicii. Tot în anul 2004, în luna august, în urma unei ploi torențiale, a fost descoperită o uliță a satului Parches şi au apărut 3 chiupuri de dimensiuni gigantice. Aceste chiupuri cu buza de sus întoarsă, au diametrul de 3,5 m, iar grosimea ceramicii de 35–40 cm. Folosind a nouăsprezecea metoda de cercetare, deci cea logică, putem afirma că aceste recipiente gigantice aparțin unei comunități puternice şi numeroase. Timp de doi ani, I.C.E.M. Tulcea nu a intervenit cu săpătură de salvare, mai mult chiar, directorul acestei instituții confundă fortificațiile sus-menționate cu cuiburi de mitralieră din al II-lea război mondial. În această situație am luat măsura urgentă de a aşterne un strat de pământ galben de 50 cm grosime peste aceste chiupuri (recipiente). În imediata apropiere, aprox. 30 m, se afla un zid ce traversează drumul tot de aprox. 3 m, identificat de membrii fundației ca fiind un Murus Dacicus.

Al doilea promontoriu ce se afla chiar în satul Parches, conține două fortificații concentrice de acelaşi stil. Aceste fortificații erau din piatră nefinisată, prinsă cu un liant din var şi nisip de râu.

Următorii 5 km spre mănăstirea Saon conțin alte mărturii ale trecutului nostru. La ieşirea din satul Parches, spre Saon, apare un al treilea promontoriu cu fortificații duble concentrice. De menționat că toate fortificațiile din zonă au lățimea de 3 m. În via mănăstirii Saon se afla un zid făcut cu piatră de calcar galben finisat. La arătura de primăvară sunt scoase aceste pietre agățate de pluguri. Din acest punct până la Isaccea, de fapt Saccea, conform interpretării date de cercetătorul Gheorghe Şeitan, care înseamnă vad de trecere şi nicidecum localitatea lui Itol, nu rămân decât aprox. 10 km, ceea ce din punct de vedere strategico-militar înseamnă că cetatea Genucla era aşezată perfect pentru a face fata unor invazii militare. Se ştie că la Isaccea, adâncimea fluviului este mică, mai ales vara, şi că toate invaziile au avut ca loc de trecere acest Noviodunum (Saccea).

În anul 1876, din porunca Pasei Sangeocului de Tulcea, au fost luate două porți mari de 4/5 m^2 din cupru din zona „La comori”, pentru a fi topite şi făcute gloanțe.

Traducerea plăcuțelor de la Sinaia, făcuta de cercetătorul macedonean Branislav Stefanovschi, confirma dovezile existente pe teren. Este adevărat că Genucla era nu o simplă cetate, ci era un complex de locuire intensă. Existența celor două promotorii cu două fortificații concentrice este confirmată în lucrarea domnului Stefanovschi, „Arhivele Daciei”, una dintre ele fiind Biserica Sfântă a neamului (Fig. 2 a), iar a doua, cartierul general al armatei (Fig. 2 b,c). Faptul că Genucla a fost o cetate militaro-politică de prim ordin reiese şi din faptul că negocierea între membrii coaliției antiromane a avut loc în anul 46 I.H. la Genucla, unde s-a semnat înțelegerea generalilor (Diegilor) din Europa de sud-est împotriva Romei.

Terrain
Satellite
Map
Hybrid

Din „Arhivele dacilor“ dakotii, printre primii descoperitori ai Americilor

Michaela Al. ORESCU

Cei mai vechi locuitori ai Europei, pelasgo-thracii, ca şi cei mai vechi strămoşi ai europenilor, cu centrul politic şi religios în Spaţiul Carpatic, au roit încă din Neolitic, însoţiţi de conducători politici şi religioşi în toata lumea, atingând, ca navigatori, şi Americile, unde au pus bazele celor mai vechi civilizaţii.

Ca navigatori pe marile artere fluviale, precum Dunărea, care la început se vărsa printr-un braţ, în Marea Adriatica apoi în Mediterană, au trecut în Oc. Atlantic, traversându-l în ambarcaţiuni cioplite într-un singur copac, cu rame, apoi cu vele, folosind vântul şi mai ales curenţii marini şi oceanici. Ajunşi în America, au fondat colonii incipiente, lăsând urme clare arheologice, legende şi tradiţii. Există dovezi din preistorie, arheologice şi inscripţii, despre contactele europene, cu regiunile răsăritene şi apusene ale SUA de astăzi, de exemplu, în regiunea insulei Newfoundland (Terra Mova) şi Labrador, în estuarul fluviului Sf. Laurenţiu (referindu-ne numai la nord). Primii navigatori consemnaţi prin doveai au fost carienii (pelasgi-lelegi), începând din Neolitic şi continuându-se cu antichitatea (fenicieni-cartaginezi, cretani, egipteni, etrusei, romani, cu toţii proveniţi de fapt din Spaţiul Carpatic, salvatorul populaţiilor europene in timpul ultimei giaciaţiuni Wurm, extinsă până în apropierea Yienei actuale.

Dintre multiplele dovezi, sunt asemănările uneori până la identitate între tradiţii, mituri, credinţe şi legende ale Lumii Vechi şi al ale Lumii Moi precolumbiene, ca şi similitudinile lingvistice, scrierea şi mai ales ritualurile de ceremonii, ceramică, textile, metalurgie şi practici terapeutice.

Privind America de Nord, navigatorii europeni neolitici, ajutaţi de curenţii oceanici, precum curentul Irming de la sudul Islandei, care se îndreaptă către nord-vest, până la sudul Groenlandei, iar curentul Canarelor traversează Oc. Atlantic, devine Golfstream în Golful Mexic şi se întoarce pe lângă ţărmul răsăritean al Americii de Nord, ajungând până la Cercul Polar de Nord.

Răspândiţi în toată Lumea Nouă, triburi de “băştinaşi” au trăsături europide, sunt albi, de statură înaltă, cu ocki albaştri şi sunt bărboşi, diferenţiindu-se de amerindienii arămii şi imberbi.

În America de Nord au fost descoperite vestigii arheologice multiple care vorbesc de Neoliticul european (construcţii megalitice, gravuri rupestre, inscripţii. In Statul Wyoming - SUA, a fost descoperită în 1887, de către G. Sims, o incintă circulară cu diametrul de cca. 24 m, formată din stânci, cu 28 de rase din pietre mari. Una dintre ele depăşeşte circumferinţa cercului cu 3 m. În centru se află un altar circular, întreaga construcţie amintind, la alte proporţii, dar pe aceleaşi principii, altarul de andealt (“Soarele de andezit”) de la Sarmizegetusa – Transilvania România, cu aceleaşi caracteristici.

Pe una dintre pietrele monumentului de la Wyoming, denumit “Cercul Medicinii” (pentru ca avea rol de calendar şi terapeutic), apar semne de tălpi umane, ca şi pe piatra mare înecată in gura râului Vie din Franţa, ca şi la Stonehenge, pe “piatra călcâiului” (Heel stone”), aceleaşi urme de tălpi, pe “Stânca Sfântă” de la Zasliai-Lituania, deasemenea, în Italia, la Valle di Lanzo, ca şi pe pământul României, la Cetăţenii din Vale, în cadrul ansamblului rupestru de pe malul stâng al Dâmboviţei, cu Schitul lui Negru Vodă, săpat în stâncă, ca şi la cetăţeni, unde apar urme de tălpi pe mamelonul numit “tronul lui Negru Vdă”* (Arhiva Silvia Păun” Identităţi europene Italia-Ed. Th. 1996) .

Asemenea elemente comune, dovedesc influenţa unei anume civilizaţii care a pătruns în cele mai diferite spaţii de pe glob, precum Japonia, unde în insula Hokaido a fost cunoscută populaţia albă “Ainu”, la Nakodai, Kami-Kotan, Oyo, Oskoro, Yoicki ş.a., unde au fost semnalate cercuri comparabile cu cele menţionate mai sus, formate din stânci, realizate în Epoca de Piatră, ca şi în Mongolia – calendarul de piatră din localitatea Orkhon.

Inscripţiile de pe pietre, descoperite în America de Mord au fost considerate ca feniciene, persistând în istoria antică ideea greşită că fenicienii sunt inventatorii alfabetului. Ultimele descoperiri, precum cea de la Tărtăria (M. Vlassa), datată la 5500 Î.H., ca şi cea de din Peştera Altamira - Spania. de care s-a vorbit pentru prima oară în 2008 (M. Al. Orescu), sunt, până astăzi, cele mai vechi scrieri, care au fost moştenite şi preluate de toate civilizaţiile antichităţii, chiar dacă fiecare dintre ele au intervenit cu oarecare modificări.

Cercetătorul Barry Fell a reuşit să deschidă o cărare spre înţelegerea descendenţei scrierii iberice, corelând-o cu implicaţii feniciano cartagineze, fenicienii nefiind altceva decât triburi plecate tot din Spaţiul Carpatic şi afirmându-se

în istorie abia la anii 3000 Î.H., ei aşezându-se pe coasta vestică a bazinului mediteranean şi constituindu-şi civilizaţia pe baza rădăcinilor cu care au venit, ca euro-indo-europeni, din spaţiul earpati-caucazic. Ei nu au fost inventatorii scrierii alfabetice, aşa cum s-a considerat, ci au moştenit-o din spaţiul de origine. Originea lor semitică este greşit înţeleasă, Noe (Deucalion), în timpul căruia a avut loc ultimul diluviu, era pelasg european şi cei doi fii ai lui din care au descins două ramuri de popoare, erau Ham şi Sem.

Bibliografiei: D. Teodericiu "Spre America înainte de Columb" N. Densuţianu "Dacia Preist"

La nordul Americii, unde calota glaciaţiei Wisconsin s-a retras mai târziu decât în Europa, ea fiind mai extinsă carienii-pelasgii europeni au fost primii care au fondat colonii, lăsând urme clare arheologice, legende şi tradiţii, precum şi manifestări de artă, preluate apoi de amerindienii piei roşii.

Istoricul german Paul Hermann, specialist în relaţii geografice intercontinentale, spune: "Apare sigur că încă din Epoca de Piatră se întreprindeau asemenea călătorii".

Numele dacilor, extrem de vechi, era numele lui Saturn, Zeus Dakin, ajuns în Pantheonul Indiei antice prin migraţia ariană, «Daksha» fiind al doilea fiu al lui Brahma, tot Dakska numindu-se regele Ayodiei, in epopeea «Mahabharata».

«Iberii» despre care istoriografia americană spune că au lăsat vechile inscripţii *in America de Nord, fuseseră refugiaţi din peninsulă în vremea glaciaţiei Wur, la răsăritul Mării Negre. Despre ei, Tacit spune în «Anale», că au migrat, la sfârşitul Neoliticului către Peninsula*

Iberică, triburi sub mai multe nume Ambirodaci, Ablaidaci, Dagences, Deciani, longeidaci, Turdetani, Turduli, Vloki (Vlahi) Strabon spune despre Turdetani că aveau o gramatică, o tradiţie istorică scrisă, poeme şi legi scrise în versuri, vechi, după cum spun ei, de 6000 de ani (Strabon Cart. III 1.6), N. Densuşianu Dacia Preistorică»).

Aceşti temerari, determinaţi de împingeri de populaţii, exces de populaţie, dar şi motivaţi de schimburi comerciale, au recurs la navigaţie, aceasta constituind cel mai «uşor» mijloc de a străbate distanţele şi pentru a cuceri alte pământuri, ajutaţi de curenţii oceaniei.

Aceşti deveniţi «amerindieni» albi, de tip europid, de statură înaltă, bărboşi, răspândiţi, în triburi, în toată Lumea nouă şi diferenţiaţi de amerindienii cu pielea arămiu-roşcată, cu părul negru legat în forma cozii de cal, şi imberbi, au populat şi America de Nord, lăsând numele lor celor două state nord-est amerieane, «Dakota de Word» şi «Dakota de Sud"

Aceşti «dakoţi» au lăsat urme clare, arheologice, legende, tradiţii, mituri şi credinţe manifestate în construcţii cu rol astronomic, de calendar şi cu utilitate în agricultură dar şi în terapeutică, manifestări de artă în ceramica amintind cultura neolitică Cucuteni din Spaţiul Carpato-Pontic, simboluri ancestrale precum spirala, rombul etc.

Arheologul Salvatore Michaela Trento, director al Centrului de Cercetări de la Middletown (sudul Statului New York) - MARC -, referindu-se la ritualurile de înmormântare ale sciţilor (daci), scria: «Suntem impresionaţi de, multele asemănări pe care le regăsim în movilele de bolovani, în pietrele aşezate ca nişte altare, de tipul dolmenilor, în construcţiile ce sugerează rezervoare de apă, în inscripţiile săpat în stâncă şi în artefactele risipite pe mari suprafeţe ale continentului american.»

Taina Kogaiononului
Muntele Sacru al dacilor

Cristina PĂNCULESCU

Descifrarea Tainei Kogaiononului, şi implicit localizarea Muntelui Sacru, este rezultatul unei munci de cercetare întreprinsă pe parcursul a patru ani în Munţii Bucegi, cercetare bazată pe studii de mitologie comparată, istorie veche, folclor şi artă veche românească, istoria religiilor, hermeneutică şi ştiinţe tradiţionale în general.

Concluziile cercetării şi argumentele pe care se bazează aceste concluzii sunt expuse pe larg în cartea „Taina Kogaiononului – Muntele Sacru al dacilor", carte ieşită de sub tipar în 11 februarie 2008, publicată de editura „Ştefan"; şi, pentru că rezultatele cercetării au scos la lumină realităţi ce par de domeniul fanteziei, lucrarea prezintă aceste rezultate susţinute de mai multe probe decât ar fi fost necesare pentru ca demonstraţia să fie completă.

Rezumând, principalele concluzii ale lucrării sunt următoarele:

1. În Bucegi, în zona Vârfului Omu se află cel mai important Centru Energetic-Informațional natural al planetei; existența lui este semnalată de toate tradițiile, sub numele sau mai exact prin conceptul de „Centru" – „Centrul Lumii" unde Axis Mundi face legătura dintre Cer şi Pământ*, unde este* Poarta *de ieşire din universul terestru, unde creşte* Arborele Vieții…

Acest aspect reprezintă punctul central al lucrării, şi totodată primul în ordine cronologică, fiind elucidat fără echivoc în ianuarie 1986. De aici au derivat toate celelalte, începând cu o concluzie de domeniul evidenței: Kogaiononul nu putea fi decât aici, iar existența acestui Centru planetar în inima lui era marea taină a Kogaiononului şi explicația faptului că Muntele Sacru al dacilor a fost atât de ascuns.

2. Zona care conține acest Centru este Sanctuarul principal – *Altarul* Kogaiononului. Deci Muntele Sacru al dacilor se află în Bucegi; el este structurat pe trei niveluri care corespundeau la tot atâtea trepte de inițiere:

– Primul nivel: Peştera lui Zalmoxis identificată cu Peştera Ialomiței, în 12 mai 1986;

– Al doilea nivel: Platoul Babelor unde se află Sfinxul de la care a început totul, în 25 noiembrie 1984;

– Al treilea nivel: Zona Vârfului Omu, care este Sanctuarul principal.

Strămoşii noştri nu au ales întâmplător acest munte; ei cunoşteau existența acestui *Centru* precum şi legile care guvernează „funcționalitatea" lui căci, după cum aflase Herodot, *geții, cei mai viteji şi mai drepți dintre traci, ştiau a se face nemuritori*. Religia lui Zalmoxis era Religia Vieții, Religia *Stâlpului Cerului, Ştiința Centrului şi Axului Lumii* aflate în inima şi în paza vechii Dacii. Nemurirea pe care o dobândeau geții în Kogaionon prin învățătura lui Zalmoxis nu se reducea la conştiința nemuririi sufletului, ca în pythagoreism, în Misterele greceşti şi elenistice, orfism sau alte religii de tip misteric, nu era o nemurire rituală, şi deci simbolică, ci era nemurirea efectivă care include nemurirea trupului şi odată cu aceasta accesul la Cer – pentru că Altarul Kogaiononului este chiar *Centrul Lumii* unde creşte *Arborele Vieții.*

3. Kogaiononul nu şi-a încetat niciodată activitatea. El a fost şi este cea mai mare „Academie" a planetei; spun „este", deci continuă să fie, chiar dacă legătura conştientă directă a fost total întreruptă, fapt petrecut, s-ar părea, relativ recent (mijlocul secolului al XX-lea).

Kogaiononul a fost cea mai mare comoară a strămoşilor şi înaintaşilor noştri. Bine ferită de ochii năvălitorilor şi ai jefuitorilor care ne-au încălcat de-a lungul veacurilor hotarele, înaintaşii noştri au trecut din generație în generație marea comoară ascunsă „sub pecetea tainei"; iar dacă a fost posibilă găsirea Muntelui Ascuns, a fost pentru că SOSISE TIMPUL!

4. „Vârstele umanității" sunt determinate de variația activității energetic-informaționale a acestui *Centru*, activitate supusă legilor ciclice universale.

Trebuie să fac precizarea că pe tot parcursul lucrării menționate am adoptat în mod convențional formularea: „activitatea energetic-informațională a Centrului", pentru a desemna *manifestarea legăturii dintre Cer şi Pământ*; manifestarea *legăturii dintre Cer şi Pământ* fiind efectul acțiunii / influențelor *Polului Ceresc*, prin intermediul *Axului Lumii*, asupra acestui *Centru – Centrul Lumii, Centrul Primordial* – care, fiind o proiecție a *Polului Ceresc* pe Terra, mai este numit şi *Pol, Polul Pământesc*, şi care, în mod evident, nu se confundă cu polul geografic.

Faza actuală a ciclului în care ne aflăm, în ciuda aparențelor şi în ciuda „prorocirilor" sumbre lansate de diversele „casandre", nu conduce la sfârşitul, la distrugerea Lumii, ci, dimpotrivă, la regenerarea ei, întrucât Activitatea Energetic-Informațională a Centrului este pe o curbă ascendentă.

5. Legile care guvernează acest *Centru* planetar – conexiunile, funcția şi activitatea lui – prin generalizare, conduc la cheia problemelor fundamentale rămase fără răspuns ale cosmogoniei şi cosmologiei.

Totul începe de la primul strămoș cunoscut

Oana Cristina PATRICHI

Doresc să prezint în această lucrare teoria analizei transgenerationale (un tip modern de terapie individuală în psihologie), care poate fi aplicată, prin extensie, la nivelul unui popor. Acest tip de analiză cercetează arborele genealogic al unei persoane, identifică aspectele negative care trebuie înțelese şi iertate şi aspectele pozitive care trebuie internalizate şi folosite ca punct de plecare într-un viitor plin de performanțe.

Există două atitudini referitor la retragerea lui Aurelian: una ştiințifică – ce arată că nu mai era pragmatic pentru imperiu să mențină Dacia în el – şi alta entuziastă, ca s-o numim aşa: Aurelian s-a retras pentru că a fost forțat de puterea neobişnuită a dacilor şi poate chiar de o putere supranaturală

Mie îmi place calea de mijloc, aurea mediocritas, care spune că este bine să înțelegem, privind istoria, că nici un rău nu durează la nesfârşit şi să aşteptăm momentul propice. Dar trebuie să fie o aşteptare activă: adică să nu încetăm niciodată lupta, pentru ca momentul propice să ne găsească pregătiți şi nu plângându-ne soarta. În acest ultim caz, degeaba vor veni 100 de momente propice. Nu vom fi în stare să profităm de ele şi ne vom pierde ca popor. Deja procesul a început, cam de 50 de ani. Am avut rezistențe incredibile şi izbucniri spectaculoase în istoria noastră mică şi vânată de nişte forțe foarte mari, dar în ultimii 50 de ani a avut loc un fenomen complet nociv pentru țară şi fenomenul continuă, în alte forme, dar extreme de distructive.

Important este să conştientizăm că este necesară o luptă continuă pentru supraviețuirea noastră ca popor, acum mai mult ca oricând. Şi nu trebuie să ne mulțumim cu victorii mărunte şi izolate. Acum mai mult ca niciodată trebuie să fim din nou daci şi odată pentru totdeauna daci.

Adică trebuie să folosim activ şi conştient trecutul istoric pentru dezvoltarea indivizilor şi a întregului popor. Nu este o glumă şi nici nu trebuie considerată o utopie.

De ce alte popoare se mândresc cu trecutul lor, deşi, dacă le cercetezi cu atenție istoria, descoperi că au fost imperii care au folosit mijloace neomenoase uneori împotriva celorlalte popoare, Noi însă n-am fost cuceritori niciodată. Ne-am apărat sărăcia. Dacă aş continua să spun "şi nevoile şi neamul", sunt mulți tineri şi chiar mulți intelectuali orientați împotriva țării, care ar râde. Poate unul dintre cuvinte este un termen care acum este compromis, dar atunci avea altă rezonanță şi acesta nu este un motiv să râzi de Eminescu sau de orice simbol național.

Mulți români au ajuns să disprețuiască simbolurile naționale şi să le deconstruiască. Aceste atitudini ar trebui privite ca nişte acte îndreptate împotriva întregii țări şi a fiecărui român în parte. Şi vedem unde s-a ajuns: mergem în lume şi ne este frică şi ruşine să spunem că suntem români. Sunt mulți oameni precum Mailat, dar şi noi suntem vinovați pentru că nu gândim corect şi nu ne cunoaştem interesele. Nu mi se pare corect să se spună despre daci că au fost barbari şi să se aniverseze cucerirea Daciei de către romani. Din păcate, lipsa de rațiune predomină în România şi este prezentă la toate nivelurile, mai ridicate sau mai coborâte.

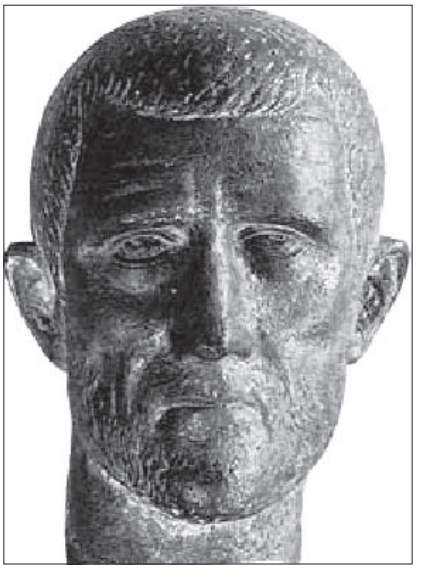

Dacii ar trebui să fie înțeleşi ca modele. Trebuie să ne aducem aminte că au rezistat în fața unei forțe imense. Nu este important că au pierdut războiul Nu trebuie să ne concentrăm pe negativ. Gândirea pozitivă începe de la strămoşi. Nu este suficient să te duci la psiholog şi să aplici în viața ta sfaturi legate strict de traiul tău individual. De fapt cine poate spune care este începutul omului? Începutul omului se întinde mult peste limitele cunoscute, dar măcar să nu ne batem joc de începuturile cunoscute şi care ar putea fi un impuls absolut fantastic. Decebal este viu cât timp trăieşte în sufletul câtorva români, iar Aurelian a retras administrația din Dacia – o victorie a dacilor. Aceasta este singura istorie adevărată pentru unii români. Nici măcar calea mea de mijloc de la început nu poate concura ca forță cu un asemenea mesaj. Recunosc.

Cotanii – triburi sacre din Munții Carpați

Olimpia COTAN- PRUNĂ

Wodan, Wotan, Odin sunt zeii antici veneraţi de popoarele nord-germanice, de sueoni, scandinavi, după cum consemnează şi *Codex Argenteus* scris de Wulfila la 313 – 383. Acest cult a fost purtat de triburile central europene străvechi în vatra vechii civilizaţii europene unde trăieşte astăzi poporul român.

În vocabularele limbilor nord-germanice şi anglo-saxone se găsesc multe cuvinte similare cu cele din vocabularul daco-românesc.

În dicționarul explicativ al limbii englezei americane se explică *Valhalla* ca o şcoală, ca un loc de onoare şi glorie în care zeul mitic Odin adună sufletele eroilor căzuți vitejeşte în lupte şi le oferă glorificare şi ospeție. *Valhalla* este un cuvânt în care *vall* înseamnă palisadă, înălțime pentru apărare, iar *arh* luptător. Cinstirea zeilor se oferea luptătorilor de pe valul înălțat, de pe troianul, tranşeea de apărare a vetrelor. Aici în Valhalla erau rânduiți să-şi odihnească sufletele.

Zamolse aduna într-o clădire – zice Herodot – *Vall* în care se afla *Hall* o sală mare în care erau cinstiți geții cei vrednici şi viteji, oferindu-le ospețe, prilej cu care îi învăța legile naturii, normele de conduită umană, credința în divinitate şi în nemurirea celor viteji căzuți în luptă. Triburile nordice au mitizat personalitatea lui Zamolse sub denumirea de *O-Din* adică Om Divin, dar şi de *Wodan* sau *Wotan* ori *Gotan, Katan, Cotan* – vorbitorii limbajului sacru fiind de aceeaşi credință şi de acelaşi neam, din aceeaşi etnie.

Zamolse era un supranume ce desemna pe cel inițiat în înțelepciunea Zamolselor, a Marilor Preotese geto-dace creatoarele civilizației europene din zorii omenirii. *Wotan* este *Cotan*, iar *Odin* este *Codin* nume foarte des întâlnite la români. *Kotani, Katanios, Koniki, Kottos* sunt cuvinte cu trimitere directă la divinitate de la Atlantic la Pacific şi nu numai.

Pe tăbliţele de lut de la Qumram şi în poemul lui Ghilgameş întâlnim un zeu al prelucrării fierului cu numele de KOTHAR – HASIS cunoscătorul, ştiutorul, făurarul zeilor, care a construit lui *Ba.al – Cel Alb* o casă şi o platformă unică pe pământ pe muntele Antiliban.

Acest sălaş este numit *Ascunzişul lui Zaphon* unde se adăposteau *Anunakii* – asistenții lui An, dintre care Enki – NIKA era cea mai importantă personalitate şi stăpânea emisfera de nord a pământului.

Musulmanii au dus la Ierusalim o cupolă aurită pe care au sprijinit-o pe o temelie octogonală deasupra *stâncii sacre* – o columnă de comunicare cu Universul numită *piatra splendorilor*, pe care se află biserica SFÂNTA SFINTELOR, divinitate care nu e alta decât *Baala – Enki – Nika – Sancta.Nika – Deea.Nika – Zamolnika, Saraba* etc. Acest sălaş al Marii Zâne este făurit din cele mai înalte coloane de piatră din lume, cu cele mai largi încăperi, cu cele mai mari pietre din lume de 5000 de tone. *Ascunzişul lui Zaphon* este o adevărată minune a lumii antice şi adăposteşte *piatra splendorilor*, un centru de telecomunicații între cer şi pământ consemnat de către cercetători ca fiind alcătuit din: *piatra şoptitoare, piatra scânteietoare şi piatra mişcătoare.*

Constantin cel Mare a luat de la casa lui Zaphon coloane şi le-a dus la Constantinopol în Catedrala Sfânta Sofia.

Katharii sunt atestați până în zilele noastre ca fiind o castă sacerdotală, trăitori în sudul Franței şi în Catalunia, iar strămoşii lor sunt semnalați ca triburi ale pelasgilor sacri pe teritoriul de azi al României. *Katharii – Cotanii* sunt prezenți şi în sudul Moldovei în zona localităților Toflea şi Brăhăşeşti, vestiți prelucrători de metale, făurarii săbieri ai oastei celei mari a lui Ştefan cel Mare.

Kottos era un gigant din neamul zeilor care păzea *Insula fericiților* alături de fratele său Gyges. *Katanios*, zeul pământului, avea 100 de braţe şi 50 de capete în sensul că avea 50 de subordonați *anunaki.*

În Japonia în Insula Hokaido trăiesc supraviețuitori ai unei rase europoide lângă muntele Fuji – Yama. Sunt înalți, albi, cu barbă şi poartă cămăşi lungi. Limba lor este apropiată de cea elină şi bască. Satul lor se numeşte *Ainu Cotan*. Ainii sunt urmaşii zeului *Cotan,* cuvânt asimilat şi cu *cătun* – având semnificația de sat mic, colț de sat, cot de sat. Fortărețele *ainilor cotani* se numesc *chaschi,* deci case şi nu au temple. Pescuiesc cu ostia ca în epoca de piatră. Sunt oamenii munților, dar şi ai mării. Când se îmbolnăvesc grav îşi schimbă numele.

Îşi îngroapă morții lângă casă şi le pun un stâlp la cap. *Ka tun* este localitatea în care se vorbeşte limba lor, limbă în care fonemul *ka* înseamnă *gură*, iar *tun-teo* înseamnă *sacră etnie*. *Cotane* se numesc la japonezi comunitățile de familii.

Town (taun) se numeşte satul la englezi, *zun* la nemți, iar la francezi pur şi simplu *sat.*

Cătunul este un sat mic sau un cot al satului. E cătunul primordial al ainilor, identic cu cel din Maramureş în ce priveşte datinile şi portul cămăşilor lungi, cum scrie savantul Minaru Nambara în lucrarea *Am trăit printre aini* (1982).

Cătunaşii sunt familiile de valahi ce trăiau la muntele Atos şi-i aprovizionau pe călugări cu lapte, brânză etc. *Cotania* este un ținut situat în Grecia de azi.

Buda se născuse din neamul *Gotana – sfânt – Catana*, din tribul *Sakia – Dakia.*

Kotani, Koniki sau *Vero-Koka* erau oamenii albi cu barbă, veniți de peste ocean, în mod misterios în Insula Paştelui şi în Peru, de la o distanță de 3500 km.

Pe harta României există ținutul Hotinilor, iar în sudul Moldovei, în zona localității Gohor, o mare parte este locuită de familii numite Cotan. Toponimele, hidronimele, oronimele păstrează încă urmele vieţuirii acestora (vezi *Balta lui Cotan*). Şi în satul Neatârnarea din județul Tulcea se află familii de Cotani venite la începutul secolului XX din sudul Moldovei. Cotanii se aşezau lângă localități şi nu se amestecau cu localnicii. Erau numiți *cătunari*, iar partea aceea de sat se numeşte *cătun,* cuvânt folosit peste tot în România.

Numele de familie **Cotan** este des întâlnit semnificând originea etnică, adică din neamul Cotanilor.

Dintr-o familie de COTANI veniți în Dobrogea şi care are peste 20 de urmaşi direcți este şi autoarea acestei sinteze, profesoara de filozofie Olimpia Cotan care salută *Kotanii* oriunde trăiesc ei pe acest Pământ în pace şi omenie sacră.

Zamolsele înțelepciunii omeneşti

Istoria nu cară după ea aluviuni, doar firul cristalin al apei...

Olimpia COTAN- PRUNĂ

Datina a legat apariția omului de suflarea divină a lui Za.MOL ...Zâna femeie scrie cercetătorul I. L. Cueşdean.

Zamolse sunt acele Mari Preotese străvechi ale geto-dacilor care au preluat învățăturile înaintaşelor, le-au îmbogățit şi diversificat, făurind astfel cadrul social şi economic, ideologic şi religios, familial, etic, estetic, inițiatic etc.

Zamolse este termenul corect aşa cum scriau Lucian de Samosata, Diogene Laerțius şi Carolius Lundius. Unii cercetători se opresc asupra cuvântului *Zalmocşa*, dar se opresc în fața Zânei *Zamol* care este şi prima Moaşă a omenirii.

Za înseamnă *zână, zi, sacră, sfântă* şi zânele existau numai în aria geto-dacă. Pe tăblițele de le Sinaia apare scris *Zimolsi*.

Mol înseamnă femeie şi în zilele noastre (vezi *moglia*/soție la italieni), iar particola MOL este prezentă în limbajul european în termeni ce definesc sensibilitatea: moale, fin, blând, blajin, sensibil, diplomat, morală, tămăduitoare, suplă, maleabilă. Înțeleptul Lao Tzy numeşte această *sensibilitate* care se modelează şi se automodelează după o legitate DAO .

Mol este sensibila existență din care porneşte şi în care se înmagazinează experiența, deci este vorba de supremația gândirii care îşi are sediul în creier. *Mol devine astfel* activitatea abstractă, expresie a minții cultivată prin inițiere, meditație ce înnobilează omul. Se face trimitere directă la supremația creației şi înțelepciunii minții omeneşti, ca dovadă fiind faptul că zeii nu aveau reprezentări fizice.

Religia Zamolsiană este izvorul tuturor religiilor şi are la bază *Ideea de Nemurire*. Pelasgii nu cunoşteau moartea, deci nu credeau în reînviere, care presupune moartea.

Înțelepciunea Zamolselor este izvorul ideilor filozofice ale omenirii. Zamolsa era şi numele unei amazoane după cum ne informează Suidas. O zână tracă se numea Zemelo. Particula *ZA* e unică la geto-daci în Europa, la noi fiind la feminin. Din ea provin cuvintele *Zee, Zău, Zeu, Doamna Zee, Zeu, Dumnezeu*.

În cultura popoarelor există zeități sinonime cu Zamol: Zagessi, Sabasios, Samadeva, Zemelo, Zisudra, Samolsa, Zone, Sole, Sonțe, Savai, Şiva, Savas, Savadia, Sabangia, Sacra, Savagot, Gebela, Zebela, Samolis, Zaleucos, Zalman. Semela era o zână pe care o venerau etruscii. Tot Semela era şi numele presupusei mame a lui Osiris. Zamol/

Zamela/Semela avea ca simbol pe 666. Este ştiut că *6 înseamnă putere*. Zamola este de trei ori mare aşa cum este cunoscut şi Hermes Trismegistul întreitul în forţele sale de energii precizate în titulatura patriarhală a preluat de la o Mare Preoteasă pe nume Isis *tradiţia primordială reîntregită*, iar celorlalţi preoţi le-a dat un simulacru ce conţinea doar o părticică din aceasta.

Complotul condus de Hermes pentru dezmembrarea tradiţiei primordiale a Centrului suprem este expresia unei mari transformări la nivelul corpului de sacerdoţi pentru a întări autoritatea acestora oriunde ar sluji. Isis a refăcut tradiţia primordială prin refacerea corpului lui Osiris din ceară fiindcă numai aşa se păstrează lumina tradiţiei primordiale.

Ceara era cea pe care scriau vechii geto-daci, aspect consemnat şi de Ovidiu care era scutit de impozite ca cetăţean al Tomisului având drept document o tăbliţă din ceară.

Zămislitoarea este *Mol*, femeia născătoare de când e lumea şi pământul. Molfeta este un sanctuar din sudul Italiei de peste 7000 de ani care atestă că *Mol* este femeia care are o *feta -fata* deci este Zâna femeie născătoare.

Zamolsianismul este concepţia teocratică creată de Preotesele cele Mari şi rămâne cel mai important cult al Antichităţii, preluat şi slujit de preoţii-bărbaţi zamolsieni aşa cum ne indică logica istorică şi nu invers. Cele care au creat şi slujit această religie erau *zamolse.* Marile Preotese Zamolse au cedat cu mare greutate puterea religioasă, care în acele timpuri era şi politică, preoţilor - bărbaţi ce se iniţiaseră în înţelepciunea străveche a *zamolselor*. *Zamolse* este un termen la plural în greceşte. Grecii sunt cei ce au scris primii i*storii* ale acestor locuri, dar şi cei care au avut grijă să condamne la *uitare civilizaţia care le-a fost mamă.*

Cuvinte în care cuvântul *Mol* este temelie sunt numeroase ca de exemplu: *Molfeta*-fata lui Mol, *Moldava* - cetatea lui Mol, *Mol.de.za*, mol- amol/*omul*, *moliftă* - rugăciune pentru Mol, moleşit, *Mol.hera*, *Molisia, molţam* – mulţumire/slavă zeilor, *molcom, molimă, mal, moloz, mâl, molosieni.*

Sarmis e getul lui ZA spune denumirea celei mai vestite cetăţi dacice. Sanctuarul înţelepţilor daci se numea *Sarmisegetuza,* iar calendarul circular de aici este şi în zilele noastre cel mai precis, la diferenţă de câteva secunde faţă de cel de la NASA.

Mol.dova era un ţinut al paradisului unde budiştii îşi doreau să renască după moarte. Îşi imaginau că vor călători pe o *şa* poate *Za moldovenească* cu sensul de a te aşeza pe un covor fermecat de înţelepciune a filozofiei de Zamolse a lui Lao Tzy.

Zamolsianismul a fost preluat şi adaptat de către preoţii - bărbaţi după o luptă care a durat o mie de ani. În patriarhat preoţii care slujeau această religie se numeau zamolsieni. Cei mai cunoscuţi sunt: Zamolse/Zamolxis/ Zamolxe, Zaraostru, Zababa şi toţi marii iniţiaţi care au existat şi există şi în zilele noastre. Toţi marii preoţi ai Antichităţii patriarhale au preluat *legile* de la Marile Preotese numite simplu *femei bune* dintre care Diodor din Sicilia o numeşte pe Hestia. Acest lucru ne conduce la ideea că religia monoteistă este o religie a celor statornici pe vetrele lor cum erau geto-dacii din vremurile matriarhale.

Zamolse preia legile de la *Hestia*, *Zaraostru* de la o *femeie bună* şi chiar *Moise* a făcut drum lung să ia legile de pe Munte de la IAO care poate fi şi DAO, ori *daoi*, adică divinii geţi. A trecut destulă vreme până la întoarcerea lui şi călătorise foarte departe încât ai lui îl uitaseră. Sunt documente care precizează locul de unde Moise a luat *Legile* de pe munte… ca fiind în Carpaţii Meridionali în Munţii Parâng, aspect consemnat în psalmul 119 : 44:

** El a zis: Domnul a venit din Sinai şi a răsărit peste ei din Seir. A strălucit din muntele Paranx şi a ieşit din mijlocul zecilor de mii de sfinţi – AVÂND ÎN DREAPTA LUI FOCUL LEGII – Voi păzi legea ta necurmat, totdeauna şi pe vecie*.*

Pithagora preia legile de la o phitonisă delfică. Sanctuarul de la Delfi era închinat lui Apollo şi a fost creat de pelasgii sacri. În acest sanctuar oficiau *Pithonikele*. În manuscrisul *Troano* ce consemnează Cultura Maya *Zamna* este creatorul sau *creatoarea* Civilizaţiei Yucatan.

În vechime termenul *samo* era sinonim cu *sumă* deci e vorba de *colecţionarele de înţelepciune*. De exemplu *Samotrace* e insula unde se adunau tracii. *Samondar* este locul unde se adună apele – ocean. *Samo.lex* înseamnă şi colecţie de legi. Erau *Legile Belagine, Codul Zamolselor.*

Trecerea de la *Zamolsele - femei* la *preoţii zamolsieni bărbaţi* care au slujit acest cult s-a făcut într-o perioadă de milenii. Vreme îndelungată în sanctuare oficiau împreună preotesele şi preoţii. Cel mai grăitor argument este istoria celor *Doi Zamolse* – unul femeie, altul bărbat: *Apollo şi Artemisa*. În Biserica Albă erau precizate locurile preoteselor mari şi mici, dar şi ale preoţilor. Apollo era Getul cel Mare, Masagetul, nu doar Zeul muzelor, afirmaţie evidenţiată şi de patera *Tezaurului de la Pietroasa.* Aceşti doi divini erau *gii*, pentru ei stând mărturie denumirea lacului de lângă localitatea Nuntaşi din Dobrogea căreia i se spune din bătrâni *Doengii* ori *Divingii* şi care are cel mai bun nămol tămăduitor care oferă şi astăzi *tinereţe veşnică* celor care-şi ung trupul cu el.

Dar cine sunt aceşti doi *gii* despre care documentele ne precizează că aici au avut o Cetate Albă cu 9 altare, cu

9 sfinte de pristoale? Cei *doi Zamolse* erau Apollo şi Artemisa, fraţi gemeni născuţi în aceiaşi legitate născocită şi practicată de zamolsele-femei care aveau ca simbol sacru *crucea rotată* sau svastica ce reprezintă pe cei *doi Z-Zamolse* cu acelaşi centru de mişcare energetică – *lumea pelasgilor, oamenii mari plini de energii*. Apollo era ALBUL, luminosul care venea la Delfi la echinocţiul de primăvară însoţit de fulgere, călătorind într-un car tras de lebede albe, de energii luminoase, când începea Anul străvechi al Babelor. Apollo venea din Insula Albă, unde se afla vestitul sanctuar al Antichităţii cu vestita Biserică Albă cu cei 9 preoţi mari între care la loc de frunte se situau Mariile cele Mari, dar şi Maria cea Mică. Cine poate să nege că *Dobrogea – Do-apă, bro-brâu* şi *geea-pământ* nu a fost cândva o insulă, un pământ înconjurat de ape, cum este şi în zilele noastre… dar şi mai mult, un Pământ bun , o *dobro.gee* ?... Artemisa era ROŞIA care îngemănată cu fratele său dau Mărţişorul infinit de energie şi lumină. Astfel se poate observa cum toate cuvintele cu terminaţia *gie, giu, gii* sunt aparţinătoare *energiilor*. Ei sunt cei *doi Zamolse* reprezentaţi de undele energetice de pe Toiagul patriarhilor ortodocşi, cei DOI.NIKA sunt cei doi napei, născuţi din religia zamolsiană care a rămas codată drept DOI.NA numai la noi, la români.

La Tarcello, lângă Veneţia, a fost găsit un vârf de lance de pe vremea etruscilor pe care scria ZALMXES. În Germania la Mankheberg tot pe un vârf de lance este scris ZALMXES.

Pe cealaltă parte e încrustat simbolul SVASTICA, crucea rotată care precizează şi obârşia acesteia şi anume lumea pelasgilor făuritori ai vetrei europene. Lângă svastică scrie CCC adică 666 ce reprezintă esenţa lumii noi create de Nika cu asistentele sale magiile, marile energii ale lumii bazate pe *Carbon cu 6 protoni, 6 neutroni şi 6 electroni…simbolul întreitei puteri universale.* Cine a satanizat această personalitate complexă a ştiut că e vorba de *Sancta Nika.*

Dacă vom compara doctrinele religioase antecreştine vom semnala firul neîntrerupt al continuităţii eticii sacre, componentele jurământului, practicile religioase, care au trecut de la Marile Preotese Zamolse, la marii înţelepţi ai Antichităţii geto-dace, la Marii patriarhi Zamolsieni, întemeietori şi misionari ai Marilor religii ale lumii.

Edificii de cult în defileul Oltului la Racoș

Arheologul doctor Florea Costea se ocupă cu pasiune şi răbdare, de mai bine de 25 de ani de civilizaţia dacilor din sud-estul Transilvaniei, în cadrul Muzeului Judeţean de Istorie din Braşov. Comunicările asupra cercetărilor de teren având circulaţie redusă, lucrurile sunt foarte puţin cunoscute. Tot ceeace doresc să aduc în atenţia celor preocupaţi de istoria veche a acestor meleaguri îi datorez în mare măsură domnului Florea Costea.

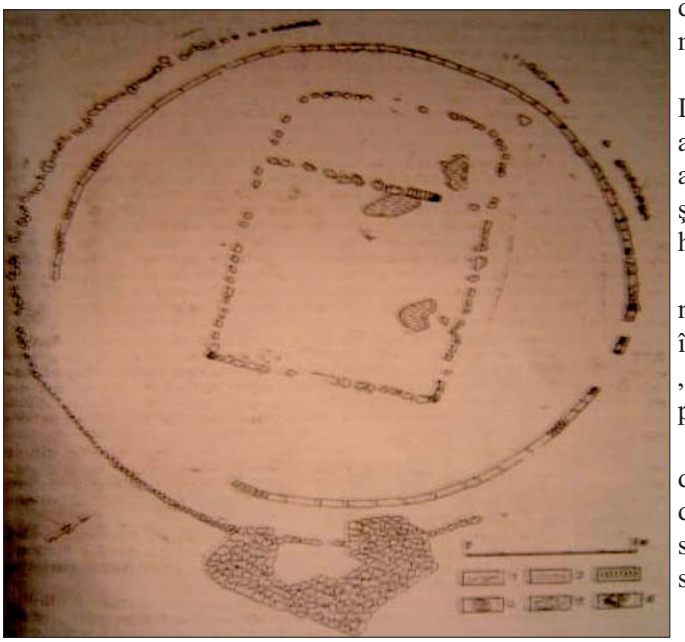

Sanctuarul circular de la Racoş

Inima vechii Dacii este în sud-estul Transilvaniei. Din zona de curbură a Carpaţilor, îşi au originea două artere importante pentru oamenii şi pentru pământul acesta: Oltul şi Mureşul. Amândouă au fost mereu iubite şi cântate de locuitorii ţinuturilor pe care le udă şi le hrănesc dintotdeauna.

Acum două milenii, Dacia era acoperită de păduri de nepătruns, care au fost o bună bucată de vreme pavăză împotriva cotropitorilor. Pe atunci albiile râurilor erau „drumurile fără pulbere" care ii uneau pe daci, pe lângă potecile cunoscute doar de ei.

Oltul, Alutus cum îl numeau dacii era una din arterele de comunicaţie importante cu circulaţie intensă. Izvorând din Hăşmaşul Mare, se îndreaptă spre vest, ca mai apoi să-şi schimbe direcţia cu 90 de grade şi să se îndrepte spre sud. Cu siguranţă defileul carpatic al Oltului a fost

apărat în timp de mai multe fortificații puternice, care încă nu se cunosc. Toate aceste fortificatii au funcționat cu succes pe teritoriul intracarpatic făcând față celților care nu s-au putut aşeza aici iar puținii sciți rămaşi au fost asimilați uşor, după cum relevă cercetările arheologice din zonă.

Grupările zonale şi fortificațiile sud-est transilvane cu rolul lor strategic şi militar au fost în principal anterioare întemeierii statului dac. Existența unor formațiuni prestatale este de necontestat. Strabo spune că neamul dac era „istovit de războaie dese" atât împotriva agresorilor străini cât şi a altor formațiuni din acelaşi neam. Dacii se luptau cu îndârjire pentru apărarea bogățiilor subsolului la care râvneau mulți.

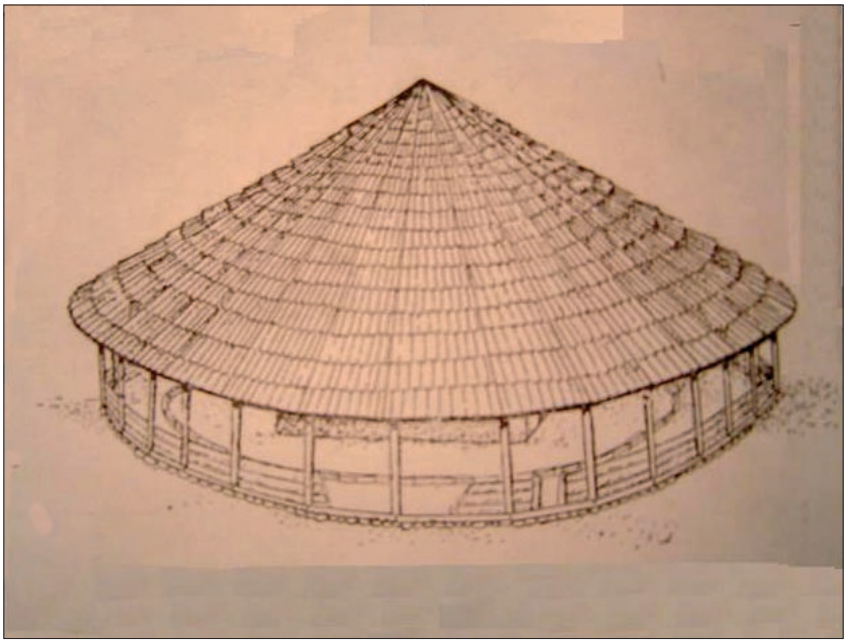

Propunere de reconstituire a sanctuarului circular

Zona defileului Oltului cuprinsă între Augustin şi Mateias a fost intens locuită încă din prima epocă a fierului, aici existând în vechime mine din care s-a extras fierul până la epuizare. După cum se ştie dacii aveau cunoştințe avansate de metalurgie, fierul fiind deopotrivă necesar în timp de pace ca şi în vreme de război. De aceea dorința de însuşire a acestor teritorii nu era lipsită de importanță.

Pe la anul 200 î.Chr., Țara Bârsei făcea parte din formațiunea prestatală condusă de Rubobostes iar mai târziu, în zonă este menționat regele Oroles.

Era firesc ca fiecare din triburile din zonă să organizeze şi să întrețină o structură administrativă şi militară reprezentată prin grupări de fortificații. După Burebista, rostul şi rolul lor se va schimba esențial, toate vor fi subordonate intereselor statului. Lucrarea de față prezintă o trecere în revistă a edificiilor de cult din zona cetăților dacice de la Racoşul de Jos.

Cercetare asupra Populației Ainu din Hokaido, Japonia

Prof. Flaviu W. RITIU

Rezultate ale cercetării profesorului Satoshi Horaj şi a un grup larg de profesori de la universități din Japonia, Tailanda, Seul, Kyoto şi Taipei, cu tema :

mtDNA Polymorphism în Populația Asiei de Est, cu referințe speciale asupra populației Japoniei.

Două teorii, una a hybridizării şi alta a transformării au fost puse în discuție.

Au fost luate analize genetice de la 5 populații Est Asiatice: 66 chinezi, 64 coreeni, 62 japonezi, 50 ryukyuiani (aborigieni din sudul Japoniei) şi 51 ainu (din Hokaido, nordul Japoniei). În total, 293 indivizi.

A fost analizată secvența de nucleotide a buclei D (D-loop), a mtDNA din cele 5 populații din Asia de Est. S-au comparat 482 secvențe bp în 293 oameni din populațiile menționate şi s-au descoperit 207 tipuri de secvențe diferite. Dintre acestea, 189 erau unice pentru respectiva populație şi numai 18 erau comune între 2 sau 3 populații. Cel mai mare număr, 8, s-au găsit între japonezi şi coreeni şi numai 2 între chinezi şi ainu, 4 între ainu şi japonezi. Intergeneticul COII/tRNA Lys 9 bp deletions (ştergeri) au fost găsite în fiecare populație Est Asiatica

cu diferite frecvențe.

Variația din secvența buclei D sugerează că evenimentul de ştergeri a apărut numai o dată în trecutul îndepărtat al populației asiatice.

Analiza philogenetică arată că descendența populației Est Asiatice prezintă cel puțin 18 grupuri monofiletice, într-o cercetare a relației dintre fiecare populație cu celelalte 4.

Rezultatul este că 50% din japonezi au descendență din chinezi şi coreeni, în timp ce mai puțin de 20% dintre Ryukyuiani or Ainu au descendenți din chinezi sau coreeni.

De asemenea, genetic, populațiile ainu şi ryukyuani sunt aproape total rupte de celelalte populații din studiu.

Ştiri de ultima oră despre Populația Ainu, preluate din Asia Pacific News:

În 6 iunie 2008, Japonia recunoaşte pentru prima dată populația Ainu ca populație indigenă, originală, ca o comunitate care a îndurat secole de discriminare.

Este o poziție marcantă a Japoniei, care s-a considerat dintotdeauna ca fiind, etnic, omogenă.

Rezoluția parlamentului vine cu puțin înaintea Summitului Grupului Celor 8, cele mai bogate națiuni, care va avea loc în Hokkaido, insula unde astăzi mai trăiesc circa 70.000 de Ainu.

Proiectul cărții carpatice pelasgo-vedice

Glose şi prolegomene la *Dacia preistorică* a lui Nicolae DENSUŞIANU (1913)

Dr. Valer SCRIDONESI-CĂLIN
Universitatea din Bucureşti

MOTTO:

(1) "**URIAŞII, numiți şi jidovi** (zidovi= constructori de zidovii) ((observatoare astronomice))/(sacerdoți-astronomi) **sau DACI**, au fost oameni deosebit de mari şi de puternici" (I. TALOŞ, "Gândirea magico-religioasă la români", Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 2001, p. 177).

(2) "Şi deşi-n inima noastră sunt semințe de mărire, /Noi nu vrem a le cunoaşte; căci **străina-ne gândire/ Au zdrobit a vieții veche uriaş, puternic lanț!**." (Mihai Eminescu, "Memento mori (Panorama deşertăciunilor)", 1872, v. 1003-1005.

(3) "Alexandru merge în Indii unde reşed in Himalaia ZEII DACI; acolo el întâlneşte pe DOCHIA şi de la ZAMOLX învață înțelepciune…") (Mihai Eminescu, mms. 2290 ((f.70))/ ((1872-1874, Berlin))/"OPERE"-II,1943,p.73.

(4) "Toponimele şi hidronimele sunt un fel de acte de identitate ale unui popor şi destăinuie, alături de alte elemente, o serie de particularități care îl individualizează pe scară geografică şi istorică… Toponimia, când nu-i alterată de intervenția şi amestecul oficialității, **e ca o descriere condensată a ținutului aceluia**…**, e ca o haină care îmbracă fidel trupul unui peisagiu**" (I.Conea, "Țara Loviştei", 1928).

Scânteia vedică ne-a fost oferită de manuscrisul eminescian numărul 2290 (datat de M.D. Vatamaniuc între anii 1869-1874, ai studiilor universitare), în care pe fila 70 scrie, cu frumoasa-i grafie:

"Alexandru merge în Indii unde reşed în Himalia ZEII DACI; acolo el întâlneşte pe DOCHIA şi de la ZAMOLX învață înțelepciune". Citatul aparține unor notițe studențeşti de curs de "ISTORIA EGIPTULUI", ținut de egiptologul Karl Richard LEPSIUS (1810-1884), la Universitatea din BERLIN, pe care îl audiază în anii 1872-1873 (cum arată înştiințările Universității). Sosirea lui ALEXANDRU în INDIA s-a produs în 327 î.e.n, expediția lui având loc în NV-ul Indiei, în Zona SV – himalaiană, între anii 327-325. Iată când şi iată unde anume în INDIA, ALEXANDRU constată că "reşed ZEII DACI" şi unde o "întâlneşte pe DOCHIA şi de la ZAMOLX învață înțelepciune". Este, mai ales, zona PUNJAB, situată la Sud de Jammu şi Kaşmir – unde am investigat hidro-oro-toponimic pelasgo – vedica regiune LADAKH (cu toponimul KARPAT)!

O întâie constatare asupra vedismului carpatic, făcută prin intermediul lui ALEXANDRU (şi însoțitorii săi), acum peste 2330 de ani!!! Adevărul ne este furnizat de sursele germane folosite de Eminescu, în sec.19 literatura ştiințifică istorică germană, atât cea berlineză, cât şi cea vieneză, fiind foarte bogată în informație istorică, inclusiv despre Dacia şi daco-geți, Alexandru şi Egipt, Alexandru şi India, mitologia şi limba vedo-sanscrită (dovadă "Gramatica sanscrită" după Franz Bopp, prelucrare aflată între manuscrisele eminesciene) etc.

Interesul pentru MITOLOGIA VEDICĂ şi limba ei, apropiindu-ni-le până acolo unde, în SPAȚIUL CARPATIC **(COLOANĂ VERTEBRALĂ A VECHII EUROPE ((în sens maria-gimbuta – sian))) CARTAT NEOLITICO – PELASGO – VEDIC (ARHAIC) FIIND, am** detectat/decriptat/descoperit/ELEMENTE DE DICȚIONAR PELASGO- VEDO **(ARHAIC) ROMÂN, cu exemple în perechi aflate geografico-geologic pe suprafața geodezică-carpatică precum**:(1) (pelasgo-vedo-arhaic/ stră-stră rumânescul) GĂRGĂLĂU/ GHERGHELEU = HERGHELIE (MULȚIME DE CAI) , în Munții RODNA, în Munții APUSENI (Muntele SĂCELU) şi în Munții GROHOTIŞ (dar şi în zone de deal, podiş şi câmpie); (2) (pelasgo- vedo – arhaic/ stră-stră rumânescul) GLAPTA/ GALAȚI = LAPTE, în Munții RODNA; (3) (pelasgo-vedo-arhaic/ stră-stră rumânescul) SUCI = PURU, în Munții LĂPUŞ şi în Câmpia Română (SUCI –dava, pereche cu PUR – ani); (4) (pelasgo-vedo-arhaic/ stră-stră rumânescul) LOMAN = PLEŞ (OM CHEL), în Munții SUREAN/SURIAN/ŞURIAN/ SURYA/SOARELUI şi în Munții CĂLIMAN; (5) CIBELE/SIBILA = CIBIN/SIBIU, în unitatea geologico-geografico-habituală MUNȚII CIBIN – DEPRESIUNEA SIBIU –lui; (6) BODOC = SMOCHIN (Arborele Sacru), în Munții BODOC – ului; etc. De la acel moment al ivirii, din hidro-oro-toponimia carpato-nord ponto-dunăreano-hemusiano-panonică (începând cu anul 1986 – anul reeditării lucrării fundamentale a lui Nicolae DENSUŞIANU, "DACIA PREISTORICĂ"), **DICȚIONARUL PELASGO-VEDIC**

ROMÂN, conservat pe suprafața geodezică a VECHII EUROPE, ne-a fost o constantă de viață.

Faza imediat superioară a fost detalierea nucleelor mitologic-vedic-arhaice de pe COLOANA CARPATICĂ: AGNIC/IGNIC în Munții IGNIŞULUI, SUMERO-GUDIC în Munții GUTÂI şi GURGHIU, PELASGIC – CIBELIN în Munții LĂPUŞ şi ȚIBLEŞ, MARAT/MURŞAT în Munții MARAMUREŞ, VIŞNU/VIŞ(I)N(I)U – it în Munții RODNA, MA – RHEIA – at în Munții SUHARD, DEIA/DIA/DEU-at în OBCINE (FEREDEU – Mestecaniş), KHALI – at în Muntii CĂLIMAN, BUDHIC în Munții BISTRIȚEI şi ai BUZĂULUI, AÇVIN – at în Munții TARCĂU, UTURE – sc în Munții BERZUNȚI, SACRU-ARBORAT în Munții BODOC, MITRAIC în Munții BÂRGĂU şi în Munții PERŞANI, BHARAT – ȚARAT în Munții BĂRĂTĂU şi în Munții BARAOLT, SAL/ZAL – MOŞ –ic în munții BUCEGI, CUCUTENIANO-ÇAKTI/ŞAKTI-ic în Munții LEAOTA, RAJAHIC în Munții PIATRA CRAI, TAMASIC în masivul TĂMAŞU MARE, PURUŞ-ic în munții IEZER PĂPUŞA, NAGHASIC – MIORITIC în Muntii FĂGĂRAŞ, INDRA – ic în munții LOTRU şi BÂRGĂU+RODNA, CIBELINO – CANDRIC în Munții CIBIN/ CÂNDREL/ CINDREL, SURYA – nesc (şi SOMA – esc) în Munții SUREAN/ SURIAN/ ŞURIAN (ai SARMISEGETUSEI), SADHYA în Munții PARÂNG (dar şi a CĂRȚII VIEȚII ŞI A MORȚII), VÂLK-OM/LUP- esc în Munții VÂLCAN (în vedo-sanscrită răd.vb. LUP = "a rupe, a distruge, a ruina, a pierde"), KRIŞNAIT pe CRIŞURI şi-n Munții APUSENI etc, etc. Cea mai înaltă fază a cercetării pelasgismului vedo-carpatic ne-a fost oferită de ORONIMIA (şi hidronimia aferentă) OM (Om, Omu, Omului), vedic MANTRA Om/AUM(pronunțat OOM) revelându-ne SUTRE pe suprafața geodezică hidro-oro-topo-CARTATĂ, precum VIŞNU – SUTRA de pe creasta principală a Munților RODNA, dintre vârful OM(-ului) – Munte CIŞA – Munte PUTREDA – Munte INEU – şi Munte GAJA.

Marea Carte hidro-oro-topo-antroponomică a Carpaților pelasgo-vedici se întrezăreşte, decriptându-şi ORALITATEA vremurilor ei şi aşteptând să fie transpusă, de pe suportul suprafeței geodezice (unde mai are ORALITATE prin băştinaşii viețuind în cotloanele românilor celor mai iubitori de glia ce i-a născut, respectiv de pe care Cartea are foarte târzie înregistrare pe hărți), **pe cel al hârtiei de cărți.** După elementele de DICȚIONAR PELASGO-VEDIC-ROMÂN şi mărturisirea de NUCLEE ALE PANTEONULUI PELASGO-VEDIC (acum, activ, parțial, numai himalaiano-tibetano-hindus), **ALTE FERESTRE DESCHISE, spre sinteze de viață mitologic şi cultic spirituală carpatic-vedică, le lăsăm întredeschise curiozității, cercetării şi tematicii de Carte :**

(1) cult solar (vf. SURYA)-lunar (vf. SOMA) pelasgo-vedo-dacic în Munții SUREAN/ŞUREAN/ŞURIAN/ SOARELUI - ocrotitorii SARMISEGETUSEI (vezi CID-5, 2004); (2) obicei ramayanic de vosire cu HENNA, în zona HENIU (Mare, Mic) a Munților BÂRGĂU (dând roşcatul mult drag unor Zei vedici, precum aprinsul KRIŞNA); (3) sincretism între zeități pelasge şi zeități vedice demonstrabile în zona Carpaților Nordici şi Nord-Orientali ai României (munții: IGNIŞ, MARAMUREŞ, GUTÂI, LĂPUŞ, ȚIBLEŞ, RODNA, SUHARD, OBCINE, ȚIBĂU, GIUMALĂU-RARĂU, BARGĂU, CĂLIMAN, BISTRIȚEI, GURGHIU, STÂNIŞOAREI), totul sub PROTECȚIA CIBELINĂ asupra sacerdoțiului, cultului şi CARTĂRII, peste toți şi toate veghind KRONOS/TARTAROS/ TATAROS/ ZALMOXIS /ZAMOLXIS/NOEH; (4) rânduieli KRIŞNAITE în Munții CODRU-MOMA, în ȚARA CRIŞURILOR (ȚARA LUI KRIŞNA, vedic doar CEL NEGRU, carpatic şi CEL NEGRU, şi CEL REPEDE, şi cel Carpatic Foarte SPECIAL: KRISNA A-L-B((!))) şi-n Munții BIHOR cu BIHARIA (spațiul vedo-himalaiano-hindus are un stat federal BIHAR, cu capitala PATNA); (5) mitologie şi viață carpatic-vedică KRIŞNAITĂ în munții: NEMIRA, B-O-D-O-C, BARAOLT, şi PERŞANI, respective în Depresiunea BRAŞOVULUI; (6) elemente ramayanice în Valea SOMEŞ-ului Mare şi-n bordura versantic sudică a Munților ȚIBLEŞ, de eliberare ramayanică în zona MOACŞA-SITA Buzăului din Depresiunea BRAŞOVULUI, respectiv în Munții BĂRĂTĂU; (7) mitologie şi viață cultică şi spirituală budhică în zona Munților BUZĂU, în zona Munților BISTRIȚEI, respectiv în Vestul CĂLIMAN-ului; (8) axa vedică CEAN-DO(G)H, mitologică, de tipul cel mai vechi upanişadic ("Chan-Dogya Upanişad"(pronunțat CIAN-DOGIA), pe DEALURILE CRASNEI, narând CĂILE (vezi toponim MARGhita; vedo-sanscrit MARG= "cale") **DE LA RAMA** (vezi toponimia Ab-RAM) **la** BUDHA (vezi toponimia BUD-oi şi BUD-uslău), **la** KAMA (vezi toponimia CAMĂ-r), **la** SAUCA (sanscrit SAUCA = "curățenie ((a corpului)), vezi toponim SĂUCA; un toponim Săuca a fost absorbit cartier în oraşul Târnăveni), **la** Ili-ŞUA (tătărianul Zeu pelasgo-sumerian ŞUA/ŞAUE; vezi toponim IliŞUA), l**a** KRIŞNA (vezi toponimia CRIŞ-telec şi CRIŞ-eni), l**a** ÇANDRA (vezi toponim ŞANDRA), **la** NÁNDA - păstorul care l-a crescut pe KRIŞNA (vezi hidronim NANDA - afluent al râului CRASNA), **la** MAYA-Zeiță vedică a ILUZIEI DIVINE (vezi hidronimul MAIA-afluet al CRASNEI), **la** TAMA/TAMAŞ-Zeul vedic al Întunericului ca Inerție a Structurilor Ascunse (vezi toponimul TĂMAIA şi TĂMĂŞEŞTI ((şi hidronimul))), **la** SOMA (vezi râu SOMEŞ((cel născutul după unirea de la DEJ a SOMEŞ-ului Mare cu cel Mic), **la** Z-A-L-M-O-X/Z-A-L-M-O-Ş (vezi toponimul Z-A-L-ău, hidronimul Z-A-L-ău-afluent al CRASNA, toponimul Z-A-L-noc, hidronimul SĂLAJ - afluent al SOMEŞ, j. SĂLAJ, toponimul SĂLĂ-țig, toponimul SĂLĂ - jeni, ŞĂRMĂ-şag, TĂTĂ-reşti toponim de la TATA/TĂTOS/TATAR /TĂTAR), **la** MĂIER şi MAIERU (vezi toponimul MĂIERIŞTE) etc, etc.; (9) capsula timpului GUMELNIȚAN

(mileniul 4 î.Hr./î.e.n.),reprezentată de vasul ceramic <"ZEIȚA DE LA VIDRA">, incifrând pe suprafața lui ornamentată elemente fundamentale de medicină carpatic-vedică (inclusiv energetic-yogină); (10) faza ultimă a devenirii sacerdotal brahmanice-a 4-a,cea de BRIKŞU, pe Valea SOMEŞ-ului Mare în zona cibelin-sibilină a vesantului Sudic al Munților ȚIBLEŞ (vezi oronimul, Dl. BRIŞTEI),dar şi, din vedobudismul arhaic BHIKK (călugăr); (11) unități vedice spirituale energetic înalte,de tip SURYACANDRASIDHI, unificând masivul muntos ŞURIAN/SOARELUI (solar) cu cel CIBIN/CINDREL/CÂNDREL (lunar) (pe unele hărți numite împreună munții SEBEŞ ((de la SIBILA/CIBELE))), prin semnificația vedică, unitatea fiind vizibilă doar din CER, SURYACANDRASIDHI desemnând Zonă Sfântă SOARE (munți SURIAN/SURYA)-LUNĂ (munți CÂNDREL; CHANDRA/CANDRA-Zeul Patron al LUNII-corp ceresc) CU ENERGII CEREŞTI MAGICE (vedic SADHI; zona SADU a CIBIN/CINDREL/CÂNDREL-ului); respectiv, CULMINÂND cu **(12) ELIBERAREA /REVELAREA/DECRIPTAREA de SUTRE VEDICE**, precum cea VIŞNU-SUTRA de pe creasta principală <,,Vf. OM(ului)-munte CIŞA munte PUTREDA-munte INEU-munte GAJA">, furnizându-ne modalitatea de a le găsi pe toate, după criteriul prezenței MANTREI VEDIC SACRE-,,AUM/Om" (pron. OOMM!), asemeni aplicării pe creasta M-lor RODNA.

Drumul unor cuvinte strămoșești exilate etimologic

Camelia TRIPON

Cioban

Susurul izvoarelor îmi picură în suflet clipele ascunse în negura timpului, atunci când omul era în comuniune cu natura - care a trezit cele mai subtile înțelesuri şi a creat premisele evoluției spirituale a lumii europene. De acele vremuri vorbeşte şi Rudolf Steiner: **„Atunci nu exista nimic asemănător cu scrierea. Exista numai această scriere cosmică. Şi în acele locuri s-a răspândit, dinspre Răsărit, un ritual de mistere din ținutul Mării Negre, care apoi, după ce nu a mai putut fi descifrat de conştiința comună, s-a păstrat în mitologia nordică, în partea care se referă la Wodan... considerat cel care a introdus runele, care a întemeiat scrierea".** Acestea au fost scrise la Dornach, în 1923, iar tăblițele de la Tărtăria, descoperite în 1961, au fost datate ca fiind din 5.500 îHr. De acele vremuri aflăm şi din Biblie; în epoca Adamică are loc primul fraticid, când ciobanul Abel cade victimă lui Cain. Miorița, în partea sa exoterică, relatează tot despre o crimă. În acest context aş putea spune că termenul **cioban** este vechi de 6.000-8.000 de ani, iar **Wodan** a rămas în memoria laică cu înțelesul de conducător, adică **VODĂ** – care are, după autorii DEX-ului, etimologie slavă; dar acest popor a apărut în istorie în sec. VI şi se spune că s-a format în sudul Poloniei, deci în nordul României, fiind deci în contact cu triburile germanice şi traco-geto-dacice de la care au preluat o parte din termeni, şi nu invers.

Termenul **CIOBAN** se crede că provine din turcă. Din păcate autorii DEX-ului poate nu ştiu că în Asia există populație indo-europeană de peste 6.000 de ani, răspândită din India până în Urali, şi până la Marea Mediterană, care a dat cele mai strălucite civilizații (hindusă, persană, frigiană, hitită şi pontică), şi în care ruinele oraşului Troia tronează de peste 4300 de ani alături de Mohenjo-Daro din India. Şi toate acestea le subliniez pentru că arienii au ajuns în actualele habitate în urma unui lung proces de transhumanță, care a creat o adevărată „Cale a Zeilor", descrisă în Ramayana şi în lucrările lui Cantemir. Iată de ce termenul **CIO-BAN** se regăseşte şi în persană, ca **TCHOU-PAN**; subliniez că în unele limbi, cum este şi franceza, grupul **tch** este folosit pentru pronunțarea grupului „**ce**" sau „**ci**" (cum este în cazul **ceh=tchéque**). Însă pentru înțelegerea termenului trebuie să cunoaştem originile, modul în care s-a format. În acest sens în sanscrită rădăcina verbului a strânge, a acumula este **Ci**, care corespunde şi sensului de energie, **chi** - în filozofiile orientale, dar şi verbelor a explora, a căuta. În persană terminația **PAN** este o particulă care în Europa este folosită ca element de compunere cu sens de „tot", „întreg" (cum este paneuropean), dar şi ca denumire dată în evul mediu nobililor polonezi şi marilor boieri români. Conform corespondențelor fonetice pornind de la indo-europeană „**P**" corespunde în unele cazuri lui „**B**" şi astfel se ajunge la termenul românesc **BAN** - denumire purtată de guvernatorii unei regiuni, fiind şi cel mai înalt rang boieresc. În fond ciobanul este tot un conducător (precum un pan sau ban), de multe ori chiar proprietarul turmei, iar seara adună, strânge oile la stână. La fel şi **ciurdarul** este crescător de vite care are o **ciurdă** sau **cireadă**; şi aceşti termeni sunt considerați ca provenind din maghiară şi slavă. Persanii şi geții, ca neamuri, aveau o limbă indo-europeană despărțită în istorie prin arealul ocupat; s-au reîntâlnit în timpul lui Cirus cel Mare (care s-a luptat cu masageții şi a pierit de mâna lor în 529 îHr.) şi

a lui Darius (care a fost înfrânt de geții de la Dunărea de jos în 513 îHr.) şi au străbătut spațiul geografic şi timpul ca şi turmele care se întorc în sat toamna. Acum putem înțelege şi reîntoarce termenul **cioban**, din exilul etimologic al DEX-ului, în matca plaiului mioritic.

Ciubăr, **ceată, cetățean, cetate, ciutură**

Cu mulți ani în urmă, când, citind într-un eseu scris de Vasile Lovinescu despre **Ciubăr** Vodă, am început să reflectez asupra termenilor care încep cu „CI": **ciubăr**, **cioc**, **ciotârnă**, **ciutură**, **cişmea**, **cistic-cisternă**, **ciuroi**, **ciur**, **ciuruc**, **ciucure, ciaun, ciorbă** şi mulți alții, răspândiți „etimologic" de autorii DEX-ului în limbile turcă, ucraineană, slavă, tătară, bulgară, latină şi franceză.

De pildă **CIU-BĂR,** provine cică din bulgară, dar cum se face că **baer**, **baier** (după cum relatează Sebastian Vîrtosu), este cunoscut în dicționarele de limbă franceză încă din sec. XII şi înseamnă a deschide, alături de **bâillemant** (deschizătură) - ca şi în românescul „baierile pungii" (în DEX el provine din latinescul **baiulus** - hamal).

Apoi **CI-UR** din latină (**cribrum**), care separă **ciurucurile** (în DEX din turcă) de ceea ce este folositor; **UR**-ul din cei doi termeni se apropie de un al treilea termen, **uruială** (cereale măcinate mare, deci care nu trec prin **ciur**, nu se scurg ca şi un fluid; DEX-ul îl consideră din maghiară). Dar cerealele sunt sămânța, originea oricărei plante; în germană **ur'welt** înseamnă lume primitivă, iar uruiala este o măcinare rudimentară, primitivă. Tot la fel putem vorbi despre fântâna cu **ciutură** „sosită" din latină, deşi între arhaisme se păstrează **cioi** şi **cauc** (vas mic de lemn cu coadă pentru lapte sau apa din găleată).

Dacă pătrundem în lumea veche, de acum 5.000 până la 10.000 de ani înțelegem că totul a început în zorii limbii indoeuropene, a cărei păstrătoare este limba sanscrită. Astfel **CI** este rădăcina verbului a reuni, a acumula, iar **CYU** a verbului a cădea, a expulza; **ciurul, cisterna, ciaunul, ciucurul, ciorchinele, ciutura, ciuroiul** (izvor care curge pe un jgheab), **ceaşcă, cişmeaua** sau **ciorba** reunesc cele două atribute: de acumulare şi eliminare a fluidului. **Ul-cior**, acel **ol** (vas) cu **ciuroi** vine, după DEX, din latină. Pesemne că vasele de lut de acum 8.000 de ani, din neolitic, au aşteptat, 6.000 de ani, sosirea romanilor pentru a fi utilizate şi a purta un nume; la fel pe turci ca să fierbem mâncarea în **ciaun**, pe maghiari pentru a da de mâncare la animale **uruială** - deşi istoricii consideră că strămoşii noştri geto-daci au inventat moara de apă, iar semnul ei, zvastica, apare în tot spațiul indoeuropean ca simbol al soarelui şi forței creatoare, odată cu primele forme de scriere.

Tot o reunire o repezintă şi **CEATA,** exilată de autorii DEX-ului în slavă, când în sanscrită **CITA** înseamnă a reuni. Deşi prima scriere din lume a apărut la Tărtăria, autorii DEX-ului ne spun că şi a **CITI** (care are şi sensul de a descoperi, de a se instrui, a descifra) ne vine din slavă, când în sanscrită **CIT** este rădăcina verbelor cu sensul de a observa, reflecta, a gândi, a şti. Poate acum vom înțelege că familia termenilor **ceată, cetățean, cetate, citadin, civil, civilizație** (ce exprimă o reunire, o adunare de oameni, case idei şi legi) îşi au originile într-un trecut pierdut în negura timpului, acel timp scris în ADN-ul nemului uman. Pot spune că dacă în DAR sau DEX nu apare un termen el încă nu poate fi datat. Ofer şansa ca în secolul XXI să „intre" în limba română regionalismele **ciotârnă şi cicernie**, care deşi coboară din munții Apuseni, n-au avut onoarea de a găsi un lingvist să le menționeze, dar ele există **ciotcă** (adică îngrămădeală, mulțime, dar şi **ciot)** - termen folosit uzual de strămoşii mei din Bărăgan care n-au prea avut de-a face cu ungurii (după DEX este un regionalism conform maghiarului csutka).

În **cetatea** sufletului indo-european se va găsi un **cetățean** care să refacă drumul cuvintelor **cetelor** de strămoşi, rătăcite în hățişul lingvistic - poate cam artificial creat.

Basarabia înainte de Homer

Gheorghe ŞEITAN

Basarabia ca ținut geografic şi Basaraba ca denumire a unei caste conducătoare fac parte din tezaurul de cultură getică şi protogetică. Sarabeswara din scrierile vedice şi puranice vine ca o teribilă combinație între om, pasăre şi animal, dar încarnarea sa poartă numele numai de la pasăre (în limba sanscrită "sarabha") amănunt important pentru că desenele tezaurelor getice rezervă un loc special păsării. Sub aspect mistic cerbul Sarabha getic joacă acelaşi rol ca şi încarnarea lui Shiva ca Sarabeswara pentru că el este opus aspectului vishnuit sugerat prin tripticul pasăre-iepure-peşte din tezaurele descoperite pe teritoriul Bulgariei şi României. Uneori decorațiunile din tezaure înfățişează un cerb cu opt picioare din creştetul căruia porneşte o ghirlandă formată din capete de păsări-simbol al Arborelui Lumii în care se odihnesc Sufletele-Păsări în postexistența. Din punct de vedere lingvistic starea de suflet care nu

mai revine în lume după moartea fizică se traduce prin "bas" (în sanscrită "a opri") Sarabha (în sanscrită "pasăre") adică Bas-Sarabha, stare sinonimă cu eliberarea (moksha). Zalmoxis putea fi un Bassarabha deoarece el este cel ce s-a eliberat pe sine după ce la naştere fusese învelit într-o piele de urs simbol al lumii corporale şi al revenirilor ciclice.

Basarabia constituie aspectul macrocosmic al aceluiaşi mecanism de gândire religioasă, cu specificația că locul păsării (Sarabha) a fost luat de un cervideu ce trebuie capturat viu aproape de vărsarea Dunării în mare şi la nord de a aceasta. Picioarele de bronz ale căprioarei capturată de Herakles sunt varianta elina la cele opt picioare ale cerbului-pasăre getic numit Sarabha. Capturarea animalului sfânt înseamnă tot o oprire (bas) deci Bas-Sarabha (Basarabia). Denumirea de Basarabia mai putea fi înțeleasă pur şi simplu ca fiind curgerea (sar în sanscrită) care se opreşte (bas) aspectul Dunării la vărsare unde formează delta. Faptul că avem o Basarabie doar la nord de Dunăre s-ar putea datora faptului că hiperboreii s-au aflat în toate scrierile la nord de Dunăre şi mare. Prin urmare vechimea Basarabiei ca geografie sacră protogetică datează de dinainte de Homer, iar isprava lui Herakles este cea mai bună dovadă.

Din expediția lui Tezeu în părțile getice aflăm în plus că o cerboaică de aur păzea gurile Dunării şi teritoriile adiacente.

Legenda mănăstirii Capriana, din Basarabia, deşi pune întâmplările pe seama lui Ştefan cel Mare şi Sfânt, ascunde acelaşi mit hiperboreic al cervideului oprit din alergare.

Zeus și dragonul dacic pe Columna lui Traian

George Liviu TELEOACĂ

Cu toate ca Whitney Smith, fostul director al Institutului american pentru drapele, plasează dragonul dacic, împreună cu variantele sale, între drapelele care au făcut istoria lumii [1], nimeni n-a încercat să dezlege taina imensei sale puteri, care i-a asigurat venerarea timp de peste 2500 de ani din Persia şi până în Anglia.

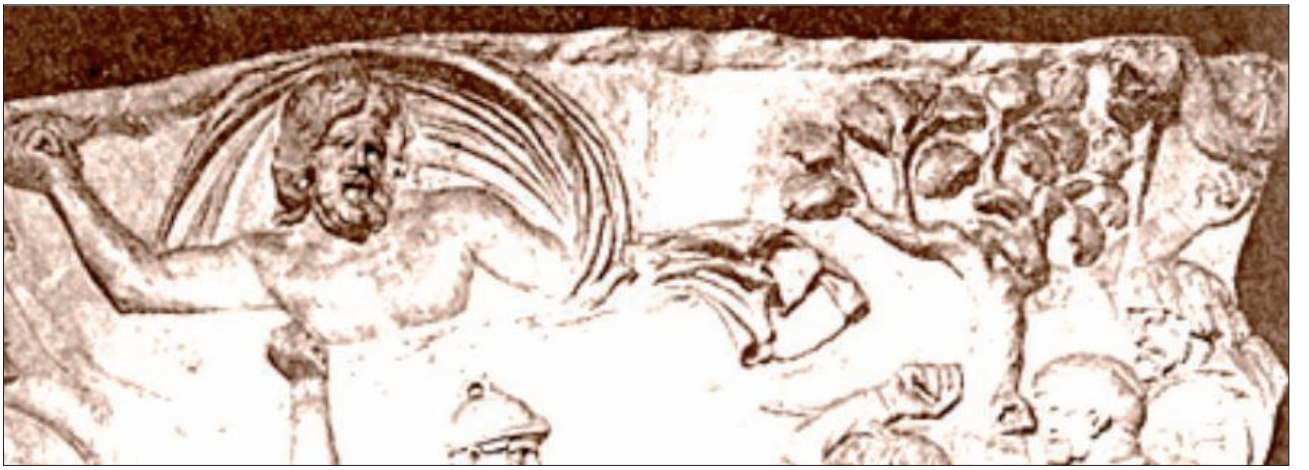

Figura 1.

Parcă menită să dezlege această taină, există totuşi în albumul *Columna lui Traian*, publicat de Constantin Daicoviciu şi Hadrian Daicoviciu încă din anul 1966, scena în care lui Zeus, numit de romani Jupiter, îi este asociat în aceeaşi logică de zeu tutelar Dragonul Dacic (vezi fig.1). Plasate în acelaşi registru superior, cele două icoane asociate una celeilalte conduc, fără echivoc, la concluzia că Dragonul Dacic îl desemna pe Dumnezeu în concepția dacilor, tot aşa după cum Jupiter îl desemna pe Dumnezeu în viziunea agresorilor romani

fig 2

.Abordarea plastică în semi-profil atât a lui Zeus, cât şi a Dragonului Dacic, căruia îi este redată şi cea de a doua ureche, aşa cum bine

fig. 3

se vede mai ales pe copia Columnei de la Muzeul de Istorie Națională din Bucureşti (vezi fig.2), consolidează ideea că realizatorii Columnei au conferit una şi aceeaşi semnificație celor două icoane, aşa încât se poate afirma cu certitudine că Dragonul Dacic Îl desemna pe Dumnezeul Daciei.

Din nefericire, Bartoli [2], ca şi toți istoricii care au studiat mesajele Columnei, n-a sesizat ideea în care a fost realizată această scenă şi, ca atare, în impresionantul său volum de stampe consacrat Columnei, nu s-a mai ostenit să redea cu fidelitate ambele icoane, desenând Dragonul Dacic (vezi fig.3) cu un ireal corp de şarpe şi înlocuind semi-profilul original cu profilul, din care, iată, lipseşte cea de a doua ureche a lupului, deşi ea este vizibilă pe Columnă (ca în fig. 2).

Neînțeleasă a rămas semnificația acestei scene chiar şi pentru Conrad Cichorius, cel care în anul 1895 a realizat, din punct de vedere tehnic, un foto-album de referință cuprinzând toate scenele de pe Columnă. Cuceriți de înalta fidelitate a foto-reproducerilor sale, toți autorii care i-au urmat în studiul Columnei, i-au utilizat nu numai imaginile, ci i-au şi perpetuat până în prezent înțelesul defectuos pe care l-a conferit acestei scene. Din greşeală sau cu bună ştiință Cichorius l-a avut în vedere doar pe Zeus pentru a face din fulgerul consacrat prin mit identificării sale semnul unei ploi torențiale, deşi detaliile vestimentare şi coafura combatanților îi contrazic improvizația, care a omis fără motiv imaginea specială a capului de lup sub semnul căruia se apărau dacii. Eroarea lor este cu atât mai gravă cu cât întreaga concepție plastică a acestei scene, cu numărul XXIV în tratatul lui Cichorius, nu lasă loc echivocului din nici-un punct de vedere.

fig. 4

Prea sunt evidente regulile de compoziție ale scenei (fig.4) pentru a nu se constata cu uşurință că odată cu înfruntarea armatelor are loc şi înfruntarea zeilor lor şi că masivul cap de lup, care se opune lui Zeus, are aici o cu totul altă funcție decât cea a stindardului dacic plasat imediat lângă el tocmai pentru a ilustra prin comparație rostul său special. Lipsit de lancea care să-l susțină ca pe un stindard, acest cap de lup pătrunde în planul bătăliei printr-o spărtura (de cer) şi apoi printr-o nişe ca un fel de sas, parcă venind dintr-o altă dimensiune, pe care eu aş numi-o t-r-a-n-s-c-e-d-e-n-t-a-l-ă.

Redarea capului de lup printr-un semi-profil, plasarea lui la limita superioară a scenei, dar şi deasupra brațului ridicat de un oştean dac, urmând riguros modul de redare a lui Zeus plasat şi el deasupra brațului ridicat de un agresor roman, sunt tot atâtea detalii care evidențiază analogia tratării celor două imagini ca procedeu plastic prin care este exprimată „în clar" echivalența celor două simboluri. De aici şi concluzia fermă că: ***Dragonul Dacic îl desemna pe Dumnezeul dacilor, aşa după cum Zeus, numit şi Jupiter, îl desemna pe Dumnezeul romanilor.***

Prea puțin importantă pentru epicul bătăliei de la Tapae, scena a fost creată special pentru a spune peste milenii că Dragonul Dacic desemnează prin hieroglifa Numelui Său, adică altfel decât prin reprezentare antropomorfă, un Dumnezeu transcendental, aflat din punct de vedere teologic mai presus de întruchipările idolatre.

Dintre cele câteva căi care permit aflarea ***Numelui Său*** redat prin hieroglifa de tip fonogramă, vom recurge de această dată la analogia cu o banala reclamă apăruta recent într-un ziar central, tocmai fiindcă a fost creata pe măsura ***puterii de înțelegere a omului de rând*** (vezi fig.5), reclamă în care rebusul unei cămile cu pene desemnează persoana numită Camelia Pană.

Ceea ce conferă certitudine faptului că cele două fonograme au fost realizate urmând una şi aceeaşi logică grafică este şi constatarea că varianta cămilei cu aripi este aidoma lupului cu aripi de pe drapelul unității galeze, ca altă variantă a Dragonului Dacic înscrisă în tratatul lui Whitney Smith (vezi fig. 6 şi 7).

Dacă ne vom imagina doar capul cămilei cu cele câteva pene, vom constata că el se aseamănă cu rebusul Dragonului Dacic alcătuit dintr-un cap de lup cu alte câteva pene, ceea ce ne permite să afirmăm că Numele lui Dumnezeu ilustrat de stindardul dacic aflat, de această dată pe Columnă față în față cu icoana lui Zeus

fig 6

Fig.5 este ***Volco-Black.*** Capul de de lup sugerează, în mod evident, cuvântul **Volco,** asemenea cuvântului rusesc *âîëę* = ***lupul***, iar imaginea segmentului cu pene face aluzie la corbul prezent în mitologie, în folclor, dar şi în scrieri religioase ca simbol pentru culoarea neagră, care sugerează în acest fel cuvântul **Blac** ca şi cuvântul englezesc *black* = ***negru,*** din vremea când era doar o singură limbă.

Extrem de importantă este semnificația teologică a acestei scene care spune peste milenii întregii omeniri, cu autoritatea imperială a Columnei lui Traian, că Dragonul Dacic este semnul lui Dumnezeu. Acest mesaj al Columnei dezleagă, astfel, taina imensei puteri a Dragonului Dacic sub semnul căruia s-a făcut istoria lumii din Persia până în Anglia timp de peste 2005 de ani. De aici şi definiția pentru ***dacologie*** ca ştiință a edificării lumii civilizate prin sacru în numele revelației primordiale dacice, aşa după cum am arătat anterior în eseurile intitulate „*Dragonul şi falera*", „*Vârful Peleaga*", „*Un simbol pentru unitatea funciară a Europei*" sau „*Românii în cărțile sacre ale omenirii*".

fig 7

În încheiere se cuvine să mai consemnăm că şi la apogeul perioadei sale imperiale Roma Lupoaicei de pe Capitoliu, care în epoca arhaică sărbătorea Lupercalia la 15 februarie, a reafirmat prin capul de lup alăturat lui Zeus pe Columnă faptul că centrul religios al lumii era tot în Dacia Ardeleană, acolo unde a existat necontestat, şi ca atare continuă să existe, ***Axis mundi***.

Simbolistica reconstituirilor scito-dace prin "meșteșug, știință, artă"

Olivia TULBURE-STRACHINĂ

Motto: Închinare, cinstire, prețuire,
Ioanei Crişan,
femeie dacă din Transilvania

Țara noastră este o țară a Soarelui şi a simbolurilor. Spațiul carpatic este un spațiu al cultului Soarelui care are numeroase semne ale acestui cult.

Placă bronz – ritualul cabirilor plasgi

Oglinda înțelepciunii neamului ne reprezintă pe împăratul REGALIAN, omagiat în cel de-al IX-lea Congres de dacologie.

În medalia numismatică de argint, portretul împăratului apare ca un dac tânăr, frumos, plin de forță cu o coroană solară pe cap mândru pentru faptele lui eroice ca strateg militar şi împărat, urmaş al glorioşilor conducători ai Daciei.

Daco-România se poate mândri cu împăratul REGALIAN şi cu soția sa împărăteasa SULPICIA DRYANTILLA (258-270), care au eliberat Dacia de către romani. Destinul i-a fost aspru, fiind ucis de adversarii destul de puternici în acea perioadă. Îl considerăm un mare erou al neamului.

Punem întrebarea în ce reprezentări iconografice, funerare regăsim simbolul cultului solar sub formă de coroană?

Răspunsul este pozitiv.

Ipotetic consider că personajul din placa de bronz din fig. 1 privind ritualul cabirilor pelasci situat în partea de sus stânga reprezintă soarele şi are coroană solară întocmai ca împăratul REGALIAN care cerea ocrotirea zeului solar, iar cabirul ucis din central imaginii aştepta renaşterea mitică. În ambele imagini (fig. 1 şi 2) avem tradiții arhaice, simboluri sacre. Argument convingător despre cultul soarelui regăsim în fig. 3 unde sunt reprezentate simbolurile solare. Din acestea subliniem rombul în toate variantele lui, cercul şi spirala.

O noutate absolută o constituie ilustrația nr. 4 depistată de medicul român Alexandrina Strachină pe coperta revistei "MEDICALĂ ACUPUNCTURA ŞI MOXIBUSTIE " nr. 5 din 2006 şi brodată pe lucrarea de referință ce o prezint mai jos.

Congresele de dacologie mi-au multiplicat cercetările, documentarea universală privind antichitatea . La fiecare congres am prezentat câte o lucrare cu anexe brodate ilustrând tematica congresului.

Un domeniu de specializare îl constituie arta broderiei vechi europene, înțelegând că tot ce s-a creat în trecut s-a datorat încrederii în puterea ajutorului

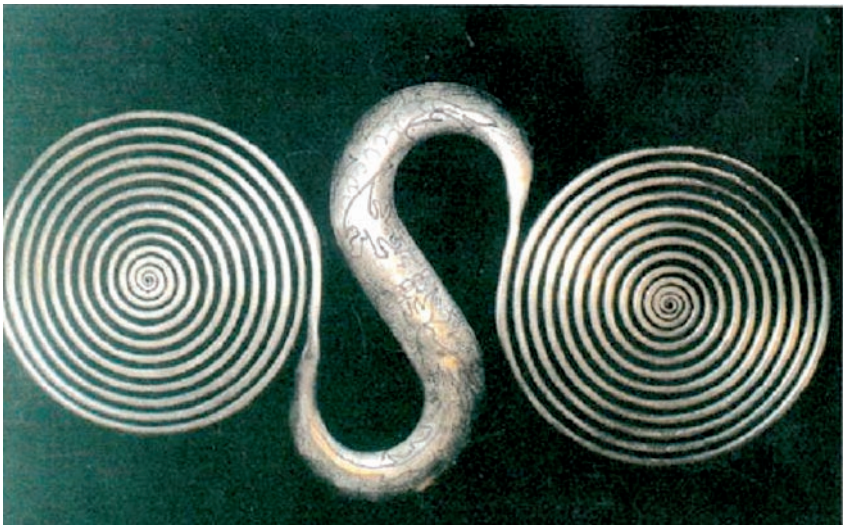

Spirala populației DONG din sudul Chinei

Împăratul Regalian pe prima monedă de argint a dacilor

divin şi puterii nemărginite a energiei cerului şi a pământului captată de organismul uman în mod ştiinţific. Vibraţia spiralelor brodate împreună cu energia necesară prin procedurile medicinii zamolxiene, m-au ţinut aproape de "mărturiile, tradiţiile, şi spusele şi gândurile bune ale strămoşilor". Numai raţional poţi parcurge procesul de creaţie şi muncă: "MEŞTEŞUG, ŞTIINŢĂ, ARTĂ". Ce cuprinde acest proces zămislit de oameni de ştiinţă ca francezul A. LACASSAGNE autorul CATEHISMULUI MEDICINII LEGALE şi Mina Minovici (1853-1933) uriaşa personalitate românească care cereau la punctul 10 obligaţia "Medicul legist trebuie sa posede 3 lucruri: MEŞTEŞUGUL, ŞTIINŢA şi ARTA. Meşteşugul îl înveţi, ştiinţa o dobândeşti prin muncă trudnică. Arta este un dar firesc, instinctiv de care numai cei aleşi au parte". Fiind prezentă la un simpozion internaţional de criminalistică în anul 2006 am prezentat comunicarea privind reconstituirile istorice. Am folosit aceste recomandări ale ctitorilor criminalisticii româneşti în activitatea de reconstituire documentară universală.

La baza documentară a tuturor lucrărilor am folosit ştiinţele: arheologia, epigrafia, numismatica, chimia naturalistă, vexilologia, heraldica, ornamentica, etnologia, arhivistica şi muzeologia, etc. La ARTĂ am folosit desenul, grafica, scrierea, imprimeria, miniaturistica, arta decorativă, portretistica, etc. Personal la capitolul MEŞTEŞUG a trebuit să învăţ mai multe meserii corespunzătoare secolelor şi diversităţii domeniilor. Mi-am însuşit punctele de brodat din documentele originale folosite în lucrările istorice.

Ce metodologie tehnologică am folosit?

Practicarea "legii mulţimii din matematică" mi-a dat posibilitatea ca pe o suprafaţă de 1,80m pe 1, 50m să înfăţişez prin grafică imprimată, montaj textil suprapus, broderie ţesută identică cu tehnologia oprei capitale medievale "Tapisseriei de Baeyx, sec. 11", litere ornate a textelor din programul lucrării peste 120 documente. În proiectul iniţial al lucrării ce v-o prezint în congres s-au prevăzut tehnici mixte pentru asigurarea în timp a operaţiunilor necesare în succesiunea lor. Exemplu îl constituie Steagul dacic unic în felul de realizare. Cu greu s-au găsit soluţiile, materiale, tehnicile de îmbinare metalizată, textilă, scoaterii în evidenţă a capului de lup în relief şi corpului de şarpe prin împletire. Lucrând zilnic, am redescoperit noi tehnici, unele chiar inovatoare. Aria cercetării steagului dacic a început paralel cu realizarea Columnei lui Traian şi Decebal şi se extinde acum la regăsirea unor mărturii în lumea europeană, Asia, Chinia, India, căci aria de răspândire de a obiceiurilor româneşti este vastă şi "ea corespunde unor locuri în care în vechime au trăit popoare înrudite cu strămoşii noştri".

Dispun de o lucrare bogată cu aspecte heraldice privind steagul dacic, dar cromatica componentă importantă mă preocupă în continuare. Regina Tomiris prezentă în dreapta lucrării are vestimentaţie tricoloră fiind o tradiţie în Azerbaigean şi un mit explicată în congresul trecut.

Arta populară românească sub toate formele ei are tricolor şi mare vechime în toate zonele ţării.

Câteva consideraţii despre simboluri.

Ornamentul geometric este cel mai vechi comparat cu celelalte elemente ale decoraţiei. Multiple simboluri geometrice am folosit în lucrarea "Simbolistica ornamentală a fundaţiei naţionale

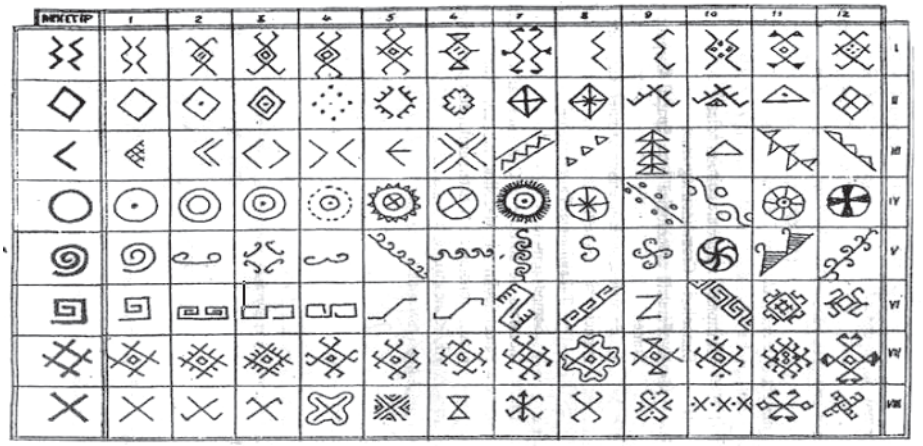

Simboluri ale cultului solar din spaţiul carpatic

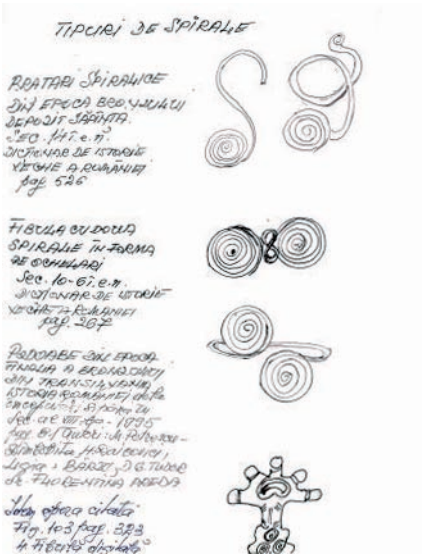

Dacia". Selecția motivelor este determinată de posibilitățile ornamentale ale fiecărei specii şi apoi de caracterul simbolic.

Chenarul rombului mare central sunt ornamentele din mozaicul dacic din sec. IV de la Alba Iulia.

Lupul, animalul sacru de inițiere lipseşte din ştiința ornamentică şi din "heraldica" care este în strânsă dependență. În România lupul este regele animalelor.

Şarpele are o bogată reprezentare ca simbol al medicinii, ca duhul răului în iconografia creştină. Pe noi ne interesează şarpele folosit simbolic uneori şi alte ori decorativ. În fig. 1 el apare ca element component susținător al părului meduzei şi ornamental ca boltă la compoziția ritualul cabirilor. Lucrare excepțională expusă în Muzeul de antichități din Berlin, unde apar Luna, Soarele şi doi luceferi.

SPIRALA este un simbol care a împodobit o divinitate feminină masagetă din regiunea Guizhu – China. În sudul imensei Chine, în regiunea montană trăieşte o "etnie minoritară barbară" care păstrează acest simbol sacru. Imaginea studiată cu lupa ne surprinde prin ornamentele sacre: doi lupi cu corp de şarpe şi o pasăre cu aripi desfăcute pe capul lupului. E o adevărată bijuterie această spirală energetică. Am brodat această piesă în partea superioară a lucrării, fiind o noutate absolută. Prezint câteva tipuri de spirale autohtone de la mănăstirea Cetățuia, situată în comuna Cetățeni, jud. Argeş.

Rombul e alt simbol sacru al fertilității solului. Vedeți reprezentările în fig. 3.

Cercul, simbolul regenerării este fundamental în contextul şi asocierile simbolice din rombul central al lucrării: armuri, monumente, tezaure, piese numismatice, ținte dacice.

Inscripțiile sunt componente autohtone care reprezintă realități politice, edilitare, sociale şi culturale.

Se precizează denumirea fundației, țara în care funcționează, România, zonele braşovene brodate în alfabet dacic.

Comunicarea şi lucrarea experimentală prezentată pledează pentru studierea, cunoaşterea în profunzime a adevărului istoric, materializarea simbolurilor prin lucrări de artă trainice şi de referință în problema specificului național ca reflectare a universului prin particular. Sunt necesare alături de cărțile şi studiile dumneavoastră şi reconstituirile istorice prin lărgirea orizontului cunoaşterii ştiințifice şi restabilirea adevărului asupra trecutului neamului atât de necesare în vremurile noastre.

Făt Frumos pe tărâmul celălalt

Dumitru VOCHESCU

„Fat Frumos şi Ileana Cosânzeana" este un este un basm reprezentativ al românilor.Din el, copiii învățau de mici ce este frumusețea şi dragostea, puterea şi vitejia, prietenia şi întrajutorarea, lupta pentru adevăr, dreptate şi libertate. Vom afirma în continuare că accest basm, care reprezintă virtuțile românilor, vine de la strămoşii noştri daci, coboară din Hporboreia şi ne aduce unele din tainele Atlantidei. Amintim că Klement Alexandrinul spunea că învățătura şi credința dacilor au fost aduse de Zamolxis Hperboreanu iar tăblițele de la Sinaia ne spun că tainele zamolxiene au fost aduse de la Atlanti.

S-a vorbit şi s-a scris mult despre ținuturi mirifice, cum ar fi: Eldorado, în America, Lyonesse, țara regelui Artur şi a cavalerilor mesei rotunde, Tristan şi Isolda, Lemuria, continentul dispărut între India şi America din care a mai rămas insula Madagascar, şi mult mai multe despre Dacia Hiprboreană. Pindar ne arată pe Apolo care, după ce ridicase zidurile Troiei, s-a întors în patria sa, pe Istru , la hiperboreeni. Aflăm că templul lui Apolo se găseşte şi azi în Insula şerpilor unde ar fi şi mormântul lui Ahile, vestitul erou al Iliadei, un loc benefic asemănător cu Gura de Rai din Bucegi.

Terra ar fi un corp gol sau un corp cu un miez feros solid învelit într-o magmă fluidă, centrul de masă s-ar schimba şi vitezele periferice ar fi altele.Viteza periferică a Terrei se poate afla în raport cu stelele. Dacă se instalează doi observatori pe direcția E-V, la o distanță L[m] cu nişte lunete sau nişte puțuri adânci de unde se poate vedea Luna,

luând în vizor o stea oarecare, şi se porneşte un cronometru, în momentul când şi luna pătrunde în fântână 1 [luneta] şi oprindu-l în momentul când steaua ajunge la fântâna 2,timpul măsurat va fi t = L/ V, de unde rezultă viteza Terrei V = L/t . Dacă le mai spunem şi povestea cu Fat Frumos şi Ileana Cosânzeana, poate că i-am convinge să ne asocieze şi pe noi la marea expediție.

Dacia Ortodoxa

Dr. Mihai ZAMFIR

Motto:
A fi în rândul lumii înseamnă a nu fi în urma ei, şi acest lucru este bun.
Dar a voi să ajungi în rândul lumii atunci când deja eşti cu mult înaintea ei…

Existența în jurul anului 1.000 d.H. a unui regat dacic ortodox, evident unul medieval, nu este numai o chestiune de exprimare derivată din faptul că la acea dată, şi chiar mult mai târziu, romanii erau numiți daci de către majoritatea istoricilor contemporani. Este o chestiune de fond, o realitate a cărei demonstrare o găsim în **"Codexul ROHONCZI"** a cărui descifrare o datorăm eminentului arheolog, lingvist şi etnolog (actualmente expert UNESCO) care este doamna profesor **Viorica Enăchiuc.** Multor istorici o asemenea realitate istorică, până atunci doar sperată, azi dovedită, le-a produs surprindere. Din păcate, destui au privit cu oarecari suspiciuni faptele, deşi instanțe ştiințifice internaționale de autoritate indiscutabilă au validat descoperirea.

Reținerile lor, însă, nu au fost confruntate, aşa cum ar fi cerut-o rigoarea ştiințifica, tocmai cu o analiză măcar şi sumară a fenomenului în raport cu datele de continuitate, fapt care ne-a obligat la a face o asemenea tentativă, pe care o privim ca pe un demers preliminar. Unul de urgență, deci nu exhaustiv.

Pentru aceasta, ca şi pentru faptul că o lucrare la acest congres trebuie să răspundă anumitor exigențe limitative de spațiu şi timp, nu ne vom permite altceva decât prezentarea a ceea ce este foarte important şi foarte evident. Lucrarea are ca subiect incipient ortodoxismul roman de la anul 1.000 d.H., dar care era, în realitate, unul dacic deoarece, aşa cum ne spune "**Codexul ROHONCZI"**, la acea dată poporul nostru folosea, pentru a se denumi, două etnonime: în interiorul arcului carpatic îşi spuneau daci, în timp ce în exterior îşi spuneau geți, în sensul generic de munteni şi câmpeni, dar ca părți ale aceluiaşi popor.

De fapt chiar şi azi, vorbind despre daci şi despre romani, nu putem vorbi despre două realități etnice fundamental diferite, ci despre două momente (istorice) ale unuia şi aceluiaşi fenomen. Aşa cum vom detalia în conținutul lucrării, suntem în fața unui fenomen istoric impresionant de continuitate religioasă atât conceptuală, cât şi instituțională, ajungând uneori la continuități materiale dincolo de orice discuție. Acest lucru nu are în sine nimic surprinzător sau nefiresc, întrucât cele două religii admise de noi din considerente didactice de sistematica (i.e.-dacică şi roman-ortodoxă) erau, de fapt, consubstanțiale, creştinismul ortodox preexistând propriei apariții în orizontul de aşteptare al zamolxianismului.

Putem vorbi cu îndreptățire despre exprimarea vechii concepții în termenii celei ortodoxe, care a constituit dezvoltarea sa istorica naturală. Structura clerului nu se modifică, în esență ea rămâne în continuare foarte caracteristică celei roman-ortodoxe, în ciuda fragmentărilor politice. Biserica ortodoxă a dacilor, în pofida ritualisticii sale specific bizantine, absoarbe masiv ritualul dacic încât nu se poate discuta despre o copiere a ritualurilor grceşti, ci mai curând despre afirmarea unei ritualistici suverane proprii disputate în condițiunile unei maxime corectitudini dogmatice.

Biserica ortodoxă dacică este una strict națională şi ideea că ea ar fi un produs de import, urmare a unui proces de convertire, nu poate fi niciodată nimic altceva decât o mare eroare.

Ziarul regional
nr. 1 în România

Premiul
"Dumitru Tinu"
2006

GAZETA de SUD
Cotidian al oltenilor de pretutindeni

FUNDAȚIA PENTRU CERCETAREA ISTORIEI DACIEI
DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY

Preşedinte – dr. Napoleon Săvescu
21–26 Broadway, New York 11106 USA
tel. 718 932 1700, 031 810 6172
fax 718 728 7635
e-mail: nsavescu@nyc.rr.com

Filiala Bucureşti
Ilie Enciu
Str. Arbustului, nr. 2D
Sect. 2, Bucureşti
tel./fax 021 2401218

Filiala Tulcea-Geția Minor
Nicolae Nicolae
Str. Florilor, nr. 35-37
Tulcea
tel. 0729 011003

Filiala Reghin
Ioana Crişan
Str. Rodnei, bl. 7, ap. 6
tel. 0265 511544
e-mail: ioana788@gmail.com

Filiala Transilvania-Banat
Vladimir Brilinsky
Str. Carpați, nr. 12, bl. F, ap. 11, Deva
tel./fax 0254 223853
e-mail: malus_dacus@yahoo.com

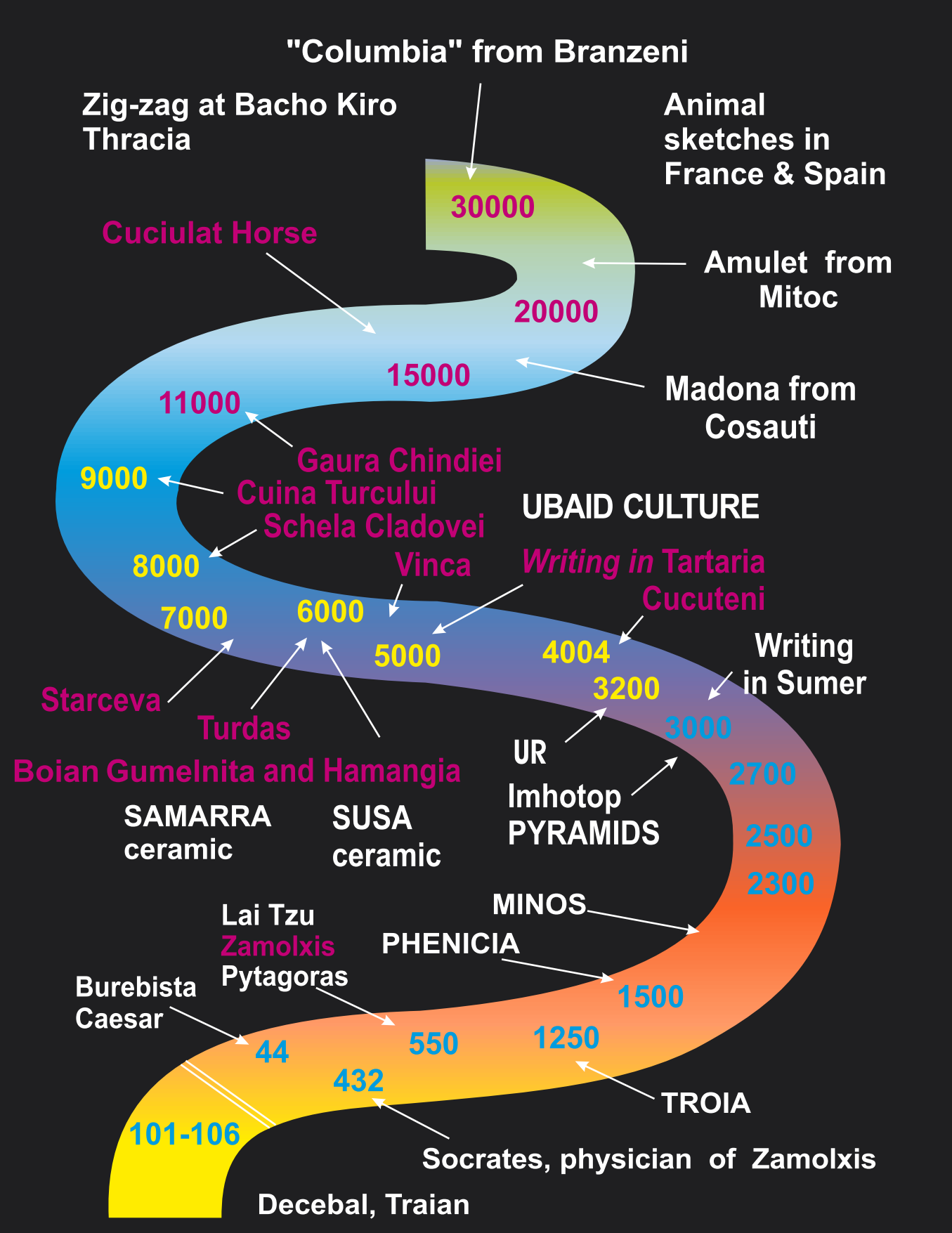

În contextul descoperirilor de referinţă ale arheologiei mondiale, această curbă a preistoriei spaţiului carpato-danubian îşi defineşte fără tăgadă locul pe care vechea civilizaţie a strămoşilor noştri îl ocupă în istoria lumii.

5 948394 040019 06

Preţ 1,5 lei
Pentru străinătate: 1.5 USD